

**GRUPA KAPITAŁOWA
PROJPRZEM MAKRUM S.A.**

**SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE
ZA ROK ZAKOŃCZONY DNIA 31 GRUDNIA 2018 ROKU**

BYDGOSZCZ, DNIA 18 MARCA 2019 ROKU

Wybrane skonsolidowane dane finansowe.....	5
Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów.....	6
Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej.....	7
Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych.....	8
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe ze zmian w kapitale własnym.....	9
1. Informacje ogólne	11
2. Skład Grupy Kapitałowej PROJPRZEM MAKRUM S.A.	11
3. Skład Zarządu i Rady Nadzorczej	13
4. Zatwierdzenie sprawozdania finansowego	13
5. Istotne wartości oparte na profesjonalnym osądzie i szacunkach.....	13
5.1. Profesjonalny osąd	13
5.2. Niepewność szacunków i założeń	15
6. Podstawa sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego	18
6.1. Oświadczenie o zgodności	18
6.2. Waluta funkcjonalna i waluta sprawozdań finansowych	18
7. Zmiana polityki rachunkowości i porównywalność danych	19
8. Istotne zasady rachunkowości	21
8.1. Zasady konsolidacji.....	21
8.2. Połączenia przedsięwzięć.....	21
8.3. Wycena do wartości godziwej	22
8.4. Przeliczanie pozycji wyrażonych w walucie obcej	23
8.5. Rzeczowe aktywa trwałe.....	23
8.6. Nieruchomości inwestycyjne	24
8.7. Aktywa niematerialne	24
8.8. Wartość firmy (Goodwill).....	25
8.9. Leasing.....	25
8.10. Utrata wartości niefinansowych aktywów trwałych.....	26
8.11. Koszty finansowania zewnętrznego	26
8.12. Aktywa finansowe.....	26
8.12.1 Utrata wartości aktywów finansowych.....	28
8.13. Pochodne instrumenty finansowe	29
8.14. Zapasy	29
8.15. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	29
8.16. Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	30
8.17. Oprocentowane kredyty bankowe, pożyczki i papiery dłużne	30
8.18. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	30
8.19. Rezerwy	31
8.20. Świadczenia pracownicze	31
8.21. Płatności w formie akcji.....	31
8.22. Przychody z umów z klientami	31
8.23. Podatki	34
8.23.1. Ocena niepewności co do rozliczeń podatkowych	35
8.24. Zysk netto na akcję	35
9. Zmiany stosowanych zasad rachunkowości.....	36
9.1. MSSF 15 Przychody z umów z klientami	36
9.2. MSSF 9 Instrumenty finansowe.....	38
9.3. Pozostałe	39
10. Nowe standardy i interpretacje, które zostały opublikowane, a nie weszły jeszcze w życie.....	41

10.1. Wdrożenie MSSF 16.....	43
10.2. Wdrożenie pozostałych standardów i interpretacji	44
11. Segmenty operacyjne	45
12. Przychody i koszty	48
12.1. Koszty według rodzajów.....	48
12.2. Pozostałe przychody operacyjne	48
12.3. Pozostałe koszty operacyjne	48
12.4. Przychody finansowe	49
12.5. Koszty finansowe.....	49
13. Podatek dochodowy	49
13.1. Uzgodnienie efektywnej stawki podatkowej.....	49
13.2. Odroczone podatek dochodowy.....	50
14. Majątek socjalny oraz zobowiązania ZFŚS.....	51
15. Zysk przypadający na jedną akcję.....	51
16. Dywidendy wypłacone i zaproponowane do wypłaty	52
17. Rzeczowe aktywa trwałe.....	52
18. Leasing	53
18.1. Zobowiązania z tytułu umów leasingu finansowego i umów dzierżawy z opcją zakupu	53
19. Nieruchomości inwestycyjne	54
20. Aktywa trwałe zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży	55
21. Aktywa niematerialne	56
22. Wartość firmy.....	56
23. Pozostałe aktywa finansowe.....	58
24. Pożyczki	58
25. Świadczenia pracownicze.....	59
25.1. Programy akcji pracowniczych	59
25.2. Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych	59
25.3. Świadczenia emerytalne oraz inne świadczenia po okresie zatrudnienia.....	59
26. Zapasy	60
27. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności.....	60
27.1. Bieżące i zaległe krótkoterminowe należności finansowe	62
27.2. Rozrachunki z tytułu umów	62
28. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty.....	63
29. Wyjaśnienia do pozycji rachunek przepływów pieniężnych.....	63
30. Kapitał podstawowy i kapitały zapasowe/ rezerwowe	64
30.1. Kapitał podstawowy.....	64
30.1.1. Wartość nominalna akcji.....	64
30.1.2. Prawa akcjonariuszy.....	64
30.1.3. Akcjonariusze o znaczącym udziale.....	64
31. Pozostałe kapitały.....	65
31.1. Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	65
31.2. Pozostałe kapitały	65
31.3. Niepodzielony zysk/(strata) oraz ograniczenia w wypłacie dywidendy	65
32. Kredyty, pożyczki, inne instrumenty dłużne	66
33. Pozostałe rezerwy.....	66
33.1. Rezerwa na naprawy gwarancyjne	67
34. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług, pozostałe zobowiązania i rozliczenia międzyokresowe	67
34.1. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe	67
34.2. Pozostałe zobowiązania niefinansowe	67
34.3. Rozliczenia międzyokresowe.....	68

35. Zobowiązania inwestycyjne	68
36. Zobowiązania i należności warunkowe	68
36.1. Sprawy sądowe	69
36.2. Rozliczenia podatkowe	69
37. Połączenia jednostek	69
37.1. Nabycie jednostek zależnych	69
38. Informacje o podmiotach powiązanych	70
38.1. Jednostka stowarzyszona	71
38.2. Wspólne przedsięwzięcie, w którym jednostka dominująca jest współnikiem	71
38.3. Warunki transakcji z podmiotami powiązanymi	71
38.4. Pożyczka udzielona członkowi Zarządu	71
38.5. Inne transakcje z udziałem członków Zarządu	71
38.6. Wynagrodzenie wyższej kadry kierowniczej Grupy	71
38.6.1. Wynagrodzenie wypłacone lub należne członkom Zarządu oraz członkom Rady Nadzorczej Grupy	71
39. Informacje o wynagrodzeniu biegłego rewidenta lub podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych	72
40. Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym	72
40.1. Ryzyko stopy procentowej	72
40.2. Ryzyko walutowe	72
40.3. Ryzyko cen towarów	73
40.4. Ryzyko kredytowe	73
40.5. Ryzyko związane z płynnością	74
41. Instrumenty finansowe	75
41.1. Wartości godziwe poszczególnych klas instrumentów finansowych	75
41.2. Ryzyko stopy procentowej	76
41.3. Zabezpieczenia	76
42. Zarządzanie kapitałem	77
43. Struktura zatrudnienia	77
44. Zdarzenia następujące po dniu bilansowym	77

WYBRANE SKONSOLIDOWANE DANE FINANSOWE

	<i>od 01-01 do 31-12-2018</i>	<i>od 01-01 do 31-12-2017 (przekształcone)</i>	<i>od 01-01 do 31-12-2018</i>	<i>od 01-01 do 31-12-2017 (przekształcone)</i>
	tys. PLN		tys. EUR	
<i>Sprawozdanie z całkowitych dochodów</i>				
Przychody ze sprzedaży	261 892	199 190	61 484	46 775
Zysk (strata) z działalności operacyjnej	16 716	14 563	3 924	3 420
Zysk (strata) przed opodatkowaniem	14 944	14 091	3 508	3 309
Zysk (strata) netto	11 047	10 494	2 593	2 464
Zysk (strata) netto przypadający akcjonariuszom podmiotu dominującego	11 047	10 494	2 593	2 464
Zysk na akcję (PLN)	1,85	1,75	0,43	0,41
Rozwodniony zysk (strata) na akcję (PLN)	1,85	1,75	0,43	0,41
Średni kurs PLN / EUR w okresie	X	X	4,2595	4,2585

<i>Sprawozdanie z przepływów pieniężnych</i>				
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej	20 129	2 677	4 726	629
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	-4 501	-7 391	-1 057	-1 736
Środki pieniężne netto z działalności finansowej	-8 460	301	-1 986	71
Zmiana netto stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów	7 169	-2 481	1 683	-583
Średni kurs PLN / EUR w okresie	X	X	4,2595	4,2585

	<i>31-12-2018</i>	<i>31-12-2017 (przekształcone)</i>	<i>31-12-2018</i>	<i>31-12-2017 (przekształcone)</i>
	tys. PLN		tys. EUR	
<i>Sprawozdanie z sytuacji finansowej</i>				
Aktywa	188 670	186 874	43 877	44 804
Zobowiązania długoterminowe	5 249	5 796	1 221	1 390
Zobowiązania krótkoterminowe	77 916	80 256	18 120	19 242
Kapitał własny	105 506	100 822	24 536	24 173
Kapitał własny przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej	105 506	100 822	24 536	24 173
Kurs PLN / EUR na koniec okresu	X	X	4,3000	4,1709

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW

za rok zakończony 31 grudnia 2018 roku

	<i>Nota</i>	<i>od 01-01 do 31-12-2018</i>	<i>od 01-01 do 31-12-2017 (przekształcone)</i>
<i>Działalność kontynuowana</i>			
Przychody ze sprzedaży	11	261 892	199 190
Przychody ze sprzedaży produktów i usług		259 778	197 592
Przychody ze sprzedaży towarów i materiałów		2 114	1 598
Koszt własny sprzedaży	11	208 657	154 482
Koszt sprzedanych produktów		207 347	153 124
Koszt sprzedanych towarów i materiałów		1 310	1 358
Zysk (strata) brutto ze sprzedaży		53 234	44 709
Koszty sprzedaży	12	19 348	17 131
Koszty ogólnego zarządu	12	20 242	18 796
Zysk (strata) ze sprzedaży		13 644	8 781
Pozostałe przychody operacyjne	12.2	7 273	6 144
Pozostałe koszty operacyjne	12.3	4 343	265
Zysk (strata) ze sprzedaży jednostek zależnych (+/-)		-	869
Zysk (strata) z tytułu oczekiwanych strat kredytowych		142	-966
Zysk (strata) z działalności operacyjnej		16 716	14 563
Przychody finansowe	12.4	341	817
Koszty finansowe	12.5	2 113	1 298
Zysk z okazijnego nabycia		-	9
Zysk (strata) przed opodatkowaniem		14 944	14 091
Podatek dochodowy	13	3 898	3 597
Zysk (strata) netto z działalności kontynuowanej		11 047	10 494
Zysk (strata) netto		11 047	10 494
<i>Inne całkowite dochody</i>			
Różnice kursowe z tytułu wyceny jednostek działających za granicą		217	-499
Inne całkowite dochody po opodatkowaniu		217	-499
Całkowite dochody za okres		11 264	9 995
Zysk (strata) netto, z tego przypadający:			
- akcjonariuszom podmiotu dominującego		11 047	10 494
- podmiotom niekontrolującym		-	-
Łączne całkowite dochody przypadające:			
- akcjonariuszom podmiotu dominującego		11 047	10 494
- podmiotom niekontrolującym		-	-
Zysk (strata) netto na jedną akcję zwykłą		PLN/akcje	PLN/akcje
Podstawowy zysk na akcje		1,85	1,75
Rozwodniony zysk na akcje		1,85	1,75

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ na dzień 31 grudnia 2018 roku

Aktywa	Nota	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017 (przekształcone)	1 stycznia 2017 (przekształcone)
Aktywa trwałe				
Wartość firmy	22	31 070	31 070	-
Aktywa niematerialne	21	4 696	4 600	978
Rzeczowe aktywa trwałe	17	21 773	29 140	29 194
Nieruchomości inwestycyjne	19	16 571	22 038	26 134
Należności i pożyczki	24, 27	2 561	2 098	1 667
Pozostałe długoterminowe aktywa finansowe	23	-	-	85
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	13	-	-	794
Aktywa trwałe		76 672	88 946	58 852
Aktywa obrotowe				
Zapasy	26	37 479	28 514	29 452
Aktywa z tytułu umów	27.2	11 684	9 111	-
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	27.1	41 989	52 625	30 230
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego	13	9	-	-
Pożyczki	24	5 971	591	3 008
Pochodne instrumenty finansowe		-	412	-
Pozostałe krótkoterminowe aktywa finansowe	23	5	91	6
Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	34.3	155	186	115
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	28	12 501	5 321	7 805
Aktywa obrotowe		109 793	96 851	70 616
Aktywa trwałe zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży	20	2 206	1 077	-
Aktywa razem		188 670	186 874	129 467
Pasywa				
Kapitał własny				
Kapitał podstawowy	30.1	5 983	5 983	5 983
Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	31	52 991	52 991	52 991
Różnice kursowe z przeliczenia	30-31	-62	-280	219
Kapitał zapasowy	30-31	3 898	438	438
Pozostałe kapitały rezerwowe	31	26 414	36 171	36 171
Zyski zatrzymane:		16 283	5 519	-4 975
- zysk (strata) z lat ubiegłych		5 236	-4 975	-55
- zysk (strata) netto		11 047	10 494	-4 919
Kapitał własny przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej		105 506	100 822	90 826
Udziały niedające kontroli		-	-	-
Kapitał własny		105 506	100 822	90 826
Zobowiązania długoterminowe				
Kredyty, pożyczki, inne instrumenty dłużne	32	-	-	183
Leasing finansowy	18	1 107	3 250	1 723
Pozostałe zobowiązania	34.1	2 234	2 006	1 543
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	13	908	187	-
Zobowiązania i rezerwy z tytułu świadczeń pracowniczych	25	328	290	212
Pozostałe rezerwy długoterminowe	33	671	64	-
Zobowiązania długoterminowe		5 249	5 796	3 661
Zobowiązania krótkoterminowe				
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	34	38 259	40 330	24 443
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	34	-	2 164	1 037
Kredyty, pożyczki, inne instrumenty dłużne	32	17 842	17 115	1 072
Leasing finansowy	18	2 472	2 246	1 440
Pochodne instrumenty finansowe		58	-	-
Zobowiązanie z tytułu umów	27.2	7 632	9 832	129
Zobowiązania i rezerwy z tytułu świadczeń pracowniczych	25	7 616	4 640	3 748
Pozostałe rezerwy krótkoterminowe	33	4 036	3 855	2 966
Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	34.3	-	75	145
Zobowiązania krótkoterminowe		77 915	80 256	34 981
Zobowiązania razem		83 164	86 052	38 641
Pasywa razem		188 670	186 874	129 467

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPIYWÓW PIENIĘŻNYCH

za rok zakończony dnia 31 grudnia 2018 roku

	<i>Nota</i>	<i>od 01-01 do 31-12-2018</i>	<i>od 01-01 do 31-12-2017 (przekształcone)</i>
<i>Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej</i>			
Zysk (strata) przed opodatkowaniem		14 944	14 091
<i>Korekty:</i>			
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych	17	2 745	3 360
Wycena aktywów zaklasyfikowanych jako przeznaczone do sprzedaży		4 179	60
Amortyzacja aktywów niematerialnych	21	591	724
Zmiana wartości godziwej nieruchomości inwestycyjnych		-4 980	-
Zysk (strata) ze sprzedaży niefinansowych aktywów trwałych		-188	-5 732
Zysk (strata) ze sprzedaży aktywów finansowych (innych niż instrumenty pochodne)		-	-869
Zyski (straty) z tytułu różnic kursowych		213	-889
Koszty odsetek		767	170
Przychody z odsetek i dywidend		-81	-71
Inne korekty		65	-281
Korekty razem		3 310	-3 529
Zmiana stanu zapasów	29	-8 965	3 723
Zmiana stanu należności	29	17 359	-20 765
Zmiana stanu zobowiązań	29	2 431	16 330
Zmiana stanu rezerw i rozliczeń międzyokresowych	29	781	380
Zmiana stanu aktywów/zobowiązań z tytułu umów	29	-4 771	-5 657
Zmiany w kapitale obrotowym		6 836	-5 989
Zapłacone odsetki z działalności operacyjnej		-78	-18
Zapłacony podatek dochodowy		-5 351	-1 878
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej		20 129	2 677
<i>Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej</i>			
Wydatki na nabycie aktywów niematerialnych		-687	-
Wpływy ze sprzedaży wartości niematerialnych		-	15
Wydatki na nabycie rzeczowych aktywów trwałych		-1 662	-1 399
Wpływy ze sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych		-	17 743
Wpływy ze sprzedaży nieruchomości inwestycyjnych		4 357	3 106
Wydatki netto na nabycie jednostek zależnych	37	-1 298	-29 607
Otrzymane spłaty pożyczek udzielonych		591	6 821
Pożyczki udzielone		-5 971	-4 380
Otrzymane odsetki		81	345
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej		-4 501	-7 391
<i>Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej</i>			
Wpływy z tytułu zaciągnięcia kredytów i pożyczek		5 811	10 935
Spłaty kredytów i pożyczek		-5 084	-7 715
Spłata zobowiązań z tytułu leasingu finansowego		-1 917	-2 482
Odsetki zapłacone		-689	-438
Dywidendy wypłacone		-6 581	-
Środki pieniężne netto z działalności finansowej		-8 460	301
Zmiana netto stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów		7 169	-2 481
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na początek okresu		5 321	7 805
Zmiana stanu z tytułu różnic kursowych		11	-3
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na koniec okresu		12 501	5 321

GRUPA KAPITAŁOWA PROJPRZEM MAKRUM S.A.
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony 31 grudnia 2018 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach PLN)

Skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym za rok zakończony 31 grudnia 2018 roku

Przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej

	<i>Kapitał podstawowy</i>	<i>Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej</i>	<i>różnice kursowe z przeliczenia</i>	<i>Kapitał zapasowy</i>	<i>Pozostałe kapitały rezerwowe</i>	<i>Zyski zatrzymane</i>	<i>Razem</i>	<i>Kapitały własne ogółem</i>
Na dzień 1 stycznia 2018 roku	5 983	52 991	-280	438	36 171	6 075	101 377	101 377
Zmiany zasad (polityki) rachunkowości - wpływ wdrożenia MSSF 9	-	-	-	-	-	-555	-555	-555
Na dzień 1 stycznia 2018 roku (przekształcone)	5 983	52 991	-280	438	36 171	5 520	100 823	100 823
Zysk/(strata) netto za rok						11 047	11 047	11 047
Przekazanie wyniku finansowego na kapitał	-	-	-	3 460	-6 644	3 184	-	-
Wyplata dywidendy	-	-	-	-	-	-6 581	-6 581	-6 581
Przeniesienie do zysków zatrzymanych (sprzedaż przeszacowanych nieruchomości inwestycyjnych)	-	-	-	-	-3 113	3 113	-	-
Inne całkowite dochody netto za rok			217	-	-	-	217	217
Na dzień 31 grudnia 2018 roku	5 983	52 991	-62	3 898	26 414	16 283	105 506	105 506

GRUPA KAPITAŁOWA PROJPRZEM MAKRUM S.A.
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony 31 grudnia 2018 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach PLN)

Skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym za rok zakończony 31 grudnia 2017 roku

Przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej

	<i>Kapitał podstawowy</i>	<i>Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej</i>	<i>różnice kursowe z przeliczenia</i>	<i>Kapitał zapasowy</i>	<i>Pozostałe kapitały rezerwowe</i>	<i>Zyski zatrzymane</i>	<i>Razem</i>	<i>Kapitały własne ogółem</i>
Na dzień 1 stycznia 2017 roku	5 983	52 991	219	438	36 171	-4 771	91 031	91 030
Zmiany zasad (polityki) rachunkowości - wpływ wdrożenia MSSF 9						-204	-204	-204
Na dzień 1 stycznia 2017 roku (przekształcone)	5 983	52 991	219	438	36 171	-4 975	90 826	90 826
Zysk/(strata) netto za rok	-	-	-	-	-	10 494	10 494	10 494
Inne całkowite dochody netto za rok	-	-	-499	-	-	-	-499	-499
Całkowity dochód za rok	-	-	-499	-	-	10 494	9 995	9 995
Na dzień 31 grudnia 2017 roku	5 983	52 991	-280	438	36 171	5 519	100 822	100 822

ZASADY (POLITYKI) RACHUNKOWOŚCI ORAZ DODATKOWE NOTY OBJAŚNIAJĄCE

1. Informacje ogólne

Grupa Kapitałowa PROJPRZEM MAKRUM S.A. („Grupa”) składa się z PROJPRZEM MAKRUM S.A. z siedzibą w Bydgoszczy przy ulicy Bernardyńskiej 13 („jednostka dominująca”, „Spółka”, „Emitent”) i jej spółek zależnych (patrz Nota 2). Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy obejmuje rok zakończony dnia 31 grudnia 2018 roku oraz zawiera dane porównawcze za rok, zakończony 31 grudnia 2017 roku.

Jednostka dominująca jest wpisana do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy, XIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, pod numerem KRS 0000024679.

Jednostce dominującej nadano numer statystyczny REGON 002524300.

Czas trwania jednostki dominującej oraz jednostek wchodzących w skład Grupy Kapitałowej jest nieoznaczony.

Podstawowym przedmiotem działania Grupy jest:

- produkcja konstrukcji metalowych PKD 2511.Z,
- roboty związane ze wnoszeniem budynków mieszkalnych i niemieszkalnych PKD 4120.Z,
- roboty związane z budową pozostałych obiektów inżynierii lądowej i wodnej PKD 4299.Z,
- wykonywanie wodno-kanalizacyjnych, cieplnych, gazowych i klimatyzacyjnych PKD 4322Z,
- realizacja projektów budowlanych związanych ze wnoszeniem budynków PKD 4110.Z.

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zawiera informacje z jednostkowego sprawozdania finansowego spółki zależnej PROMStahl GmbH z siedzibą w Gehrden, Niemcy i może być (po spełnieniu dodatkowych wymogów określonych w niemieckich regulacjach prawnych) podstawą do zwolnienia z obowiązku badania jednostkowego sprawozdania finansowego PROMStahl GmbH z siedzibą w Gehrden, Niemcy.

Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy w dniu 26.09.2017 dokonało zmiany firmy spółki na PROJPRZEM MAKRUM S.A. oraz zatwierdziło na podstawie art. 492 § 1 pkt 1) ksh, art. 515 §1 oraz art. 516 §1 ksh w związku art. 516 § 6 ksh połączenie z Makrum Project Management Sp. z o.o. Powyższe zmiany zostały zatwierdzone przez Krajowy Rejestr Sądowy w dniu 1 grudnia 2017 roku.

Podmiotem bezpośrednio dominującym spółki PROJPRZEM MAKRUM S.A. jest Grupa Kapitałowa Immobile S.A.

2. Skład Grupy Kapitałowej PROJPRZEM MAKRUM S.A.

W skład Grupy wchodzi PROJPRZEM MAKRUM S.A oraz następujące spółki zależne:

<i>Jednostka</i>	<i>Siedziba</i>	<i>Zakres działalności</i>	<i>Procentowy udział Grupy w kapitale*</i>	
			<i>31 grudnia 2018</i>	<i>31 grudnia 2017</i>
PROMStahl GmbH	Gehrden k. Hannoveru	Sprzedaż wyrobów techniki przeładunkowej na terenie Niemiec i innych krajów Europy	100 %	100%

GRUPA KAPITAŁOWA PROJPRZEM MAKRUM S.A.
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony 31 grudnia 2018 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach PLN)

PROMStahl Polska Sp. z o.o	Koronowo	Sprzedaż wyrobów techniki przeładunkowej na terenie Polski i innych krajów Europy Środkowo-Wschodniej	100 %	100 %
PROJPRZEM Budownictwo Sp. z o.o.	Bydgoszcz	Wykonawstwo w zakresie budownictwa przemysłowego	100 %	100 %
Promstahl Yükleme ve Endüstriyel Kapı Sistemleri Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi- stosowana nazwa PROMStahl Turcja**	Pendik/Stambuł	Sprzedaż wyrobów techniki przeładunkowej na terenie Turcji	100 % poprzez PROMStahl GmbH	100 % poprzez PROMStahl GmbH
Modulo Parking Sp. z o.o.	Bydgoszcz	Produkcja nowoczesnych systemów parkingowych	100 % poprzez PROMStahl Polska Sp. z o.o.	100 % poprzez PROMStahl Polska Sp. z o.o.
IFP Transylvania S.R.L***	Bukareszt/Rumunia	Działalność hotelowa	40%	40%
PROMStahl PTY Ltd.****	Rangeville Qld/ Australia	Sprzedaż wyrobów techniki przeładunkowej na terenie	100%	-

* *Udział w głosach jest równy udziałowi w kapitale*

***Spółka jest w trakcie likwidacji, w ocenie Zarządu nie determinuje to do powstania działalności zaniechanej w jakimkolwiek segmencie operacyjnym ani nie wpływa na założenie kontynuacji działalności Grupy*

****Spółka nie podlega konsolidacji. Nie rozpoczęła istotnej działalności operacyjnej*

*****Nowa spółka zarejestrowana w listopadzie 2018r. w Australii nie rozpoczęła istotnej działalności operacyjnej*

W okresie 12 miesięcy zakończonych 31 grudnia 2018 roku nie miały miejsca zmiany w składzie Grupy.

3. Skład Zarządu i Rady Nadzorczej

Na dzień 31.12.2018 r. skład Zarządu PROJPRZEM MAKRUM S.A. przedstawiał się następująco:

– Piotr Szczeblewski	Prezes Zarządu
– Dariusz Szczechowski	Wiceprezes Zarządu
– Andrzej Goławski	Wiceprezes Zarządu

Na dzień 31.12.2017 r. skład Zarządu PROJPRZEM MAKRUM S.A. przedstawiał się następująco:

– Piotr Szczeblewski	Prezes Zarządu
– Dariusz Szczechowski	Wiceprezes Zarządu

W drugiej połowie 2018 roku zmienił się skład Członków Zarządu Jednostki Dominującej. We wrześniu 2018 roku Rada Nadzorcza Spółki Dominującej powołała na stanowisko Wiceprezesa Zarządu Pana Andrzeja Goławskiego.

Skład Rady Nadzorczej Spółki na dzień 31.12.2018 r. przedstawiał się następująco:

– Dariusz Skrocki	Przewodniczący Rady Nadzorczej
– Sławomir Kamiński	Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej
– Piotr Fortuna	Sekretarz Rady Nadzorczej
– Rafał Jerzy	Członek Rady Nadzorczej
– Sławomir Winiecki	Członek Rady Nadzorczej
– Marcin Marczuk	Członek Rady Nadzorczej

Skład Rady Nadzorczej Spółki nie zmienił się od 31.12.2017 r.

4. Zatwierdzenie sprawozdania finansowego

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało zatwierdzone do publikacji przez Zarząd w dniu 18 marca 2019 roku.

5. Istotne wartości oparte na profesjonalnym osądzie i szacunkach

5.1. Profesjonalny osąd

Sporządzenie sprawozdania finansowego wymaga od Zarządu Emitenta osądów, szacunków oraz założeń, które mają wpływ na prezentowane przychody, koszty, aktywa i zobowiązania i powiązane z nimi noty oraz ujawnienia dotyczące zobowiązań warunkowych. Niepewność co do tych założeń i szacunków może spowodować istotne korekty wartości bilansowych aktywów i zobowiązań w przyszłości.

W procesie stosowania zasad (polityki) rachunkowości Zarząd dokonał następujących osądów, które mają największy wpływ na przedstawiane wartości bilansowej aktywów i zobowiązań.

Aktywa zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży

Dokonując reklasyfikacji aktywów do kategorii aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży Grupa ocenia stopień prawdopodobieństwa sprzedaży tych składników w okresie jednego roku od dnia reklasyfikacji. Reklasyfikacji dokonuje się jedynie w przypadkach, gdy sprzedaż jest wysoce prawdopodobna. Grupa sporządza

plany sprzedaży własnego majątku nieoperacyjnego. Szczegóły dotyczące aktywów zaklasyfikowanych jako przeznaczone do sprzedaży zostały przedstawione w nocie 20.

Klasyfikacja umów leasingowych

Grupa dokonuje klasyfikacji leasingu jako operacyjnego lub finansowego w oparciu o ocenę, w jakim zakresie ryzyko i pożytki z tytułu posiadania przedmiotu leasingu przypadają w udziale leasingodawcy, a w jakim leasingobiorcy. Ocena ta opiera się na treści ekonomicznej każdej transakcji.

Odpisy aktualizujące należności

W odniesieniu do należności z tytułu dostaw i usług, dla których odpisy aktualizujące szacuje się dla całego życia instrumentu, Grupa nie jest narażona na ryzyko kredytowe w związku z pojedynczym znaczącym kontrahentem. W konsekwencji szacunki odpisów są dokonywane na zasadzie zbiorowej, a należności zostały pogrupowane według okresu przeterminowania. Grupa zbudowała model służący do szacowania oczekiwanych strat z portfela należności. Szacunek odpisu jest oparty przede wszystkim o historycznie kształtujące się przeterminowania i powiązanie zalegania z faktyczną spłacalnością z ostatnich 3 lat. Szczegóły dotyczące dokonanych odpisów aktualizujących jak również przyjętych założeń zostały przedstawione w nocie 27.

Utrata wartości Goodwill – wartość firmy

Grupa dokonuje oceny przesłanek utraty wartości firmy (Goodwill) oraz znaku towarowego MAKRUM o nieokreślonym okresie użytkowania, które powstały w związku z nabyciem i późniejszym połączeniem ze Spółką MAKRUM Project Management Sp. z o.o., w oparciu o własny osąd i przeprowadzony obowiązkowych test na utratę wartości.

Podstawą testu są prognozy zdyskontowanych przyszłych przepływów finansowych dla ośrodka generującego przepływy pieniężne do którego została przypisana wartość firmy (segment konstrukcji stalowych). Informacje o wynikach przeprowadzonych przez Grupę analiz zostały zaprezentowane w nocie 22.

Wycena wartości nieruchomości inwestycyjnych

Grupa dokonuje wyceny wartości godziwej nieruchomości inwestycyjnych w oparciu o posiadane wyceny niezależnych rzeczoznawców majątkowych oraz własny osąd zmiany warunków rynkowych i innych parametrów istotnie wpływających na wartość, zgodnie z przyjętą polityką wyceny nieruchomości inwestycyjnych. Szczegółowe dane dotyczące wyceny nieruchomości inwestycyjnych znajdują się w nocie 19.

Utrata wartości aktywów trwałych i obrotowych

Grupa dokonuje oceny przesłanek utraty wartości składników majątku trwałego. W momencie zidentyfikowania przesłanek utraty wartości Grupa robi test i ustala wartość odzyskiwalna. W przypadku aktywów obrotowych Grupa ocenia utratę wartości m. in. w oparciu o aktualną strukturę wiekową, indywidualną analizę realizacji aktywa.

Grupa dokonuje oceny przesłanek utraty wartości aktywów trwałych i obrotowych w oparciu o posiadane wyceny niezależnych rzeczoznawców majątkowych oraz własny osąd zmiany warunków rynkowych i innych parametrów istotnie wpływających na wartość. W przypadku zaistnienia przesłanki utraty wartości w stosunku do wcześniejszych wycen lub kosztu nabycia dokonywane są odpisy aktualizujące wartość tych aktywów.

Wartość godziwa instrumentów finansowych

Wartość godziwą instrumentów finansowych, dla których nie istnieje aktywny rynek ustala się wykorzystując odpowiednie techniki wyceny. Przy wyborze odpowiednich metod i założeń Grupa kieruje się profesjonalnym osądem.

Przychody z umów z klientami

Zastosowana w MSSF 15 metoda pięciu kroków wymaga od Grupy zastosowania szeregu subiektywnych ocen wpływających na wielkość ujawnionych przychodów. Oceny te dotyczą zarówno terminu spełnienia zobowiązania do wykonania świadczenia jak i ceny transakcyjnej.

W przypadku zobowiązań do wykonania świadczenia, które Grupa spełnia w miarę upływu czasu (segment konstrukcje stalowe oraz budownictwo przemysłowe) stosuje się metodę opartą na ponoszonych nakładach. Przychody w tym przypadku rozpatrywane są proporcjonalnie do ponoszonych nakładów, a Grupa dokonuje oceny zgodności poniesionych nakładów z przyjętym budżetem związanym z danym zobowiązaniem do wykonania świadczenia oraz ocenę prawdopodobieństwa osiągnięcia planowanego przychodu.

Podstawą przyjęcia metody opartej na ponoszonych nakładach jest przeświadczenie Grupy, iż ta metoda najlepiej obrazuje przekazanie odbiorcom dóbr i usług z uwagi, iż prawo do dochodzenie wynagrodzenia za świadczone zobowiązanie i jego wysokości jest nierozdzielnie związana z udokumentowanymi nakładami. Jednocześnie odbiorca dóbr i usług otrzymuje korzyść związaną z poniesionymi nakładami. Wykonywane przez Grupę produkty i usługi w ramach segmentów konstrukcje stalowe i budownictwo przemysłowe powstają na bazie indywidualnych projektów i nie mają alternatywnego zastosowania tzn. nie mogą być zaoferowane i sprzedane innym klientom. W ocenie Grupy, na bazie warunków umownych i ogólnych warunków współpracy spółki Grupy posiadają prawo do uzyskania wynagrodzenia za wykonane prace w proporcji w jakiej zostały wykonane.

W przypadku zobowiązań do wykonania świadczenia spełnianych przez Grupę w określonym momencie (segment systemy przeładunkowe oraz pozostałe), przy ocenie momentu uzyskania przez klienta kontroli nad przyrzeczonymi dobrami i usługami kieruje się zarówno faktem fizycznego przekazania dobra lub wyświadczenia usługi jak i uwarunkowaniami prawnymi (np. momentem ustalenia prawa do zapłaty lub przejścia tytułu prawnego na nabywcę).

Przy określeniu ceny transakcyjnej Grupa opiera się przede wszystkim na zapisach umów (umów indywidualnych, ogólnych warunków zamówienia itp.) z klientami i ich analizie ekonomiczno-prawnej, oceniając czynniki wpływające na ewentualną zmienność wynagrodzenia, prawo do wynagrodzenia dodatkowego lub uwzględnienie innych czynników jak zmianę wartości pieniądza w czasie itp. Podział możliwej do uzyskania ceny transakcyjnej na poszczególne zobowiązania do wykonania świadczenia (jeżeli występuje więcej niż jedno zobowiązanie) dokonywany jest w oparciu o analizę cen rynkowych na podobne dobra i usługi, a w przypadku trudności w dokonaniu takiej oceny na podstawie poniesionych nakładów. To samo dotyczy także elementów wynagrodzenia zmiennego (np. upustów). Szczegółowy opis wpływu nowego standardu na działalność Grupy znajduje się w nocie 9.1.

5.2. Niepewność szacunków i założeń

Poniżej omówiono podstawowe założenia dotyczące przyszłości i inne kluczowe źródła niepewności występujące na dzień bilansowy, z którymi związane jest istotne ryzyko znaczącej korekty wartości bilansowych aktywów i zobowiązań w następnym roku finansowym. Grupa przyjęła założenia i szacunki na temat przyszłości na podstawie wiedzy posiadanej podczas sporządzania skonsolidowanego sprawozdania finansowego. Występujące założenia i szacunki mogą ulec zmianie na skutek wydarzeń w przyszłości wynikających ze zmian rynkowych lub zmian nie będących pod kontrolą Grupy. Takie zmiany są odzwierciedlane w szacunkach lub założeniach w chwili wystąpienia.

Wycena rezerw z tytułu świadczeń pracowniczych

Rezerwy z tytułu świadczeń pracowniczych zostały oszacowane za pomocą metod aktuarialnych.

Przyjęta na koncie 2018 roku metodologia nie uległa zmianie. W okresie sprawozdawczym nie zmieniły się wskaźniki finansowe będące podstawą szacunku na koniec grudnia 2018 roku.

Założenia przyjęte do ustalenia wysokości rezerw z tytułu świadczeń pracowniczych zostały przedstawione w nocie 25.

Utrata wartości rzeczowych aktywów trwałych i aktywów niematerialnych (w tym wartości firmy)

Na każdy dzień bilansowy Grupa dokonuje oceny przesłanek utraty wartości rzeczowych składników trwałych i wartości aktywów niematerialnych. Poprzez przesłanki utraty wartości rozumie się zdarzenia wskazujące, iż mogło nastąpić obniżenie możliwych przyszłych oczekiwanych przepływów pieniężnych ze składnika aktywów trwałych. W przypadku zidentyfikowania przesłanek utraty wartości ustalana jest wartość odzyskiwalna.

Grupa przeprowadziła ponadto obowiązkowe testy na utratę wartości aktywów niematerialnych (wartość firmy, znak towarowy o nieokreślonym okresie użytkowania). Wymagało to oszacowania wartości użytkowej ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego należą te aktywa niematerialne (segment konstrukcji stalowych). Oszacowanie wartości użytkowej polega na ustaleniu przyszłych przepływów pieniężnych generowanych przez ośrodek wypracowujący środki pieniężne i wymaga ustalenia stopy dyskontowej do zastosowania w celu obliczenia bieżącej wartości tych przepływów. Przyjęte w tym celu założenia zostały przedstawione w nocie 22.

Wycena nieruchomości inwestycyjnych

Grupa dokonuje wyceny nieruchomości inwestycyjnych w oparciu o posiadane wyceny niezależnych rzeczoznawców majątkowych, własny osąd, który podlega niepewności ze względu na zmiany parametrów rynkowych głównie takich jak możliwe do uzyskania stawki najmu, wartości rynkowe nieruchomości o zbliżonym potencjale i/lub stóp kapitalizacji. Szczegóły znajdują się w nocie 19.

Składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego

Grupa rozpoznaje składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego bazując na założeniu, że w przyszłości zostanie osiągnięty zysk podatkowy pozwalający na jego wykorzystanie. Pogorszenie uzyskiwanych wyników podatkowych w przyszłości mogłoby spowodować, że założenie to stałoby się nieuzasadnione.

Utrata wartości pożyczek i należności od jednostek powiązanych

Grupa dokonuje analizy ryzyka kredytowego związanego z pożyczkami i należnościami z jednostkami powiązаныmi zgodnie z przyjętą polityką rachunkowości. Dla tych pożyczek i należności na dzień 31 grudnia 2018 roku Grupa nie rozpoznała podwyższonego ryzyka kredytowego od momentu początkowego ujęcia.

Odpisy aktualizujące zapasy

Na dzień bilansowy Grupa ustala, czy nie nastąpiła utrata wartości zapasów wskutek niemożliwości wykorzystania w procesie produkcji lub sprzedaży po cenie przewyższającej wartość księgową. W takich przypadkach Zarząd Jednostki Dominującej w oparciu o indywidualną analizę dokonuje kwantyfikacji odpisu aktualizującego mającego na celu doprowadzenie wyceny zapasów do wartości możliwej do uzyskania ze sprzedaży.

Zarząd Jednostki Dominującej ponadto weryfikuje te zapasy, których możliwość wykorzystania w procesie produkcji jest dłuższy niż 12 miesięcy. W takim przypadku nierotujące zapasy również podlegają aktualizacji do momentu ich ewentualnego zużycia w procesie produkcji.

Odpisy aktualizujące zostały przedstawione w nocie 26.

Stawki amortyzacyjne

Wysokość stawek amortyzacyjnych ustalana jest na podstawie przewidywanego okresu ekonomicznej użyteczności składników rzeczowego majątku trwałego oraz aktywów niematerialnych. Grupa corocznie dokonuje weryfikacji przyjętych okresów ekonomicznej użyteczności na podstawie bieżących szacunków.

Umowy o usługę budowlaną

Grupa stosuje metodę opartą na ponoszonych nakładach przy zobowiązaniach do wykonania świadczenia, które Grupa spełnia w miarę upływu czasu. Stosowanie tej metody wymaga od Grupy szacowania proporcji dotychczas wykonanych prac do całości usług do wykonania. Gdyby szacunek łącznych kosztów realizacji tych umów wzrósł o 10%, w stosunku do oszacowania Grupy, kwota przychodu zostałaby zmniejszona o 1,4 mln PLN.

Niepewność związana z utworzonymi rezerwami

Grupa tworzy rezerwy na prawdopodobne zobowiązania, które jest w stanie w sposób wiarygodny oszacować w tym w szczególności rezerwy na naprawy gwarancyjne, które są tworzone w następstwie oszacowania spodziewanych i możliwych do oszacowania kosztów napraw, prac i robót gwarancyjnych związanych ze sprzedanymi wyrobami i świadczonymi usługami.

Informacje na temat utworzonych rezerw zostały zaprezentowane w nocie 33.

Niepewność związana z rozliczeniami podatkowymi

Regulacje dotyczące podatku od towarów i usług, podatku dochodowego od osób prawnych oraz obciążeń związanych z ubezpieczeniami społecznymi podlegają częstym zmianom. Te częste zmiany powodują brak odpowiednich punktów odniesienia, niespójne interpretacje oraz nieliczne ustanowione precedensy, które mogłyby mieć zastosowanie. Obowiązujące przepisy zawierają również niejasności, które powodują różnice w opiniach, co do interpretacji prawnej przepisów podatkowych, zarówno pomiędzy organami państwowymi jak i organami państwowymi i przedsiębiorstwami.

Rozliczenia podatkowe oraz inne obszary działalności (na przykład kwestie celne czy dewizowe) mogą być przedmiotem kontroli organów, które uprawnione są do nakładania wysokich kar i grzywien, a wszelkie dodatkowe zobowiązania podatkowe, wynikające z kontroli, muszą zostać zapłacone wraz z wysokimi odsetkami. Te warunki powodują, że ryzyko podatkowe w Polsce jest większe niż w krajach o bardziej dojrzałym systemie podatkowym.

W konsekwencji, kwoty prezentowane i ujawniane w sprawozdaniach finansowych mogą się zmienić w przyszłości w wyniku ostatecznej decyzji organu kontroli podatkowej.

Z dniem 15 lipca 2016 r. do Ordynacji Podatkowej zostały wprowadzone zmiany w celu uwzględnienia postanowień Ogólnej Klauzuli Zapobiegającej Nadużyciom (GAAR). GAAR ma zapobiegać powstawaniu i wykorzystywaniu sztucznych struktur prawnych tworzonych w celu uniknięcia zapłaty podatku w Polsce. GAAR definiuje unikanie opodatkowania jako czynność dokonaną przede wszystkim w celu osiągnięcia korzyści podatkowej, sprzecznej w danych okolicznościach z przedmiotem i celem przepisów ustawy podatkowej. Zgodnie z GAAR taka czynność nie skutkuje osiągnięciem korzyści podatkowej, jeżeli sposób działania był sztuczny. Wszelkie występowanie (i) nieuzasadnionego dzielenia operacji, (ii) angażowania podmiotów pośredniczących mimo braku uzasadnienia ekonomicznego lub gospodarczego, (iii) elementów wzajemnie się znoszących lub kompensujących oraz (iv) inne działania o podobnym działaniu do wcześniej wspomnianych, mogą być potraktowane jako przesłanka istnienia sztucznych czynności podlegających przepisom GAAR. Nowe regulacje będą wymagać znacznie większego osądu przy ocenie skutków podatkowych poszczególnych transakcji.

Klauzulę GAAR należy stosować w odniesieniu do transakcji dokonanych po jej wejściu w życie oraz do transakcji, które zostały przeprowadzone przed wejściem w życie klauzuli GAAR, ale dla których po dacie wejścia

klauzuli w życie korzyści były lub są nadal osiągane. Wdrożenie powyższych przepisów umożliwi polskim organom kontroli podatkowej kwestionowanie realizowanych przez podatników prawnych ustaleń i porozumień, takich jak restrukturyzacja i reorganizacja Grupy.

Grupa ujmuje i wycenia aktywa lub zobowiązania z tytułu bieżącego i odroczonego podatku dochodowego przy zastosowaniu wymogów MSR 12 *Podatek dochodowy* w oparciu o zysk (stratę podatkową), podstawę opodatkowania, nierozliczone straty podatkowe, niewykorzystane ulgi podatkowe i stawki podatkowe, uwzględniając ocenę niepewności związanych z rozliczeniami podatkowymi. Gdy istnieje niepewność co do tego, czy i w jakim zakresie organ podatkowy będzie akceptował poszczególne rozliczenia podatkowe transakcji, Grupa ujmuje te rozliczenia uwzględniając ocenę niepewności.

6. Podstawa sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z zasadą kosztu historycznego, za wyjątkiem wyceny niektórych aktywów trwałych (nieruchomości inwestycyjnych) oraz aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, które zgodnie z MSSF wyceniane są według wartości godziwej.

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe jest przedstawione w złotych PLN, a wszystkie wartości, o ile nie wskazano inaczej, podane są w tysiącach PLN.

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez spółki Grupy w dającej się przewidzieć przyszłości. Na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego nie stwierdza się istnienia okoliczności wskazujących na zagrożenie kontynuowania działalności przez spółki Grupy.

6.1. Oświadczenie o zgodności

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej („MSSF”) zatwierdzonymi przez UE („MSSF UE”). Na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania do publikacji, biorąc pod uwagę toczący się w UE proces wprowadzania MSSF. MSSF mające zastosowanie do tego sprawozdania finansowego nie różnią się od MSSF UE.

MSSF UE obejmują standardy i interpretacje zaakceptowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości („RMSR”).

Niektóre jednostki Grupy prowadzą swoje księgi rachunkowe zgodnie z polityką (zasadami) rachunkowości określoną przez Ustawę z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości („Ustawa”) z późniejszymi zmianami i wydanymi na jej podstawie przepisami („polskie standardy rachunkowości”). Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zawiera korekty nie zawarte w księgach rachunkowych jednostek Grupy wprowadzone w celu doprowadzenia sprawozdań finansowych tych jednostek do zgodności z MSSF.

6.2. Waluta funkcjonalna i waluta sprawozdań finansowych

Skonsolidowane sprawozdania finansowe Grupy zostały przedstawione w PLN, które są również walutą funkcjonalną jednostki dominującej. Dla każdej z jednostek zależnych ustalana jest waluta funkcjonalna i aktywa oraz zobowiązania danej jednostki są mierzone w tej walucie funkcjonalnej. Grupa stosuje metodę konsolidacji bezpośredniej i wybrała sposób rozliczania zysków lub strat z przeliczenia, który jest zgodny z tą metodą.

7. Zmiana polityki rachunkowości i porównywalność danych

W skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym dokonano zmian zasad rachunkowości opisanych w nocie 9, które miały wpływ na dane finansowe prezentowane za porównywalne okresy:

Aktywa	31 grudnia 2017	Efekt wdrożenia MSSF 9	31 grudnia 2017 (dane przekształcone)
Aktywa trwale	88 946	-	88 946
Aktywa obrotowe			
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	53 310	-685	52 625
Aktywa obrotowe	97 536	-685	96 851
Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży	1 077	-	1 077
Aktywa razem	187 559	-685	186 874
Pasywa			
Kapitał własny			
Zyski zatrzymane:	6 075	-555	5 520
- zysk (strata) z lat ubiegłych	-4 771	-204	-4 975
- zysk (strata) netto	10 845	-351	10 494
Kapitał własny przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej	101 377	-555	100 823
Udziały niedające kontroli	-	-	-
Kapitał własny	101 377	-555	100 823
Zobowiązania długoterminowe			
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	317	-130	187
Zobowiązania długoterminowe	5 926	-130	5 796
Zobowiązania krótkoterminowe	80 255	-	80 255
Zobowiązania razem	86 182	-130	86 051
Pasywa razem	187 559	-685	186 874

	rok zakończony 31 grudnia 2017	Efekt wdrożenia MSSF 9	rok zakończony 31 grudnia 2017 (dane przekształcone)
Działalność kontynuowana			
Przychody ze sprzedaży	199 190	-	199 190
Koszt własny sprzedaży	154 482	-	154 482
Zysk (strata) brutto ze sprzedaży	44 709	-	44 709
Koszty sprzedaży	17 131	-	17 131
Koszty ogólnego zarządu	18 796	-	18 796
Zysk (strata) ze sprzedaży	8 781	-	8 781
Pozostałe przychody operacyjne	6 144	-	6 144
Pozostałe koszty operacyjne	798	-533	265
Zysk (strata) ze sprzedaży jednostek zależnych (+/-)	869	-	869
Zysk (strata) z tytułu ryzyka kredytowego	-	-966	-966
Zysk (strata) z działalności operacyjnej	14 996	-433	14 563
Zysk (strata) przed opodatkowaniem	14 524	-433	14 091
Podatek dochodowy	3 679	-82	3 597
Zysk (strata) netto z działalności kontynuowanej	10 845	-351	10 494
Zysk (strata) netto	10 845	-351	10 494

GRUPA KAPITAŁOWA PROJPRZEM MAKRUM S.A.
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony 31 grudnia 2018 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach PLN)

Całkowite dochody za okres	10 346	-351	9 995
Zysk (strata) netto na jedną akcję zwykłą	<i>PLN/akcje</i>		<i>PLN/akcje</i>
Podstawowy zysk na akcje	1,81	-0,06	1,75
<hr/>			
Aktywa	<i>31 grudnia 2016</i>	<i>Efekt wdrożenia MSSF 9</i>	<i>1 stycznia 2017 (dane przekształcone)</i>
Aktywa trwale	58 804	48	58 852
Aktywa obrotowe			
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	30 482	-252	30 230
Aktywa obrotowe	70 868	-252	70 616
Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży	-	-	-
Aktywa razem	129 671	-204	129 467
<hr/>			
Pasywa			
Kapitał własny			
Zyski zatrzymane:	-4 771	-204	-4 975
- zysk (strata) z lat ubiegłych	-55	-	-55
- zysk (strata) netto	-4 716	-204	-4 919
Kapitał własny przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej	91 030	-204	90 826
Udziały niedające kontroli	-	-	-
Kapitał własny	91 030	-204	90 826
Zobowiązania długoterminowe			
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	-	-	-
Zobowiązania długoterminowe	3 661	-	3 661
Zobowiązania krótkoterminowe	34 981	-	34 981
Zobowiązania razem	38 641	-	38 641
Pasywa razem	129 671	-204	129 467

Grupa Kapitałowa zmieniła również następujące zasady prezentacji wynikające z wdrożenia MSSF 15:

Aktywa	<i>31 grudnia 2017</i>	<i>1 stycznia 2017</i>
Należności z tytułu umów o usługę budowlaną	-9 111	-
Aktywa z tytułu umów	9 111	-
Aktywa razem	-	-
<hr/>		
Pasywa		
Zobowiązanie z tytułu umów o usługę budowlaną	-1 020	-129
Zobowiązanie z tytułu umów	9 832	129
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	-8 812	-
Pasywa razem	-	-

Przemieszczenie zobowiązań z tytułu dostaw i usług oraz pozostałych zobowiązań w kwocie 8 812 tys. PLN dotyczy otrzymanych zaliczek.

Efekt wdrożenia MSSF 9 i MSSF 15 nie miał istotnego wpływu na skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych.

8. Istotne zasady rachunkowości

8.1. Zasady konsolidacji

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe obejmuje sprawozdanie finansowe *PROJPRZEM MAKRUM S.A.* oraz sprawozdania finansowe jednostek przez nią kontrolowanych (zależnych) sporządzone każdorazowo za rok zakończony 31 grudnia 2018 roku.

Sprawozdania finansowe jednostek zależnych sporządzane są za ten sam okres sprawozdawczy co sprawozdanie jednostki dominującej, przy wykorzystaniu spójnych zasad rachunkowości, w oparciu o jednolite zasady rachunkowości zastosowane dla transakcji i zdarzeń gospodarczych o podobnym charakterze. W celu eliminacji jakichkolwiek rozbieżności w stosowanych zasadach rachunkowości wprowadza się korekty.

Wszystkie znaczące salda i transakcje pomiędzy jednostkami Grupy, w tym niezrealizowane zyski wynikające z transakcji w ramach Grupy, zostały w całości wyeliminowane. Niezrealizowane straty są eliminowane chyba, że dowodzą wystąpienia utraty wartości.

Jednostki zależne podlegają konsolidacji w okresie od dnia objęcia nad nimi kontroli przez Grupę, a przestają być konsolidowane od dnia ustania kontroli. Sprawowanie kontroli przez jednostkę dominującą ma miejsce wtedy, gdy:

- posiada władzę nad danym podmiotem,
- podlega ekspozycji na zmienne zwroty lub posiada prawa do zmiennych zwrotów z tytułu swojego zaangażowania w danej jednostce,
- ma możliwość wykorzystania władzy w celu kształtowania poziomu generowanych zwrotów.

Grupa weryfikuje fakt sprawowania kontroli nad innymi jednostkami, jeżeli wystąpiła sytuacja wskazująca na zmianę jednego lub kilku z wyżej wymienionych warunków sprawowania kontroli.

W sytuacji, gdy Grupa posiada mniej niż większość praw głosu w danej jednostce, ale posiadane prawa głosu są wystarczające do jednostronnego kierowania istotnymi działaniami tej jednostki, oznacza to, że sprawuje nad nią władzę. W momencie oceny, czy prawa głosu w danej jednostce są wystarczające dla zapewnienia władzy, Grupa analizuje wszystkie istotne okoliczności, w tym:

- wielkość posiadanego pakietu praw głosu w porównaniu do rozmiaru udziałów i stopnia rozproszenia praw głosu posiadanych przez innych udziałowców;
- potencjalne prawa głosu posiadane przez Grupę, innych udziałowców lub inne strony;
- prawa wynikające z innych ustaleń umownych; a także
- dodatkowe okoliczności, które mogą dowodzić, że Grupa posiada lub nie posiada możliwości kierowania istotnymi działaniami w momencie podejmowania decyzji, w tym schematy głosowania zaobserwowane na poprzednich zgromadzeniach udziałowców.

Zmiany w udziale własnościowym jednostki dominującej, które nie skutkują utratą kontroli nad jednostką zależną są ujmowane jako transakcje kapitałowe. W takich przypadkach w celu odzwierciedlenia zmian we względnych udziałach w jednostce zależnej Grupa dokonuje korekty wartości bilansowej udziałów kontrolujących oraz udziałów niekontrolujących. Wszelkie różnice pomiędzy kwotą korekty udziałów niekontrolujących a wartością godziwą kwoty zapłaconej lub otrzymanej odnoszone są na kapitał własny i przypisywane do właścicieli jednostki dominującej.

8.2. Połączenia przedsięwzięć

Transakcje połączenia przedsięwzięć, wchodzące w zakres MSSF 3, rozliczane są metodą przejęcia.

Na dzień objęcia kontroli aktywa i pasywa jednostki przejmowanej są wyceniane zasadniczo według wartości godziwej oraz zgodnie z MSSF 3 identyfikowane są aktywa i zobowiązania, bez względu na to czy były one ujawniane w sprawozdaniu finansowym przejmowanej jednostki przed przejęciem.

Zapłata przekazana w zamian za kontrolę obejmuje wydane aktywa, zaciągnięte zobowiązania oraz wyemitowane instrumenty kapitałowe, wycenione w wartości godziwej na dzień przejęcia. Elementem zapłaty jest również

warunkowa zapłata, wyceniana w wartości godziwej na dzień przejęcia. Koszty powiązane z przejęciem (doradztwo, wyceny itp.) nie stanowią zapłaty za przejęcie, lecz ujmowane są w dacie poniesienia jako koszt.

Wartość firmy (zysk) kalkulowana jest jako różnica dwóch wartości:

- suma zapłaty przekazanej za kontrolę, udziałów niedających kontroli (wycenionych w proporcji do przejętych aktywów netto) oraz wartości godziwej pakietów udziałów (akcji) posiadanych w jednostce przejmowanej przed datą przejęcia oraz
- wartość godziwa możliwych do zidentyfikowania przejętych aktywów netto jednostki.

Nadwyżka sumy skalkulowanej w sposób wskazany powyżej ponad wartość godziwą możliwych do zidentyfikowania przejętych aktywów netto jednostki jest ujmowana w aktywach skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej jako wartość firmy. Wartość firmy odpowiada płatności dokonanej przez przejmującego w oczekiwaniu na przyszłe korzyści ekonomiczne z tytułu aktywów, których nie można pojedynczo zidentyfikować ani osobno ująć. Po początkowym ujęciu wartość firmy zostaje wyceniona według ceny nabycia pomniejszonej o łączne odpisy z tytułu utraty wartości.

W przypadku gdy w/w suma jest niższa od wartości godziwej możliwych do zidentyfikowania przejętych aktywów netto jednostki, różnica ujmowana jest niezwłocznie w wyniku. Grupa ujmuje zysk z przejęcia w pozycji pozostałych przychodów operacyjnych.

8.3. Wycena do wartości godziwej

Nieruchomości inwestycyjne, akcje spółek, udziały, niektóre aktywa i pasywa jednostki wyceniane są w wartości godziwej. W wycenie wartości godziwej aktywów lub zobowiązań, jednostka wykorzystuje dane rynkowe obserwowalne w zakresie w jakim jest to możliwe. W przypadku gdy zastosowanie "Poziomu 1" do wyceny nie jest możliwe, Grupa angażuje zewnętrznych wykwalifikowanych rzeczoznawców do przeprowadzenia wyceny. Grupa ściśle współpracuje z niezależnymi rzeczoznawcami w celu ustalenia odpowiednich technik wyceny i danych wsadowych do modelu.

Do wyceny w wartości godziwej jednostka wybiera technikę adekwatną do sytuacji, w jakiej się znajduje, wykorzystując w maksymalnym stopniu obserwowalne (mieralne, obiektywne itd.) dane wejściowe (np. informacje pochodzące z aktywnych rynków - z rynku walutowego lub towarowego), a w stopniu minimalnym - dane nieobserwowalne (subiektywne, niepochodzące z aktywnego rynku) - § 61 MSSF 13.

MSSF 13 wprowadza hierarchię ustalania wartości godziwej, opartą na trzech poziomach pozyskania informacji wejściowych.

Poziom 1 - zawiera dane wejściowe pochodzące z aktywnego rynku i jest traktowany jako źródło najbardziej wiarygodnych danych. Dane z tego poziomu są stosowane zawsze, gdy tylko jest to możliwe.

Poziom 2 - zawiera dane wejściowe inne niż pochodzące z aktywnego rynku, które jednak są obserwowalne (pośrednio lub bezpośrednio). Ten poziom obejmuje następujące możliwe źródła informacji i dane: notowania dla podobnych aktywów i pasywów pochodzące z aktywnego rynku; notowania dla takich samych albo podobnych aktywów i pasywów z rynków, które nie są aktywne; rynki inne niż rynki notowane, będące jednak rynkami obserwowalnymi (stopy procentowe, spready kredytowe itp.); inne rynkowo potwierdzone informacje.

Poziom 3 - zawiera dane o charakterze nieobserwowalnym, stosowane wówczas, gdy nie można uzyskać informacji z pierwszych dwóch poziomów wyceny.

Informacje na temat technik wyceny i danych wsadowych wykorzystanych do wyceny wartości godziwej poszczególnych aktywów i pasywów są ujawnione w notcie 41.

8.4. Przeliczanie pozycji wyrażonych w walucie obcej

Transakcje wyrażone w walutach innych niż PLN są przeliczane na złote polskie przy zastosowaniu kursu obowiązującego w dniu zawarcia transakcji.

Na dzień bilansowy aktywa i zobowiązania pieniężne wyrażone w walutach innych niż PLN są przeliczane na złote polskie przy zastosowaniu odpowiednio obowiązującego na koniec okresu sprawozdawczego średniego kursu ustalonego dla danej waluty przez Narodowy Bank Polski. Powstałe z przeliczenia różnice kursowe ujmowane są odpowiednio w pozycji przychodów (kosztów) finansowych lub w przypadkach określonych zasadami (polityką) rachunkowości, kapitalizowane w wartości aktywów. Aktywa i zobowiązania niepieniężne ujmowane według kosztu historycznego wyrażonego w walucie obcej są wykazywane po kursie historycznym z dnia transakcji. Aktywa i zobowiązania niepieniężne ujmowane według wartości godziwej wyrażonej w walucie obcej są przeliczane po kursie z dnia dokonania wyceny do wartości godziwej. Zyski lub straty wynikające z przeliczenia aktywów i zobowiązań niepieniężnych ujmowanych w wartości godziwej są ujmowane zgodnie z ujęciem zysku lub straty z tytułu zmiany wartości godziwej (czyli odpowiednio w innych całkowitych dochodach lub w zysku lub stracie w zależności od tego, gdzie ujmowana jest zmiana wartości godziwej).

Następujące kursy zostały przyjęte dla potrzeb wyceny bilansowej:

	<u>31 grudnia 2018</u>	<u>31 grudnia 2017</u>
TRY	0,7108	0,9235
EUR	4,3000	4,1709

Walutą funkcjonalną zagranicznych jednostek zależnych jest euro i lira turecka. Na dzień bilansowy aktywa i zobowiązania tych zagranicznych jednostek zależnych są przeliczane na walutę prezentacji Grupy po kursie obowiązującym na dzień bilansowy, a ich sprawozdania z całkowitych dochodów są przeliczane po średnim ważonym kursie wymiany za dany okres obrotowy. Różnice kursowe powstałe w wyniku takiego przeliczenia są ujmowane w innych całkowitych dochodach i akumulowane w oddzielnej pozycji kapitału własnego. W momencie zbycia podmiotu zagranicznego, różnice kursowe zakumulowane w kapitale własnym, dotyczące danego podmiotu zagranicznego, są ujmowane w zysku lub stracie.

Wartość firmy powstała na nabyciu podmiotu zagranicznego oraz wszelkie korekty z tytułu wyceny do wartości godziwej aktywów i zobowiązań na takim nabyciu są traktowane jako aktywa lub zobowiązania takiego podmiotu zagranicznego i przeliczane po średnim kursie ustalonym dla danej waluty przez Narodowy Bank Polski obowiązującym na dzień bilansowy.

Średnie ważne kursy wymiany za poszczególne okresy obrotowe kształtowały się następująco:

	<u>rok zakończony 31 grudnia 2018</u>	<u>rok zakończony 31 grudnia 2017</u>
TRY	0,7796	1,0416
EUR	4,2595	4,2585

8.5. Rzeczowe aktywa trwałe

W dacie przyjęcia aktywa do używania Grupa Kapitałowa PROJPRZEM MAKRUM S.A. wycenia rzeczowy majątek trwały w cenach nabycia lub kosztach wytworzenia.

Jako wycenę następującą po początkowym ujęciu przyjmuje się kosztowy model wyceny środków trwałych – MSR 16.30.

Na dzień przejścia na MSSF Grupa dokonała przeszacowania wybranych rzeczowych aktywów trwałych do wartości godziwej i przyjęła tak ustaloną wartość jako koszt zakładany.

Środki trwałe w budowie powstające dla celów produkcyjnych, wynajmu lub administracyjnych, prezentowane są w bilansie wg kosztu wytworzenia pomniejszonego o odpisy z tytułu utraty wartości. Koszt wytworzenia zwiększany jest o opłaty oraz dla określonych aktywów o koszty finansowania zewnętrznego skapitalizowane zgodnie z zasadami określonymi w zasadach rachunkowości Grupy. Amortyzacja dotycząca środków trwałych rozpoczyna się w momencie rozpoczęcia ich użytkowania.

Amortyzację wylicza się dla wszystkich środków trwałych, z pominięciem gruntów oraz środków trwałych w budowie, przez oszacowany okres ekonomicznej przydatności tych środków, używając metody liniowej, z uwzględnieniem wartości rezydualnych, przy zastosowaniu następujących rocznych stawek amortyzacji:

budynki i budowle	2,5-10,0%,
maszyny i urządzenia, środki transportu oraz pozostałe	4,5-30,0%,
środki transportu oraz pozostałe	4,5-30,0%.

Zyski lub straty wynikłe ze sprzedaży/likwidacji lub zaprzestania użytkowania środków trwałych są określane jako różnica pomiędzy przychodami ze sprzedaży, a wartością netto tych środków trwałych i są ujmowane w rachunku zysków i strat.

8.6. Nieruchomości inwestycyjne

Nieruchomości inwestycyjne początkowo wycenia się według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia z uwzględnieniem kosztów przeprowadzenia transakcji. Po początkowym ujęciu nieruchomości inwestycyjne są wyceniane według wartości godziwej. Zyski lub straty wynikające ze zmian wartości godziwej nieruchomości inwestycyjnych są ujmowane w rachunku zysków i strat w okresie, w którym powstały. Wartość godziwa nieruchomości inwestycyjnej odzwierciedla warunki rynkowe na dzień bilansowy.

Przy przeniesieniu nieruchomości zajmowanej przez właściciela do nieruchomości inwestycyjnych wykazywanych w wartości godziwej Grupa stosuje MSR 16 aż do dnia zmiany sposobu użytkowania tej nieruchomości. Ustalona na ten dzień różnicę między wartością bilansową nieruchomości a jej wartością godziwą Grupa traktuje w taki sam sposób jak przeszacowanie zgodnie z MSR 16 Środki trwałe. Par. 62 lit. b MSR 40 nakazuje zwiększenie dotychczasowej wartości bilansowej nieruchomości odnieść bezpośrednio w kapitał z aktualizacji wyceny. Przy późniejszym zbyciu nieruchomości inwestycyjnej kapitał z aktualizacji wyceny zawarty w kapitale własnym przenosi się do zysków zatrzymanych.

W przypadku przeniesienia nieruchomości z zapasów do nieruchomości inwestycyjnych, które będą wykazywane w wartości godziwej, różnicę między wartością godziwą nieruchomości ustaloną na dzień przeniesienia a jej poprzednią wartością bilansową, ujmuje się w zysku lub stracie.

W przypadku przeniesienia nieruchomości inwestycyjnej do aktywów wykorzystywanych przez właściciela lub do zapasów, domniemany koszt takiego składnika aktywów, który zostanie przyjęty dla celów jego ujęcia w innej kategorii jest równy wartości godziwej nieruchomości ustalonej na dzień zmiany jej sposobu użytkowania.

Na dzień 31.12 2018 roku Grupa nie posiada już prawa wieczystego użytkowania gruntu. Prawo to zostało sprzedane w 2018 roku.

8.7. Aktywa niematerialne

W dacie przyjęcia aktywa do używania Grupa Kapitałowa PROJPRZEM MAKRUM S.A. ujmuje wartości niematerialne w ewidencji według cen nabycia lub kosztów wytworzenia.

Jako wycenę następującą po początkowym ujęciu przyjmuje się kosztowy model wyceny wartości niematerialnych – MSR 38.74.

Nakłady poniesione na prace rozwojowe wykonane w ramach danego przedsięwzięcia są przenoszone na kolejny okres, jeżeli można uznać, że zostaną one w przyszłości odzyskane. Po początkowym ujęciu nakładów na prace rozwojowe, stosuje się model kosztu historycznego, zgodnie z którym składniki aktywów są ujmowane według cen nabycia pomniejszonych o skumulowaną amortyzację i skumulowane odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Wszelkie nakłady przeniesione na kolejny okres są amortyzowane przez przewidywany okres uzyskiwania przychodów ze sprzedaży z danego przedsięwzięcia.

Koszty prac rozwojowych są poddawane ocenie pod kątem ewentualnej utraty wartości corocznie – jeśli składnik aktywów nie został jeszcze oddany do użytkowania, lub częścię – gdy w ciągu okresu sprawozdawczego pojawi się przesłanka utraty wartości wskazująca na to, że ich wartość bilansowa może nie być możliwa do odzyskania.

Grupa dokonuje odpisów amortyzacyjnych metodą liniową następująco:

- licencje na oprogramowanie komputerów – od 2 do 4 lat,
- koszty zakończonych prac rozwojowych – w ciągu 5 lat,
- know – how – 10 lat.

8.8. Wartość firmy (Goodwill)

Wartość firmy z tytułu przejęcia jednostki jest początkowo ujmowana według ceny nabycia stanowiącej kwotę nadwyżki:

- sumy:
 - przekazanej zapłaty,
 - kwoty wszelkich niekontrolujących udziałów w jednostce przejmowanej oraz
 - w przypadku połączenia jednostek realizowanego etapami wartości godziwej na dzień przejęcia udziału w kapitale jednostki przejmowanej, należącego poprzednio do jednostki przejmującej.
- nad wartością godziwą netto ustaloną na dzień przejęcia wartości możliwych do zidentyfikowania nabytych aktywów i przejętych zobowiązań.

Po początkowym ujęciu, wartość firmy jest wykazywana według ceny nabycia pomniejszonej o wszelkie skumulowane odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Test na utratę wartości przeprowadza się raz na rok lub częściej, jeśli wystąpią ku temu przesłanki. Wartość firmy nie podlega amortyzacji.

Na dzień przejęcia nabyta wartość firmy jest alokowana do każdego z ośrodków wypracowujących środki pieniężne, które mogą skorzystać z synergii połączenia. Każdy ośrodek, lub zespół ośrodków, do którego została przypisana wartość firmy:

- odpowiada najniższemu poziomowi w Grupie, na którym wartość firmy jest monitorowana na wewnętrzne potrzeby zarządcze oraz
- jest nie większy niż jeden segment operacyjny określony zgodnie z MSSF 8 Segmenty operacyjne.

Odpis z tytułu utraty wartości ustalany jest poprzez oszacowanie odzyskiwalnej wartości ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego została alokowana dana wartość firmy. W przypadku, gdy odzyskiwalna wartość ośrodka wypracowującego środki pieniężne jest niższa niż wartość bilansowa, ujęty zostaje odpis z tytułu utraty wartości. W przypadku, gdy wartość firmy stanowi część ośrodka wypracowującego środki pieniężne i dokonana zostanie sprzedaż części działalności w ramach tego ośrodka, przy ustalaniu zysków lub strat ze sprzedaży takiej działalności wartość firmy związana ze sprzedaną działalnością zostaje włączona do jej wartości bilansowej. W takich okolicznościach sprzedana wartość firmy jest ustalana na podstawie względnej wartości sprzedanej działalności i wartości zachowanej części ośrodka wypracowującego środki pieniężne.

8.9. Leasing

Umowy leasingu finansowego, które przenoszą na Grupę zasadniczo całe ryzyko i korzyści wynikające z posiadania przedmiotu leasingu, są ujmowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej na dzień rozpoczęcia leasingu według niższej z następujących dwóch wartości: wartości godziwej środka trwałego stanowiącego przedmiot leasingu lub wartości bieżącej minimalnych opłat leasingowych. Opłaty leasingowe są rozdzielane pomiędzy koszty finansowe i zmniejszenie salda zobowiązania z tytułu leasingu, w sposób umożliwiający uzyskanie stałej stopy odsetek od pozostałego do spłaty zobowiązania. Koszty finansowe są ujmowane w zysku lub stracie chyba, że spełnione są wymogi kapitalizacji.

Zasady amortyzacji środków trwałych użytkowanych na mocy leasingu finansowego powinny być spójne z zasadami stosowanymi przy amortyzacji własnych aktywów Grupy podlegających amortyzacji. Przy braku wystarczającej pewności, że leasingobiorca uzyska tytuł własności przed końcem okresu leasingu, środki trwałe użytkowane na mocy umów leasingu finansowego są amortyzowane przez krótszy z dwóch okresów: szacowany okres użytkowania środka trwałego lub okres leasingu. Umowy leasingowe, zgodnie, z którymi leasingodawca zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie pożytki wynikające z posiadania przedmiotu leasingu, zaliczane są do umów leasingu operacyjnego. Opłaty leasingowe z tytułu leasingu operacyjnego oraz późniejsze raty leasingowe ujmowane są jako koszty operacyjne w zysku lub stracie metodą liniową przez okres trwania leasingu.

Warunkowe opłaty leasingowe są ujmowane jako koszt w okresie, w którym stają się należne.

8.10. Utrata wartości niefinansowych aktywów trwałych

Na każdy dzień bilansowy Grupa dokonuje przeglądu wartości bilansowych posiadanego majątku trwałego i wartości niematerialnych w celu stwierdzenia, czy nie występują przesłanki wskazujące na utratę ich wartości. Jeżeli stwierdzono istnienie takich przesłanek, szacowana jest wartość odzyskiwalna danego składnika aktywów w celu ustalenia potencjalnego odpisu z tego tytułu. W sytuacji, gdy składnik aktywów nie generuje przepływów pieniężnych, które są w znacznym stopniu niezależne od przepływów generowanych przez inne aktywa, analizę przeprowadza się dla grupy aktywów generujących przepływy pieniężne, do której należy dany składnik aktywów. Jeśli możliwe jest wskazanie wiarygodnej i jednolitej podstawy alokacji, składniki majątku trwałego Grupy są alokowane do poszczególnych jednostek generujących przepływy pieniężne lub do najmniejszych grup jednostek generujących takie przepływy, przy czym za najmniejszą jednostkę generującą takie przepływy uważa się segment operacyjny.

Wartość odzyskiwalna jest ustalana jako wyższa spośród dwóch wartości: wartość godziwa pomniejszona o koszty sprzedaży lub wartość użytkowa. Ta ostatnia wartość odpowiada wartości bieżącej szacunku przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych przy użyciu stopy dyskonta przed opodatkowaniem uwzględniającej aktualną rynkową wartość pieniądza w czasie oraz ryzyko specyficzne dla danego składnika aktywów.

Jeżeli wartość odzyskiwana jest niższa od wartości bilansowej aktywów lub jednostki generującej przepływy pieniężne, wartość bilansową tego składnika lub jednostki pomniejsza się do wartości odzyskiwalnej. Stratę z tytułu utraty wartości ujmuje się niezwłocznie jako koszt okresu. Jeżeli strata z tytułu utraty wartości ulega odwróceniu, wartość netto składnika aktywów lub jednostki generującej przepływy pieniężne jest zwiększana do nowej oszacowanej wartości odzyskiwanej, nie przekraczającej jednak wartości bilansowej tego składnika aktywów jaka byłaby ustalona, gdyby w poprzednich latach nie ujęto straty z tytułu utraty wartości składnika aktywów lub jednostki generującej przepływy pieniężne. Odwrócenie straty z tytułu utraty wartości ujmuje się niezwłocznie w rachunku zysków i strat.

8.11. Koszty finansowania zewnętrznego

Koszty finansowania zewnętrznego bezpośrednio związanego z nabyciem lub wytworzeniem dostosowywanych składników majątku, są doliczane do kosztów wytworzenia takich środków trwałych, aż do momentu oddania tych środków trwałych do użytkowania. Koszty te są pomniejszane o przychody uzyskane z tymczasowego inwestowania środków pozyskanych na wytworzenie danego składnika aktywów.

Wszelkie pozostałe koszty finansowania zewnętrznego są odnoszone bezpośrednio w ciężar rachunku zysków i strat w okresie, w którym zostały poniesione.

8.12. Aktywa finansowe

Klasyfikacja aktywów finansowych

Aktywa finansowe klasyfikowane są do następujących kategorii wyceny:

- wyceniane według zamortyzowanego kosztu,
- wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy,
- wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody.

Grupa klasyfikuje składnik aktywów finansowych na podstawie modelu biznesowego jednostki w zakresie zarządzania aktywami finansowymi oraz charakterystyki wynikających z umowy przepływów pieniężnych dla składnika aktywów finansowych (tzw. „kryterium SPPI”). Grupa dokonuje reklasyfikacji inwestycji w instrumenty dłużne wtedy i tylko wtedy, gdy zmianie ulega model zarządzania tymi aktywami.

Wycena na moment początkowego ujęcia

Z wyjątkiem niektórych należności z tytułu dostaw i usług, w momencie początkowego ujęcia Grupa wycenia składnik aktywów finansowych w jego wartości godziwej, którą w przypadku aktywów finansowych niewycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy powiększa się o koszty transakcyjne, które można bezpośrednio przypisać do nabycia tych aktywów finansowych.

Zaprzestanie ujmowania

Aktywa finansowe wyłącza się z ksiąg rachunkowych, w sytuacji gdy:

- Prawa do uzyskania przepływów pieniężnych z aktywów finansowych wygasły, lub
- Prawa do uzyskania przepływów pieniężnych z aktywów finansowych zostały przeniesione a Grupa dokonała przeniesienia zasadniczo całego ryzyka i wszystkich pożytków z tytułu ich własności.

Wycena po początkowym ujęciu

Dla celów wyceny po początkowym ujęciu, aktywa finansowe klasyfikowane są do jednej z czterech kategorii:

- Instrumenty dłużne wyceniane w zamortyzowanym koszcie,
- Instrumenty dłużne wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody,
- Instrumenty kapitałowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody,
- Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy.

Instrumenty dłużne – aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie

Składnik aktywów finansowych wycenia się w zamortyzowanym koszcie, jeśli spełnione są oba poniższe warunki:

- a) składnik aktywów finansowych jest utrzymywany zgodnie z modelem biznesowym, którego celem jest utrzymywanie aktywów finansowych dla uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z umowy, oraz
- b) warunki umowy dotyczącej składnika aktywów finansowych powodują powstawanie w określonych terminach przepływów pieniężnych, które są jedynie spłatą kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty.

Do kategorii aktywów finansowych wycenianych zamortyzowanym kosztem Grupa klasyfikuje:

- należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności,
- pożyczki spełniające test klasyfikacyjny SPPI, które zgodnie z modelem biznesowym wykazywane są jako utrzymywane w celu uzyskania przepływów pieniężnych,
- środki pieniężne i ekwiwalenty.

Przychody z tytułu odsetek oblicza się przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej i wykazuje się w sprawozdaniu z całkowitych dochodów w pozycji „Przychody finansowe”.

Instrumenty dłużne – aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody

Składnik aktywów finansowych wycenia się w wartości godziwej przez inne całkowite dochody, jeśli spełnione są oba poniższe warunki:

- a) składnik aktywów finansowych jest utrzymywany zgodnie z modelem biznesowym, którego celem jest zarówno otrzymywanie przepływów pieniężnych wynikających z umowy, jak i sprzedaż składników aktywów finansowych; oraz
- b) warunki umowy dotyczącej składnika aktywów finansowych powodują powstawanie w określonych terminach przepływów pieniężnych, które są jedynie spłatą kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty.

Przychody z tytułu odsetek, różnice kursowe oraz zyski i straty z tytułu utraty wartości ujmowane są w wyniku finansowym i obliczane w taki sam sposób jak w przypadku aktywów finansowych wycenianych zamortyzowanym kosztem. Pozostałe zmiany wartości godziwej ujmowane są przez inne całkowite dochody. W momencie zaprzestania ujmowania składnika aktywów finansowych łączny zysk lub strata uprzednio rozpoznana w innych całkowitych dochodach zostają przeklasyfikowane z pozycji kapitału własnego do wyniku finansowego.

Przychody z tytułu odsetek oblicza się przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej i wykazuje się w sprawozdaniu z całkowitych dochodów w pozycji „Przychody finansowe”.

Grupa nie posiada takich tytułów aktywów na dzień 31 grudnia 2018 roku zakwalifikowanych do kategorii instrumentów dłużnych wycenianych do wartości godziwej przez inne całkowite dochody.

Instrumenty kapitałowe – aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody

W momencie początkowego ujęcia Grupa może dokonać nieodwołalnego wyboru dotyczącego ujmowania w innych całkowitych dochodach późniejszych zmian wartości godziwej inwestycji w instrument kapitałowy, który nie jest przeznaczony do obrotu ani nie jest warunkową zapłatą ujętą przez jednostkę przejmującą w ramach połączenia jednostek, do którego ma zastosowanie MSSF 3. Wybór taki dokonywany jest oddzielnie dla każdego instrumentu kapitałowego. Skumulowane zyski lub straty poprzednio ujęte w innych całkowitych dochodach nie podlegają przeklasyfikowaniu do wyniku finansowego. Dywidendy ujmowane są w sprawozdaniu z całkowitych dochodów wtedy, gdy powstaje uprawnienie jednostki do otrzymania dywidendy, chyba że dywidendy te w oczywisty sposób stanowią odzyskanie części kosztów inwestycji.

Grupa nie posiada takich tytułów aktywów na dzień 31 grudnia 2018 roku zakwalifikowanych do kategorii instrumentów kapitałowych wycenianych do wartości godziwej przez inne całkowite dochody.

Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy

Składnik aktywów finansowych, które nie spełniają kryteriów wyceny według zamortyzowanego kosztu lub w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody, wycenia się w wartości godziwej przez wynik finansowy.

Zysk lub stratę z wyceny inwestycji dłużnych do wartości godziwej ujmuje się w wyniku finansowym.

Dywidendy ujmowane są w sprawozdaniu z całkowitych dochodów wtedy, gdy powstaje uprawnienie jednostki do otrzymania dywidendy.

Do kategorii instrumentów kapitałowych wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy Grupa klasyfikuje:

- pochodne instrumenty finansowe.

W sytuacji, gdy Grupa:

- posiada ważny tytuł prawny do dokonania kompensaty ujętych kwot oraz
- zamierza rozliczyć się w kwocie netto albo jednocześnie zrealizować składnik aktywów i wykonać zobowiązanie

składnik aktywów finansowych i zobowiązanie finansowe kompensuje się i wykazuje w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w kwocie netto.

Porozumienie ramowe opisane w MSR 32.50 nie stanowi podstawy do kompensaty, jeżeli nie zostaną spełnione obydwa kryteria opisane powyżej.

8.12.1 Utrata wartości aktywów finansowych

Grupa dokonuje oceny oczekiwanych strat kredytowych (ang. *expected credit losses*, „ECL”) związanych z instrumentami dłużnymi wycenianymi według zamortyzowanego kosztu i wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody, niezależnie od tego, czy wystąpiły przesłanki utraty wartości.

W przypadku należności z tytułu dostaw i usług oraz aktywa z tytułu umów, Grupa stosuje uproszczone podejście i wycenia odpis na oczekiwane straty kredytowe w kwocie równej oczekiwany stratom kredytowym w całym okresie życia przy użyciu macierzy rezerw. Grupa wykorzystuje swoje dane historyczne dotyczące strat kredytowych, skorygowane w stosownych przypadkach o wpływ informacji dotyczących przyszłości.

W przypadku pozostałych aktywów finansowych, Grupa wycenia odpis na oczekiwane straty kredytowe w kwocie równej 12-miesięcznym oczekiwany stratom kredytowym. Jeżeli ryzyko kredytowe związane z danym instrumentem finansowym znacznie wzrosło od momentu początkowego ujęcia, Grupa wycenia odpis na oczekiwane straty kredytowe z tytułu instrumentu finansowego w kwocie równej oczekiwany stratom kredytowym w całym okresie życia.

Grupa ocenia, że ryzyko kredytowe związane z danym instrumentem finansowym znacznie wzrosło od dnia jego początkowego ujęcia w przypadku, gdy:

- nastąpi opóźnienie w spłacie przekraczające 180 dni - jednostki powiązane,
- nastąpi opóźnienie w spłacie przekraczające 30 dni – jednostki niepowiązane,
- nastąpi pogorszenie sytuacji płynnościowej kontrahentów, dla których Grupa udzieliła poręczenia.

Jednocześnie, Grupa ocenia, że niewykonanie zobowiązania przez dłużnika (ang. *default*) następuje w przypadku gdy:

- nastąpi opóźnienie w spłacie przekraczające 365 dni - jednostki powiązane,
- nastąpi opóźnienie w spłacie przekraczające 90 dni – jednostki niepowiązane,
- nastąpi stwierdzenie braku płynności kontrahentów, dla których Grupa udzieliła poręczenia.

8.13. Pochodne instrumenty finansowe

Instrumenty pochodne, z których korzysta Grupa w celu zabezpieczenia się przed ryzykiem związanym ze zmianami stóp procentowych i kursów wymiany walut, to przede wszystkim kontrakty walutowe typu forward oraz kontrakty na zamianę stóp procentowych.

Tego rodzaju pochodne instrumenty finansowe są wyceniane do wartości godziwej. Instrumenty pochodne wykazuje się jako aktywa, gdy ich wartość jest dodatnia, i jako zobowiązania – gdy ich wartość jest ujemna.

Zyski i straty z tytułu zmian wartości godziwej instrumentów pochodnych, które nie spełniają zasad rachunkowości zabezpieczeń są bezpośrednio odnoszone do zysku lub straty netto roku obrotowego.

Wartość godziwa walutowych kontraktów forward jest ustalana poprzez odniesienie do bieżących kursów terminowych (forward) występujących przy kontraktach o podobnym terminie zapadalności. Wartość godziwa kontraktów na zamianę stóp procentowych jest ustalana na podstawie modelu wyceny uwzględniającego obserwowalne dane rynkowe, w tym w szczególności bieżące terminowe stopy procentowe.

8.14. Zapasy

Zapasy są wykazywane według ceny zakupu lub kosztów wytworzenia nie wyższych, niż cena sprzedaży netto.

Grupa PROJPRZEM MAKRUM S.A. wycenia materiały w cenach zakupu, z pominięciem kosztów nabycia w przypadku gdy są one nieistotne. Tak więc wycena zapasów nie obejmuje kosztów takich jak koszty transportu, załadunku i wyładunku, cięcia. Koszty te są odnoszone w koszty okresu.

Zapasy przeznaczone do sprzedaży w toku zwykłej działalności gospodarczej oraz produkcja niezakończona są wyceniane w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia, jednak nie wyższej niż spodziewana wartość netto możliwa do uzyskania.

Na koszty wytworzenia składają się koszty materiałów bezpośrednich oraz w stosownych przypadkach koszty wynagrodzeń bezpośrednich oraz uzasadniona część kosztów pośrednich. Zapasy materiałów są wyceniane przy wykorzystaniu metody średniej ważonej, natomiast zapasy przeznaczone do konkretnych przedsięwzięć według metody szczegółowej identyfikacji cen nabycia. Cena sprzedaży netto odpowiada oszacowanej cenie sprzedaży pomniejszonej o wszelkie koszty konieczne do zakończenia produkcji oraz koszty doprowadzenia zapasów do sprzedaży lub znalezienia nabywcy (tj. koszty sprzedaży, marketingu itp.).

Na dzień bilansowy ustala się, czy nie nastąpiła utrata zapasów na skutek utraty nad nimi kontroli (w wyniku kradzieży, bankructwa) lub w przypadku zmniejszenia lub nawet utraty spodziewanych korzyści na skutek utraty wartości handlowej lub użytkowej (w wyniku zepsucia, uszkodzenia, zniszczenia, przeterminowania, braku zbytu, wahań koniunktury, rosnącego postępu technicznego).

Odpis z tytułu trwałej utraty wartości zapasów dokonywany jest, w przypadku stwierdzenia ich zniszczenia, zepsucia, uszkodzenia, przeterminowania, nieprzydatności lub braku możliwości zbytu, nie później niż na dzień bilansowy. Dokonanie odpisu aktualizującego doprowadza wartości księgowe zapasów do ich cen sprzedaży netto.

W przypadku ustania przyczyny, dla której dokonano odpisu aktualizującego wartość zapasów dokonuje się odpisu odwrotnego przywracając tym samym ich pierwotną wartość.

8.15. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności

Należności z tytułu dostaw i usług są ujmowane i wykazywane według kwot pierwotnie zafakturowanych, z uwzględnieniem odpisu na oczekiwane straty kredytowe w całym okresie życia. W przypadku, gdy wpływ

wartości pieniądza w czasie jest istotny, wartość należności jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej odzwierciedlającej aktualne oceny rynkowe wartości pieniądza w czasie. Jeżeli zastosowana została metoda polegająca na dyskontowaniu, zwiększenie należności w związku z upływem czasu jest ujmowane jako przychody finansowe.

Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności w część niefinansowej obejmuje w szczególności zaliczki przekazane z tytułu przyszłych zakupów rzeczowych aktywów trwałych, aktywów niematerialnych oraz zapasów.

Należności budżetowe prezentowane są w ramach należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności w części niefinansowej, z wyjątkiem należności z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych, które stanowią w bilansie odrębną pozycję.

8.16. Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych

Środki pieniężne i lokaty krótkoterminowe wykazane w bilansie obejmują środki pieniężne w banku i w kasie oraz lokaty krótkoterminowe o pierwotnym okresie zapadalności nieprzekraczającym trzech miesięcy.

Saldo środków pieniężnych i ich ekwiwalentów wykazane w skonsolidowanym sprawozdaniu z przepływów pieniężnych składa się z określonych powyżej środków pieniężnych i ich ekwiwalentów.

8.17. Oprocentowane kredyty bankowe, pożyczki i papiery dłużne

Oprocentowane kredyty bankowe ujmowane są według ceny nabycia odpowiadającej wartości godziwej uzyskanych środków pieniężnych, pomniejszonych o koszty bezpośrednie związane z uzyskaniem kredytu. W następnych okresach kredyty są wyceniane według zamortyzowanej ceny nabycia, przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej.

8.18. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania

Po początkowym ujęciu wszystkie zobowiązania, z wyjątkiem zobowiązań wycenianych wg wartości godziwej na podstawie rachunku zysków i strat wycenia się, co do zasady, w zamortyzowanej cenie nabycia, stosując metodę efektywnej stopy procentowej. Jednakże w przypadku zobowiązań o terminie wymagalności nie dłuższym niż 12 miesięcy od dnia bilansowego, analizowane są przesłanki mające wpływ na wartość wyceny takich zobowiązań w skorygowanej cenie nabycia (zmiany stopy procentowej, ewentualne dodatkowe przepływy pieniężne i inne). Na podstawie wyników przeprowadzonej analizy zobowiązania wycenia się w kwocie wymaganej zapłaty wówczas, gdy różnica pomiędzy wartością w skorygowanej cenie nabycia i wartością w kwocie wymaganej zapłaty nie wywiera istotnego wpływu na cechy jakościowe sprawozdania finansowego.

W przypadku zobowiązań o terminie zapadalności dłuższym niż 12 miesięcy od dnia bilansowego dokonuje się wyceny takich zobowiązań w skorygowanej cenie nabycia (dyskontuje się przy wykorzystaniu rentowności 2-, 5- lub 10-letnich krajowych obligacji skarbowych dla należności krajowych oraz rentowności 2-, 5- lub 10-letnich niemieckich obligacji skarbowych dla należności w walucie euro) oraz uwzględniając własne ryzyko kredytowe.

Zobowiązania krótkoterminowe z tytułu dostaw i usług wykazywane są w kwocie wymagającej zapłaty. Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy obejmują zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu oraz zobowiązania finansowe pierwotnie zakwalifikowane do kategorii wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy. Zobowiązania finansowe są klasyfikowane jako przeznaczone do obrotu, jeżeli zostały nabyte dla celów sprzedaży w niedalekiej przyszłości. Instrumenty pochodne, włączając wydzielone instrumenty wbudowane, są również klasyfikowane jako przeznaczone do obrotu chyba, że są uznane za efektywne instrumenty zabezpieczające. Zobowiązania finansowe mogą być przy pierwotnym ujęciu zakwalifikowane do kategorii wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy, jeżeli poniższe kryteria są spełnione: (i) taka kwalifikacja eliminuje lub znacząco obniża spójność traktowania, gdyż zarówno wycena jak i zasady rozpoznawania strat lub zysków podlegają innym regulacjom; lub (ii) zobowiązania są częścią grupy zobowiązań finansowych, które są zarządzane i oceniane w oparciu o wartość godziwą, zgodnie

z udokumentowaną strategią zarządzania ryzykiem; lub (iii) zobowiązania finansowe zawierają wbudowane instrumenty pochodne, które powinny być oddzielnie ujmowane.

8.19. Rezerwy

Rezerwy tworzone są wówczas, gdy na Grupie ciąży istniejący obowiązek (prawny lub zwyczajowy) wynikający ze zdarzeń przeszłych i gdy prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu środków oraz można dokonać wiarygodnego szacunku kwoty tego zobowiązania.

8.20. Świadczenia pracownicze

Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych obejmują:

- niewykorzystane urlopy,
- program określonych świadczeń,

Podstawą do wyliczenia zobowiązań z tytułu niewykorzystanych urlopów jest zestawienie niewykorzystanych dni urlopu na dany dzień bilansowy w podziale na poszczególnych pracowników oraz ich dzienne wynagrodzenie brutto powiększone o narzuty ZUS Pracodawcy. Zobowiązanie liczy się jako sumę iloczynu tych dwu wielkości dla każdego pracownika. Zobowiązania z tytułu niewykorzystanych urlopów jest liczone dla wszystkich pracowników Grupy Kapitałowej na koniec każdego kwartału.

Wynikające z regulaminów wynagradzania jednostek wchodzących w skład Grupy prawo do otrzymania odprawy emerytalnej uznaje się – zgodnie z MSR 19 – za program określonych świadczeń, którego zobowiązania należy wycenić i ujawnić w sprawozdaniu finansowym. Wyceny dokonuje się metodami aktuarialnymi. Jednostka dominująca szacuje i ujawnia rezerwy na odprawy emerytalne aktualizując je koniec danego półrocza oraz na koniec danego roku obrotowego.

8.21. Płatności w formie akcji

Pracownicy (w tym członkowie Zarządu) Grupy nie otrzymują nagród w formie akcji.

8.22. Przychody z umów z klientami

Grupa stosuje MSSF 15 *Przychody z umów z klientami* do wszystkich umów z klientami, z wyjątkiem umów leasingowych objętych zakresem MSR 17 *Leasing*, instrumentów finansowych i innych praw lub zobowiązań umownych objętych zakresem MSSF 9 *Instrumenty finansowe*, MSSF 10 *Skonsolidowane sprawozdania finansowe*, MSSF 11 *Wspólne ustalenia umowne*, MSR 27 *Jednostkowe sprawozdania finansowe* i MSR 28 *Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach*.

Podstawową zasadą MSSF 15 jest ujmowanie przychodów w momencie transferu dóbr i usług do klienta, w wartości odzwierciedlającej cenę oczekiwaną przez jednostkę, w zamian za przekazanie tych dóbr i usług. Zasady te są stosowane przy wykorzystaniu modelu pięciu kroków:

- zidentyfikowano umowę z klientem,
- zidentyfikowano zobowiązania do wykonania świadczenia w ramach umowy z klientem,
- określono cenę transakcji,
- dokonano alokacji ceny transakcji do poszczególnych zobowiązań do wykonania świadczenia,
- ujęto przychody w momencie realizacji zobowiązania wynikającego z umowy.

Identyfikacja umowy z klientem

Grupa ujmuje umowę z klientem tylko wówczas, gdy spełnione są wszystkie następujące kryteria:

- strony umowy zawarły umowę (w formie pisemnej, ustnej lub zgodnie z innymi zwyczajowymi praktykami handlowymi) i są zobowiązane do wykonania swoich obowiązków;

- Grupa jest w stanie zidentyfikować prawa każdej ze stron dotyczące dóbr lub usług, które mają zostać przekazane;
- Grupa jest w stanie zidentyfikować warunki płatności za dobra lub usługi, które mają zostać przekazane;
- umowa ma treść ekonomiczną (tzn. można oczekiwać, że w wyniku umowy ulegnie zmianie ryzyko, rozkład w czasie lub kwota przyszłych przepływów pieniężnych jednostki); oraz
- jest prawdopodobne, że Grupa otrzyma wynagrodzenie, które będzie jej przysługiwało w zamian za dobra lub usługi, które zostaną przekazane klientowi.

Oceniając, czy otrzymanie kwoty wynagrodzenia jest prawdopodobne, Grupa uwzględnia jedynie zdolność i zamiar zapłaty kwoty wynagrodzenia przez klienta w odpowiednim terminie. Kwota wynagrodzenia, które będzie przysługiwało Grupie, może być niższa niż cena określona w umowie, jeśli wynagrodzenie jest zmienne, ponieważ jednostka może zaoferować klientowi ulgę cenową.

Identyfikacja zobowiązań do wykonania świadczenia

W momencie zawarcia umowy Grupa dokonuje oceny dóbr lub usług przyrzeczonych w umowie z klientem i identyfikuje jako zobowiązanie do wykonania świadczenia każde przyrzeczenie do przekazania na rzecz klienta dobra lub usługi (lub pakietu dóbr lub usług), które można wyodrębnić lub grupy odrębnych dóbr lub usług, które są zasadniczo takie same i w przypadku których przekazanie na rzecz klienta ma taki sam charakter.

Dobro lub usługa przyrządzone klientowi są odrębne, jeżeli spełnione są obydwa następujące warunki:

- klient może odnosić korzyści z dobra lub usługi albo bezpośrednio, albo poprzez powiązanie z innymi zasobami, które są dla niego łatwo dostępne, oraz
- zobowiązanie Grupy do przekazania dobra lub usługi na rzecz klienta można zidentyfikować jako odrębne w stosunku do innych zobowiązań określonych w umowie.

Ustalenie ceny transakcyjnej

W celu ustalenia ceny transakcyjnej Grupa uwzględnia warunki umowy oraz stosowane przez nią zwyczajowe praktyki handlowe. Cena transakcyjna to kwota wynagrodzenia, które – zgodnie z oczekiwaniem Grupy – będzie jej przysługiwać w zamian za przekazanie przyrzeczonych dóbr lub usług na rzecz klienta, z wyłączeniem kwot pobranych w imieniu osób trzecich (na przykład niektórych podatków od sprzedaży). Wynagrodzenie określone w umowie z klientem może obejmować kwoty stałe, kwoty zmienne lub oba te rodzaje kwot.

Wynagrodzenie zmienne

Jeśli wynagrodzenie określone w umowie obejmuje kwotę zmienną, Grupa oszacowuje kwotę wynagrodzenia, do którego będzie uprawniona w zamian za przekazanie przyrzeczonych dóbr lub usług na rzecz klienta. Grupa szacuje kwotę wynagrodzenia zmiennego, stosując jedną z następujących metod w zależności od tego, która z nich pozwoli Grupie dokładniej przewidzieć kwotę wynagrodzenia, do którego jest uprawniona:

- wartość oczekiwana – wartość oczekiwana to suma iloczynów możliwych kwot wynagrodzenia i odpowiadających im prawdopodobieństw wystąpienia. Wartość oczekiwana może być właściwym szacunkiem kwoty wynagrodzenia zmiennego, jeśli Grupa zawiera dużą liczbę podobnych umów.
- wartość najbardziej prawdopodobna – wartość najbardziej prawdopodobna to pojedyncza, najbardziej prawdopodobna kwota z przedziału możliwych kwot wynagrodzenia (tj. pojedynczy najbardziej prawdopodobny wynik umowy). Wartość najbardziej prawdopodobna może być właściwym szacunkiem kwoty wynagrodzenia zmiennego, jeśli umowa ma tylko dwa możliwe wyniki (na przykład Grupa albo uzyskuje premię za wyniki, albo nie).

Grupa zalicza do ceny transakcyjnej część lub całość kwoty wynagrodzenia zmiennego wyłącznie w takim zakresie, w jakim istnieje wysokie prawdopodobieństwo, że nie nastąpi odwrócenie znaczącej części kwoty wcześniej ujętych skumulowanych przychodów w momencie, kiedy ustanie niepewność co do wysokości wynagrodzenia zmiennego.

Przypisanie ceny transakcyjnej do zobowiązań do wykonania świadczenia

Grupa przypisuje cenę transakcyjną do każdego zobowiązania do wykonania świadczenia (lub do odrębnego dobra lub odrębnej usługi) w kwocie, która odzwierciedla kwotę wynagrodzenia, które – zgodnie z oczekiwaniem Grupa – przysługuje jej w zamian za przekazanie przyrzeczonych dóbr lub usług klientowi.

Spełnianie zobowiązań do wykonania świadczenia

Grupa ujmuje przychody w momencie spełnienia (lub w trakcie spełniania) zobowiązania do wykonania świadczenia poprzez przekazanie przyrzonego dobra lub usługi klientowi. W odniesieniu do umów dotyczących usług ciągłych, na podstawie których Grupa ma prawo do otrzymania od klienta wynagrodzenia w kwocie, która odpowiada bezpośrednio wartości, jaką dla klienta ma świadczenie dotychczas wykonane, Grupa ujmuje przychód w kwocie, którą ma prawo zafakturować.

W przypadku zobowiązań do wykonania świadczenia, które Grupa spełnia w miarę upływu czasu stosuje metodę opartą na ponoszonych nakładach. Przychody w tym przypadku rozpatrywane są proporcjonalnie do ponoszonych nakładów, a Grupa dokonuje oceny zgodności poniesionych nakładów z przyjętym budżetem związanym z danym zobowiązaniem do wykonania świadczenia oraz ocenę prawdopodobieństwa osiągnięcia planowanego przychodu.

Podstawą przyjęcia metody opartej na ponoszonych nakładach jest przeświadczenie Grupy, iż ta metoda najlepiej obrazuje przekazanie odbiorcom dóbr i usług z uwagi, iż prawo do dochodzenia wynagrodzenia za świadczone zobowiązanie i jego wysokości jest nierozdzielnie związana z udokumentowanymi nakładami. Wykonywane przez Grupę produkty i usługi w ramach segmentów konstrukcje stalowe i budownictwo przemysłowe powstają na bazie indywidualnych projektów i nie mają alternatywnego zastosowania tzn. nie mogą być zaoferowane i sprzedane innym klientom. W ocenie Grupy, na bazie warunków umownych i ogólnych warunków współpracy spółki Grupy posiadają prawo do uzyskania wynagrodzenia za wykonane prace w proporcji w jakiej zostały wykonane.

Wynagrodzenie zleceniodawcy a wynagrodzenie pośrednika

W przypadku, gdy w dostarczanie dóbr lub usług klientowi zaangażowany jest inny podmiot, Grupa określa czy charakter przyrzeczenia Grupy stanowi zobowiązanie do wykonania świadczenia polegającego na dostarczeniu określonych dóbr lub usług (w tym przypadku Grupa jest zleceniodawcą) czy też na zleceniu innemu podmiotowi dostarczenia tych dóbr lub usług (w tym przypadku Grupa jest pośrednikiem).

Grupa jest zleceniodawcą, jeśli sprawuje kontrolę nad przyrzeczonym dobrem lub usługą przed ich przekazaniem klientowi. Jednostka nie musi jednak działać jako zleceniodawca, jeśli uzyskuje tytuł prawny do produktu tylko chwilowo, zanim zostanie on przeniesiony na klienta. Jednostka występująca w umowie jako zleceniodawca może sama wypełnić zobowiązanie do wykonania świadczenia lub może powierzyć wypełnienie tego zobowiązania lub jego części innemu podmiotowi (np. podwykonawcy) w jej imieniu. W takiej sytuacji Grupa ujmuje przychody w kwocie wynagrodzenia brutto, do którego – zgodnie z jej oczekiwaniem – będzie uprawniona w zamian za przekazane dobra lub usługi.

Grupa działa jako pośrednik, jeśli jej zobowiązanie do wykonania świadczenia polega na zapewnieniu dostarczenia dóbr lub usług przez inny podmiot. W taki przypadku Grupa ujmuje przychody w kwocie jakiegokolwiek opłaty lub prowizji, do której – zgodnie z jej oczekiwaniem – będzie uprawniona w zamian za zapewnienie dostarczenia dóbr lub usług przez inny podmiot.

Wynagrodzenie zmienne

Niektóre umowy z klientami zawierają kwoty zmienne wynagrodzenia w związku z nakładaniem kar.

Jeśli wynagrodzenie określone w umowie obejmuje kwotę zmienną, jednostka oszacowuje kwotę wynagrodzenia, do którego będzie uprawniona w zamian za przekazanie przyrzeczonych dóbr lub usług na rzecz klienta i zalicza do ceny transakcyjnej część lub całość kwoty wynagrodzenia zmiennego wyłącznie w takim zakresie, w jakim istnieje wysokie prawdopodobieństwo, że nie nastąpi odwrócenie znaczącej części kwoty wcześniej ujętych skumulowanych przychodów w momencie, kiedy ustanie niepewność co do wysokości wynagrodzenia zmiennego.

Grupa szacuje kwotę wynagrodzenia zmiennego stosując metodę wartości najbardziej prawdopodobnej.

Wynagrodzenie niepieniężne

W przypadku umów, w których klient zobowiązał się do zapłaty wynagrodzenia w formie innej niż pieniężna, Grupa w celu ustalenia ceny transakcyjnej wycenia wynagrodzenie niepieniężne (lub przyrzeczenie zapłaty wynagrodzenia niepieniężnego) w wartości godziwej. W sytuacji, gdy Grupa nie może racjonalnie oszacować wartości godziwej wynagrodzenia niepieniężnego, wycenia je pośrednio przez odniesienie do indywidualnej ceny sprzedaży dóbr lub usług przyrzeczonych klientowi (lub klasie klientów) w zamian za wynagrodzenie.

Gwarancje

Grupa udziela gwarancji na sprzedane produkty, które stanowi zapewnienie klienta, że dany produkt jest zgodny z ustaloną przez strony specyfikacją. Grupa ujmuje takie gwarancje zgodnie z MSR 37 *Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe*.

Niektóre niestandardowe umowy z klientami zawierają gwarancje rozszerzone. Gwarancje takie stanowią oddzielną usługę – ujmowaną jako zobowiązanie do wykonania świadczenia, do której przypisuje się część ceny transakcyjnej.

Aktywowane koszty doprowadzenia do zawarcia umowy

Grupa ujmuje dodatkowe koszty doprowadzenia do zawarcia umowy z klientem jako składnik aktywów, jeżeli spodziewa się, że koszty te odzyska. W ramach prowadzonej działalności przez Grupę koszty doprowadzenia do zawarcia umowy są marginalne.

Aktywa z tytułu umowy

W ramach aktywów z tytułu umowy Grupa ujmuje prawa do wynagrodzenia w zamian za dobra lub usługi, które przekazała klientowi, jeżeli prawo to jest uzależnione od warunku innego niż upływ czasu (na przykład od przyszłych świadczeń jednostki). Grupa ocenia, czy nie nastąpiła utrata wartości składnika aktywów z tytułu umowy na takiej samej zasadzie jak w przypadku składnika aktywów finansowych zgodnie z MSSF 9 (nota 10.12).

Należności

W ramach należności Grupa ujmuje prawa do wynagrodzenia w zamian za dobra lub usługi, które przekazała klientowi, jeżeli prawo to jest bezwarunkowe (jedynym warunkiem wymagalności wynagrodzenia jest upływ określonego czasu). Grupa ujmuje należność zgodnie z MSSF 9 (nota 10.11). W momencie początkowego ujęcia należności z tytułu umowy wszelkie różnice pomiędzy wyceną należności zgodnie z MSSF 9 a odpowiadającą jej wcześniej ujętą kwotą przychodów Grupa ujmuje jako koszt (strata z tytułu utraty wartości).

Zobowiązania z tytułu umowy W ramach zobowiązań z tytułu umowy Grupa ujmuje otrzymane lub należne od klienta wynagrodzenie, z którym wiąże się obowiązek przekazania klientowi dóbr lub usług.

Aktywa z tytułu prawa do zwrotu

W ramach aktywów z tytułu prawa do zwrotu Grupa ujmuje prawo do odzyskania produktów od klientów po wywiązaniu się ze zobowiązania do zwrotu zapłaty.

Zobowiązanie do zwrotu wynagrodzenia

Grupa ujmuje zobowiązanie do zwrotu wynagrodzenia, jeżeli po jego otrzymaniu oczekuje, że zwróci jego część lub całość klientowi. Zobowiązanie do zwrotu wynagrodzenia wycenia się w kwocie otrzymanego wynagrodzenia (lub należności), do którego – zgodnie z oczekiwaniami jednostki – nie jest ona uprawniona (tj. w wysokości kwot nieujętych w cenie transakcyjnej). Zobowiązanie do zwrotu wynagrodzenia (oraz odpowiednia zmiana ceny transakcyjnej oraz wynikająca z niej zmiana zobowiązania z tytułu umowy) jest aktualizowane na koniec każdego okresu sprawozdawczego w związku ze zmianami okoliczności.

8.23. Podatki

Na obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego składają się: podatek bieżący oraz podatek odroczony.

Bieżące obciążenie podatkowe jest obliczane na podstawie wyniku podatkowego (podstawy opodatkowania) danego roku obrotowego. Zysk (strata) podatkowa różni się od księgowego zysku (straty) netto w związku z wyłączeniem przychodów podlegających opodatkowaniu i kosztów stanowiących koszty uzyskania przychodów w latach następnych oraz pozycji kosztów i przychodów, które nigdy nie będą podlegały opodatkowaniu. Obciążenia podatkowe są wyliczane w oparciu o stawki podatkowe obowiązujące w danym roku obrotowym.

Podatek odroczony jest wyliczany metodą bilansową jako podatek podlegający zapłaceniu lub zwrotowi w przyszłości na różnicach pomiędzy wartościami bilansowymi aktywów i pasywów a odpowiadającymi im wartościami podatkowymi wykorzystywanymi do wyliczenia podstawy opodatkowania.

Rezerwa na podatek odroczony jest tworzona od wszystkich dodatnich różnic przejściowych podlegających opodatkowaniu, natomiast składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego jest rozpoznawany do wysokości w jakiej jest prawdopodobne, że będzie można pomniejszyć przyszłe zyski podatkowe o rozpoznane ujemne różnice przejściowe. Pozycja aktywów lub zobowiązanie podatkowe nie powstaje, jeśli różnica przejściowa powstaje z tytułu wartości firmy lub z tytułu pierwotnego ujęcia innego składnika aktywów lub zobowiązania w transakcji, która nie ma wpływu ani na wynik podatkowy ani na wynik księgowy.

Wartość składnika aktywów z tytułu podatku odroczonego podlega analizie na każdy dzień bilansowy, a w przypadku, gdy spodziewane przyszłe zyski podatkowe nie będą wystarczające dla realizacji składnika aktywów lub jego części, następuje jego odpis.

Podatek odroczony jest wyliczany przy użyciu stawek podatkowych, które będą obowiązywać w momencie, gdy pozycja aktywów zostanie zrealizowana lub zobowiązanie stanie się wymagalne. Podatek odroczony jest ujmowany w rachunku zysków i strat, poza przypadkiem, gdy dotyczy on pozycji ujętych bezpośrednio w dochodach całkowitych. W tym ostatnim wypadku podatek odroczony jest również rozliczany bezpośrednio w dochodach całkowitych.

Skalkulowane aktywa i rezerwy na podatek odroczony prezentowane są w bilansie w wartości netto.

8.23.1. Ocena niepewności co do rozliczeń podatkowych

Jeżeli w ocenie Grupy jest prawdopodobne, że podejście do kwestii podatkowej lub grupy kwestii podatkowych będzie zaakceptowane przez organ podatkowy, Grupa określa dochód do opodatkowania (stratę podatkową), podstawę opodatkowania, niewykorzystane straty podatkowe, niewykorzystane ulgi podatkowe i stawki podatkowe z uwzględnieniem podejścia do opodatkowania planowanego lub zastosowanego w swoim zeznaniu podatkowym.

Jeżeli Grupa stwierdzi, że nie jest prawdopodobne, że organ podatkowy zaakceptuje podejście Grupy do kwestii podatkowej lub grupy kwestii podatkowych, wówczas Grupa odzwierciedla wpływ niepewności przy ustalaniu dochodu do opodatkowania (straty podatkowej), niewykorzystanych strat podatkowych, niewykorzystanych ulg podatkowych lub stawek podatkowych. Grupa odzwierciedla ten efekt za pomocą następującej metody:

- Grupa określa najbardziej prawdopodobny scenariusz – jest to pojedyncza kwota spośród możliwych wyników .

Skalkulowane aktywa i rezerwy na podatek odroczony prezentowane są w bilansie w wartości netto.

8.24. Zysk netto na akcję

Zysk netto na akcję dla każdego okresu jest obliczony poprzez podzielenie zysku netto za dany okres przez średnią ważoną liczbę akcji w danym okresie sprawozdawczym.

Z uwagi na brak występowania akcji uprzywilejowanych przy wyliczeniu zarówno podstawowego, jak i rozwodnionego zysku (straty) na akcję Grupy stosuje w liczniku kwotę zysku (straty) netto przypadającego akcjonariuszom Grupy, tzn. nie występuje efekt rozładniający, wpływający na wartość zysku (straty).

9. Zmiany stosowanych zasad rachunkowości

Zasady (polityki) rachunkowości zastosowane do sporządzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego są spójne z tymi, które zastosowano przy sporządzaniu skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy za rok zakończony 31 grudnia 2017 roku, z wyjątkiem zastosowania nowych lub zmienionych standardów oraz interpretacji obowiązujących dla okresów rocznych rozpoczynających się od 1 stycznia 2018 roku i później.

Grupa zastosowała po raz pierwszy MSSF 15 *Przychody z umów z klientami* („MSSF 15”) oraz MSSF 9 *Instrumenty finansowe* („MSSF 9”). Pozostałe nowe lub zmienione standardy oraz interpretacje, które mają zastosowanie po raz pierwszy w 2018 roku nie mają istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy.

Grupa zastosowała pełną metodę retrospektywną przy wdrażaniu MSSF 15 i MSSF 9. Opis wpływu na skonsolidowane dane za rok porównawczy został zaprezentowany poniżej a przekształcone dane zostały ujawnione w punkcie 7.

9.1. MSSF 15 Przychody z umów z klientami

MSSF 15 uchyla MSR 11 *Umowy o usługę budowlaną*, MSR 18 *Przychody* i związane z nimi interpretacje i ma zastosowanie do wszystkich umów z klientami, z wyjątkiem tych, które wchodzą w zakres innych standardów. Nowy standard ustanawia tzw. „Model Pięciu Kroków” rozpoznawania przychodów wynikających z umów z klientami. Zgodnie z MSSF 15 przychody ujmuje się w kwocie wynagrodzenia, które – zgodnie z oczekiwaniem jednostki – przysługuje jej w zamian za przekazanie przyrzeczonych dóbr lub usług klientowi.

Zastosowanie MSSF 15 wymaga od Zarządu jednostki dominującej dokonywania osądów na każdym z pięciu kroków ustanowionego modelu.

Grupa wdrożyła MSSF 15 z zastosowaniem pełnej metody retrospektywnej.

Grupa prowadzi działalność w obszarze:

1. Produkcji i montażu własnych, wystandaryzowanych, urządzeń stosowanych w technice przeładunkowej (logistyce) jak: platformy przeładunkowe, uszczelnienie, odbojniki i naprowadzacz (łącznie określane jako systemy przeładunkowe),
2. Sprzedaż towarów – lokali usługowych i prawa do miejsc postojowych w hali garażowej
3. Produkcji urządzeń mechanicznych, zarówno na dokumentacji własnej jak i klientowskiej, na indywidualne zlecenie odbiorców. Są to różnego rodzaju młyny, kruszarki, suszarnie, przesiewacze, granulatory parkingi automatyczne oraz zarówno elementy jak i kompletne urządzenia jak: prasy, dźwigi, suwnice itp.
4. Świadczenie usług generalnego wykonawstwa w segmencie budownictwa, głównie przemysłowego oraz innego kubaturowego,

W przypadku produkcji i montażu urządzeń systemów przeładunkowych (podpunkt 1. powyżej), Grupa rozpoznała istnienie dwóch zobowiązań do wykonania świadczenia. Pierwszego polegającego na wyprodukowaniu urządzeń systemów przeładunkowych w zakładzie produkcyjnym w Koronowie. Drugiego polegającego na montażu urządzeń systemów przeładunkowych, wykonywanych w lokalizacjach wskazanych przez klientów. Montaż systemów przeładunkowych może być realizowany przez Grupę PROJPRZEM MAKRUM S.A. jednakże możliwa jest alternatywna sprzedaż urządzenie bez jednoczesnego montażu, z uwagi na ustandaryzowanie produktu.

W przypadku pierwszego zobowiązania przychód jest rozpoznawany w momencie przejścia kontroli nad urządzeniem przez klienta, a w przypadku drugiego zobowiązania przychód jest rozpoznawany zgodnie z warunkami dostawy i umową z klientem w momencie zakończenia montażu i podpisania protokołu odbioru. W zależności od ustaleń określonych w umowie z klientem możliwe jest rozpoznanie przychodu w czasie - w okresie objętym niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym, tego rodzaju umowy nie wystąpiły

Jeżeli umowa zawiera tylko jedno zobowiązanie do wykonania świadczenia – sprzedaż towaru (podpunkt 2. powyżej) Grupa ocenia, że wpływ przyjęcia MSSF 15 na ujmowanie przychodów oraz wyniki finansowe Grupy z tytułu takich umów nie jest istotny. W tym przypadku przychód jest rozpoznawany w określonym momencie, tj. gdy klient uzyska kontrolę nad towarem.

W przypadku produkcji urządzeń mechanicznych (podpunkt 3. powyżej) i usług generalnego wykonawstwa w budownictwie przychód jest rozpoznawany w czasie, proporcjonalnie do stopnia zaangażowania danego kontraktu i korzyści przekazywanych klientowi. Grupa uważa, że w wyniku spełnienia zobowiązania przez jednostkę nie powstaje składnik aktywów o alternatywnym zastosowaniu dla jednostki, a jednostce przysługuje egzekwowlalne prawo do zapłaty za dotychczas wykonane świadczenie. W konsekwencji Grupa przenosi kontrolę i tym samym spełnia zobowiązanie do wykonania świadczenia w miarę upływu czasu. A zatem zgodnie z MSSF 15 Grupa kontynuuje ujmowanie przychodów ze sprzedaży usług w miarę upływu czasu. Również w przypadku takich transakcji regułą jest, iż umowy zawierają jeden typ zobowiązania do wykonania świadczenia.

Aczkolwiek, w przypadku jednostkowych umów może zaistnieć sytuacja, iż Grupa rozpozna dwa lub więcej zobowiązań do wykonania świadczenia wynikających z umowy. W takim przypadku, zgodnie z MSSF 15 cenę transakcyjną przypisuje się do każdego zobowiązania do wykonania świadczenia na podstawie proporcjonalnej indywidualnej ceny sprzedaży. Grupa ocenia, że wpływ przyjęcia MSSF 15 na ujmowanie przychodów oraz wyniki finansowe Grupy z tytułu takich umów za rok 2017 i 2018 nie były istotne.

W przypadku działania w konsorcjum, Grupa rozważa w jakiej roli w konsorcjum występuje Spółka Grupy (lidera czy partnera) jaki jest jej udział w całości zobowiązania, w celu oszacowania całości lub wydzielonej części przychodu umownego.

Dotychczas, Grupa rozpoznawała przychody zgodnie z metodą stopnia zaawansowania, w korespondencji z pozycją „Należności z tytułu umów o usługę budowlaną”. Zgodnie z MSSF 15, jeśli Grupa spełnia zobowiązanie, dokonując przekazania dóbr lub usług klientowi, zanim klient zapłaci wynagrodzenie lub przed terminem jego wymagalności, Grupa przedstawia umowę jako składnik aktywów z tytułu umowy, z wyłączeniem wszelkich kwot przedstawianych jako należności. W związku z tym, na skutek przyjęcia MSSF 15, Grupa dokonała przeklasyfikowania na dzień 31 grudnia 2017 roku kwoty 9 111 tys. PLN z pozycji „Należności z tytułu umów o usługę budowlaną” do pozycji „Aktywa z tytułu umowy”. Grupa także dokonała przeklasyfikowania na dzień 31 grudnia 2017 roku kwoty 1 020 tys. PLN z pozycji „Zobowiązań z tytułu umów o usługę budowlaną” do pozycji „Zobowiązań z tytułu umów”.

i. Stałość i zmienność wynagrodzenia

Zawierane umowy z klientami zawierają kwoty stałe wynagrodzenia, a elementy zmienne związane z udzielaniem upustów, rabatów, dodatkowych premii czy prawa do zwrotu nie występują. Jedynym elementem zmiennym wynagrodzenia występującym w części umów z klientami są kary umowne. W przypadku oceny wysokiego prawdopodobieństwa zapłacenia kary umownej, szacowana wartość kary pomniejsza kwotę planowanego wynagrodzenia.

Zgodnie z MSSF 15, jeśli wynagrodzenie określone w umowie obejmuje kwotę zmienną, Grupa oszacowuje kwotę wynagrodzenia, do którego będzie uprawniona w zamian za przekazanie przyrzeczonych dóbr lub usług na rzecz klienta i zalicza do ceny transakcyjnej część lub całość kwoty wynagrodzenia zmiennego wyłącznie w takim zakresie, w jakim istnieje wysokie prawdopodobieństwo, że nie nastąpi odwrócenie znaczącej części kwoty wcześniej ujętych skumulowanych przychodów w momencie, kiedy ustanie niepewność co do wysokości wynagrodzenia zmiennego.

ii. Gwarancje

Grupa udziela gwarancji na sprzedane towary, które ujmuje zgodnie z MSR 37 Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe. Gwarancje stanowią zapewnienie klienta, że dany produkt jest zgodny z ustaloną przez strony specyfikacją i nie stanowią dodatkowej usługi. Grupa nie udziela gwarancji rozszerzonych tylko

wynikających z obowiązujących przepisów prawa, czyli nie występuje odrębne zobowiązanie do wykonania świadczenia.

Zaliczki otrzymane od klientów

Dotychczas Grupa prezentowała zaliczki otrzymane od klientów w pozycji „Zobowiązań z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania”. Zgodnie z dotychczasową polityką (zasadami) rachunkowości Grupa nie ujmowała kosztów z tytułu odsetek od otrzymanych zaliczek, w tym długoterminowych.

Zgodnie z MSSF 15, Grupa ocenia czy umowa zawiera istotny element finansowania. Grupa zdecydowała się skorzystać z praktycznego rozwiązania, zgodne z którym nie koryguje przyrzeczonej kwoty wynagrodzenia o wpływ istotnego elementu finansowania, jeśli w momencie zawarcia umowy oczekuje, że okres od momentu przekazania przyrzeczonego dobra lub usługi klientowi do momentu zapłaty za dobro lub usługę przez klienta wyniesie nie więcej niż jeden rok. Dlatego też, dla krótkoterminowych zaliczek Grupa nie wydzieliła istotnego elementu finansowania.

9.2. MSSF 9 Instrumenty finansowe

MSSF 9 zastąpił MSR 39 Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena i obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później. MSSF 9 adresuje trzy obszary związane z instrumentami finansowymi: klasyfikację i wycenę, utratę wartości oraz rachunkowość zabezpieczeń.

Grupa zastosowała MSSF 9 od dnia wejścia w życie standardu, przekształcając dane porównawcze – patrz punkt nr 7.

a) Klasyfikacja i wycena

Zgodnie z MSSF 9, z wyjątkiem niektórych należności z tytułu dostaw i usług, w momencie początkowego ujęcia jednostka wycenia składnik aktywów finansowych w jego wartości godziwej, którą w przypadku aktywów finansowych niewycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy powiększa się o koszty transakcyjne, które można bezpośrednio przypisać do nabycia tych aktywów finansowych.

Po początkowym ujęciu jednostka wycenia składnik aktywów finansowych w zamortyzowanym koszcie, w wartości godziwej przez inne całkowite dochody lub w wartości godziwej przez wynik finansowy. Jednostka klasyfikuje składnik aktywów finansowych na podstawie modelu biznesowego jednostki w zakresie zarządzania aktywami finansowymi oraz charakterystyki wynikających z umowy przepływów pieniężnych dla składnika aktywów finansowych (tzw. „kryterium SPPI”).

Klasyfikacja i wycena aktywów finansowych Spółki zgodnie z MSSF 9 przedstawia się następująco:

- i. Instrumenty dłużne wyceniane w zamortyzowanym koszcie, utrzymywane zgodnie z modelem biznesowym, którego celem jest utrzymywanie aktywów finansowych dla uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z umowy, będących jedynie spłatą kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty. Ta kategoria obejmuje:
 - a. należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności,
 - b. pożyczki spełniające test klasyfikacyjny SPPI, które zgodnie z modelem biznesowym wykazywane są jako utrzymywane w celu uzyskania przepływów pieniężnych,
 - c. środki pieniężne i ekwiwalenty.
- ii. Instrumenty dłużne wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody, dla których skumulowane zyski lub straty poprzednio ujęte w innych całkowitych dochodach podlegają przeklasyfikowaniu do wyniku finansowego na moment zaprzestania ujmowania. Grupa nie posiada aktywów w tej kategorii.
- iii. Instrumenty kapitałowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody, dla których skumulowane zyski lub straty poprzednio ujęte w innych całkowitych dochodach nie podlegają przeklasyfikowaniu do wyniku finansowego na moment zaprzestania ujmowania. Grupa nie posiada aktywów w tej kategorii.

- iv. Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy obejmują pochodne instrumenty finansowe.

Grupa dokonała oceny modelu biznesowego na dzień pierwszego zastosowania MSSF 9, tj. 1 stycznia 2018 roku, a także dla danych porównawczych.

b) Utrata wartości

Zastosowanie MSSF 9 zasadniczo zmienia podejście do utraty wartości aktywów finansowych poprzez odejście od koncepcji *straty poniesionej* na rzecz *straty oczekiwanej*, gdzie całość oczekiwanej straty kredytowej jest rozpoznawana *ex-ante*.

W przypadku należności z tytułu dostaw i usług oraz aktywów z tytułu umów, Grupa stosuje uproszczone podejście i wycenia odpis na oczekiwane straty kredytowe w kwocie równej oczekiwany stratom kredytowym w całym okresie życia przy użyciu macierzy rezerw. Grupa wykorzystuje swoje dane historyczne dotyczące strat kredytowych, skorygowane w stosownych przypadkach o wpływ informacji dotyczących przyszłości.

W przypadku pozostałych aktywów finansowych, takich jak pożyczek, gwarancji i poręczeń, Grupa wycenia odpis na oczekiwane straty kredytowe w kwocie równej 12-miesięcznym oczekiwany stratom kredytowym. Jeżeli ryzyko kredytowe związane z danym instrumentem finansowym znacznie wzrosło od momentu początkowego ujęcia, Grupa wycenia odpis na oczekiwane straty kredytowe z tytułu instrumentu finansowego w kwocie równej oczekiwany stratom kredytowym w całym okresie życia.

Udzielone pożyczki stanowią 3% sumy bilansowej i niemal w całości są pożyczkami udzielonymi w ramach Grupy wyższego szczebla. Podobnie wartość poręczeń, również udzielane w ramach Grupy wyższego szczebla, kształtuje się na niskim poziomie. Biorąc to pod uwagę Grupa nie wdrożyła modelu szacowania oczekiwanych strat kredytowych dla udzielonych pożyczek i poręczeń, gdyż poziom ryzyka kredytowego związany z tymi pozycjami jest niski i ewentualne straty z tytułu oczekiwanych strat kredytowych miałyby marginalne znaczenie dla skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Grupa ocenia, że ryzyko kredytowe związane z danym instrumentem finansowym znacznie wzrosło od dnia jego początkowego ujęcia w przypadku, gdy nastąpi:

- opóźnienie w spłacie przekracza 180 dni - jednostki powiązane,
- opóźnienie w spłacie przekracza 30 dni – jednostki niepowiązane,
- pogorszenie sytuacji płynnościowej kontrahenta, dla których Grupa udzieliła poręczenia.

Jednocześnie, Grupa ocenia, że niewykonanie zobowiązania przez dłużnika (ang. *default*) następuje w przypadku gdy:

- opóźnienie w spłacie przekracza 365 dni - jednostki powiązane,
- opóźnienie w spłacie przekracza 90 dni – jednostki niepowiązane,
- stwierdzenie braku płynności kontrahentów, dla których Grupa udzieliła poręczenia.

Wynik zastosowania MSSF 9 dla 2017 roku i wyników poprzednich został wskazany w punkcie 7.

9.3. Pozostałe

a) Interpretacja KIMSF 22 *Transakcje w walucie obcej oraz wynagrodzenie wypłacane lub otrzymywane z góry*

Interpretacja wyjaśnia, że dniem zawarcia transakcji do celów ustalenia kursu wymiany, który ma zostać zastosowany w momencie początkowego ujęcia powiązanego składnika aktywów, wydatku lub dochodu (lub ich części), jest dzień, w którym jednostka początkowo ujmuje niepieniężny składnik aktywów lub niepieniężne zobowiązanie wynikające z wypłacenia lub otrzymania wynagrodzenia z góry. Jeżeli istnieje wiele przypadków wypłacenia lub otrzymania płatności z góry, wówczas jednostka określa dzień zawarcia transakcji w odniesieniu do każdego przypadku wypłacenia lub otrzymania płatności z góry.

Interpretacja nie ma istotnego wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy.

b) Zmiany do MSR 40 *Przeniesienia nieruchomości inwestycyjnych*

Zmiany precyzują, kiedy jednostka dokonuje przeniesienia nieruchomości, w tym nieruchomości w budowie, do lub z nieruchomości inwestycyjnych. Zmiany wyjaśniają, że zmiana sposobu użytkowania następuje, w przypadku gdy dana nieruchomość spełnia lub przestaje spełniać definicję nieruchomości inwestycyjnej oraz istnieją dowody świadczące o zmianie sposobu użytkowania. Sama tylko zmiana intencji kierownictwa w odniesieniu do sposobu użytkowania nie stanowi dowodu świadczącego o zmianie sposobu użytkowania.

Zmiany nie mają istotnego wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy.

c) *Zmiany do MSSF 2 Klasyfikacja i wycena transakcji płatności w formie akcji*

Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR) opublikowała zmiany do MSSF 2 *Płatności w formie akcji* celem wyjaśnienia następujących obszarów: uwzględnienie warunków nabycia uprawnień i warunków innych niż warunki nabycia uprawnień w wycenie transakcji płatności w formie akcji rozliczanej w środkach pieniężnych, ujmowanie transakcji płatności w formie akcji charakteryzującej się rozliczeniem netto zobowiązań z tytułu podatku u źródła, ujmowanie modyfikacji transakcji płatności w formie akcji, która zmienia jej klasyfikację z rozliczanej w środkach pieniężnych na rozliczaną w instrumentach kapitałowych.

Zmiany nie mają istotnego wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy.

d) *Zmiany do MSSF 4 Zastosowanie MSSF 9 Instrumenty finansowe z MSSF 4 Umowy ubezpieczeniowe*

Zmiany umożliwiają jednostkom, które prowadzą działalność ubezpieczeniową, odroczenie daty wejścia w życie MSSF 9 do dnia 1 stycznia 2021 roku. Skutkiem takiego odroczenia jest, że zainteresowane jednostki mogą dalej sporządzać sprawozdania finansowe zgodnie z obowiązującym standardem, tj. MSR 39.

Te zmiany nie dotyczą Grupy.

e) *Zmiany do MSR 28 Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach będące częścią Zmian wynikających z przeglądu MSSF 2014-2016*

Zmiany precyzują, że jednostka, która jest organizacją zarządzającą kapitałem wysokiego ryzyka, funduszem wzajemnym, funduszem powierniczym lub inną podobną jednostką, w tym związanym z inwestycjami funduszem ubezpieczeniowym może zdecydować się na wycenę inwestycji w jednostce stowarzyszonej lub wspólnym przedsięwzięciu według wartości godziwej przez wynik finansowy zgodnie z MSSF 9. Jednostka dokonuje wyboru odrębnie dla każdej jednostki stowarzyszonej lub wspólnego przedsięwzięcia, w momencie początkowego ujęcia jednostki stowarzyszonej lub wspólnego przedsięwzięcia. Jeżeli jednostka, która sama nie jest jednostką inwestycyjną, posiada udział w jednostce stowarzyszonej lub wspólnym przedsięwzięciu, które są jednostkami inwestycyjnymi, jednostka ta może, stosując metodę praw własności, zdecydować się na utrzymanie wyceny według wartości godziwej stosowaną przez tę jednostkę stowarzyszoną lub to wspólne przedsięwzięcie, będące jednostkami inwestycyjnymi, w odniesieniu do udziałów jednostki stowarzyszonej lub wspólnego przedsięwzięcia, będących jednostkami inwestycyjnymi, w jednostkach zależnych. Wyboru tego dokonuje się odrębnie dla każdej jednostki stowarzyszonej lub wspólnego przedsięwzięcia inwestycyjnego w dniu a) początkowego ujęcia tej jednostki stowarzyszonej lub tego wspólnego przedsięwzięcia, będących jednostkami inwestycyjnymi; b) w którym ta jednostka stowarzyszona lub to wspólne przedsięwzięcie stają się jednostką inwestycyjną; c) w którym ta jednostka stowarzyszona lub to wspólne przedsięwzięcie, będące jednostkami inwestycyjnymi, stają się jednostką dominującą.

Zmiany nie mają istotnego wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy.

f) *Zmiany do MSSF 1 Zastosowanie Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej po raz pierwszy będące częścią Zmian wynikających z przeglądu MSSF 2014-2016*

Krótkoterminowe zwolnienia ze stosowania innych MSSF zawarte w paragrafach E3-E7 MSSF 1 zostały usunięte.

Zmiany nie mają istotnego wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy.

Grupa nie zdecydowała się na wcześniejsze zastosowanie żadnego standardu, interpretacji lub zmiany, która została opublikowana, lecz nie weszła dotychczas w życie w świetle przepisów Unii Europejskiej.

10. Nowe standardy i interpretacje, które zostały opublikowane, a nie weszły jeszcze w życie

Następujące standardy i interpretacje zostały opublikowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości, jednak nie weszły jeszcze w życie:

Do dnia sporządzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego zostały opublikowane nowe lub znowelizowane standardy i interpretacje, obowiązujące dla okresów rocznych następujących po 2018 roku. Lista obejmuje również zmiany, standardy i interpretacje opublikowane ale niezaakceptowane jeszcze przez Unię Europejską.

- **Nowy MSSF 16 „Leasing”**
Nowy standard regulujący umowy leasingu (w tym umowy najmu i dzierżawy) zawiera nową definicję leasingu. Szacowany wpływ tego standardu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe opisane w punkcie 10.1.

Standard obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub później.

- **Zmiana MSSF 9 „Instrumenty finansowe”**
Zmiana polega na dopuszczeniu kwalifikowania do kategorii aktywów wycenianych w zamortyzowanym koszcie takich instrumentów, które w przypadku wcześniejszej spłaty powodują, że jednostka otrzyma kwotę mniejszą niż suma kapitału i naliczonych odsetek (tzw. ujemne wynagrodzenie). Grupa szacuje, że zmiana standardu nie będzie miała wpływu na jej sprawozdanie finansowe ze względu na to, że nie wystąpiły transakcje objęte zmianami.

Zmiany obowiązują dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub później.

- **Nowa KIMSF 23 „Niepewność co do traktowania podatkowego dochodu”**
Interpretacja do MSR 12 „Podatek dochodowy” rozstrzyga podejście do sytuacji, gdy interpretacja przepisów ws. podatku dochodowego nie jest jednoznaczna i nie można definitywnie przyjąć, jakie rozwiązanie zostanie zaakceptowane przez organy podatkowe, w tym sądy. Kierownictwo powinno w pierwszej kolejności ocenić, czy jego interpretacja zostanie prawdopodobnie zaakceptowana przez organy podatkowe. Jeśli tak, należy przyjąć do sporządzania sprawozdania finansowego taką interpretację. Jeśli nie, należy uwzględnić niepewność kwot związanych z podatkiem dochodowym metodą wartości najbardziej prawdopodobnej lub wartości oczekiwanej. Grupa powinna ocenić ewentualne zmiany faktów i okoliczności wpływające na ustaloną wartość. Jeśli wartość podlega korekcie, traktuje się ją jako zmianę szacunku zgodnie z MSR 8.

Grupa szacuje, że nowa interpretacja nie będzie miała istotnego wpływu na jej sprawozdanie finansowe, gdyż nie przeprowadza transakcji, których zmiany dotyczą.

Interpretacja obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub później.

- **Zmiana MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach”**
Zmiana standardu uściśla, że do instrumentów finansowych innych, niż wyceniane metodą praw własności, w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach należy stosować MSSF 9 nawet jeśli instrumenty te stanowią element inwestycji netto w takiej jednostce.

Grupa szacuje, że nowy standard nie wpłynie na jej sprawozdania finansowe, ponieważ nie posiada takich instrumentów finansowych.

Zmiana obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub później.

- **Zmiany MSR 12 „Podatek dochodowy”, MSR 23 „Koszty finansowania zewnętrznego”, MSSF 3 „Połączenia przedsięwzięć” i MSSF 11 „Wspólne ustalenia umowne”**

Mniejsze poprawki do standardów, wprowadzane w ramach corocznych zmian do standardów (cykl 2015 – 2017):

- MSR 12: Rada MSR uściśliła sposób ujmowania podatku dochodowego będącego konsekwencją dywidend. Podatek ujmowany jest w momencie ujęcia zobowiązania do wypłaty dywidendy jako obciążenie wyniku lub pozostałych całkowitych dochodów lub kapitałów w zależności od tego, gdzie ujęto przeszłe transakcje, które wygenerowały wynik.
- MSR 23: Doprecyzowano, że zadłużenie pierwotnie przeznaczone na finansowanie składnika aktywów, który został już ukończony, zostaje zaliczone do zadłużenia ogólnego, którego koszt może być później kapitalizowany w wartości innych aktywów.
- MSSF 3: Rada MSR doprecyzowała, że zasady dotyczące rozliczania połączenia przedsięwzięć realizowanego etapami, w tym konieczność wyceny udziałów, dotyczą również posiadanych wcześniej udziałów we wspólnych działalnościach.
- MSSF 11: Rada doprecyzowała, że wspólnik wspólnej działalności, niesprawujący wspólnej kontroli, w sytuacji, gdy uzyska wspólną kontrolę nad wspólną działalnością będącą przedsięwzięciem, nie powinien ponownie wyceniać udziałów w tej wspólnej działalności.

Grupa szacuje, że nowy standard nie wpłynie na jej sprawozdania finansowe w sposób istotny, ponieważ:

- Grupa nie jest stroną transakcji będących przedmiotem zmiany MSR 12,
- wszystkie dostosowania składnika aktywów o istotnej wartości są finansowane przez Grupę ze środków pozyskiwanych z zewnątrz specjalnie w tym celu,
- Grupa nie prowadzi wspólnej działalności w rozumieniu MSSF 11.

Zmiany obowiązują dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub później.

- Nowy MSSF 17 „Insurance Contracts”
Nowy standard regulujący ujęcie, wycenę, prezentację i ujawnienia dotyczące umów ubezpieczeniowych i reasekuracyjnych. Standard zastępuje dotychczasowy MSSF 4.

Grupa szacuje, że nowy standard nie wpłynie na jej sprawozdania finansowe, ponieważ nie prowadzi działalności ubezpieczeniowej.

Standard obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2021 roku lub później.

- Zmiana MSR 19 „Świadczenia pracownicze”
Zgodnie z wprowadzoną zmianą jeśli składnik aktywów lub zobowiązanie netto z tytułu programu określonych świadczeń są ponownie wyceniane w wyniku zmian, ograniczenia lub rozliczenia, jednostka powinna:
 - ustalić koszty bieżącego zatrudnienia i odsetki netto za okres po ponownej wycenie stosując założenia wykorzystane przy ponownej wycenie oraz
 - określić odsetki netto za pozostały okres na podstawie przecenionego aktywa lub zobowiązania netto.

Grupa szacuje, że nowy standard nie wpłynie na jej sprawozdania finansowe, ponieważ nie oferuje pracownikom programów określonych świadczeń po okresie zatrudnienia.

Standard obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub później.

- Zmiana MSR 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych” i MSR 8 „Zasady (polityka) rachunkowości, zmiany wartości szacunkowych i korygowanie błędów”
Zmiana polega na wprowadzeniu nowej definicji pojęcia „istotny” (w odniesieniu do pominięcia lub zniekształcenia w sprawozdaniu finansowym). Dotychczasowa definicja zawarta w MSR 1 i MSR 8 różniła się od zawartej w Założeniach Koncepcyjnych Sprawozdawczości Finansowej, co mogło powodować trudności w dokonywaniu osądów przez jednostki sporządzające sprawozdania finansowe. Zmiana spowoduje ujednoczenie definicji we wszystkich obowiązujących MSR i MSSF.

Grupa szacuje, że nowy standard nie wpłynie na jej sprawozdania finansowe, ponieważ dotychczas dokonywane osądy w zakresie istotności były zbieżne z tymi, jakie byłyby dokonywane przy zastosowaniu nowej definicji.

Zmiany obowiązują dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2020 roku lub później.

▪ Zmiana MSSF 3 „Połączenia przedsięwzięć”

Zmiana dotyczy definicji przedsięwzięcia i obejmuje przede wszystkim następujące kwestie:

- precyzuje, że przejęty zespół aktywów i działań, aby być traktowanym jako przedsięwzięcie, musi obejmować również wkład i istotne procesy, które wspólnie w istotny sposób uczestniczyć będą w wypracowaniu zwrotu,
- zawęża definicję zwrotu, a tym samym również przedsięwzięcia, skupiając się na dobrach i usługach dostarczanych odbiorcom, usuwając z definicji odniesienie do zwrotu w formie obniżenia kosztów,
- dodaje wytyczne i przykłady ilustrujące w celu ułatwienia dokonywania oceny, czy w ramach połączenia został przejęty istotny proces,
- pomija dokonywanie oceny, czy istnieje możliwość zastąpienia brakującego wkładu lub procesu i kontynuowania operowania przedsięwzięciem w celu uzyskiwania zwrotu oraz
- dodaje opcjonalną możliwość przeprowadzenia uproszczonej oceny, mającej na celu wykluczenie, że przejęty zestaw działań i aktywów jest przedsięwzięciem.

Zmiana obowiązuje dla połączeń przedsięwzięć dla których dzień przejęcia przypada w ciągu pierwszego rocznego okresu sprawozdawczego rozpoczynającego się 1 stycznia 2020 roku lub później oraz dla transakcji nabycia aktywów, które wystąpiły w tym okresie sprawozdawczym lub później. W związku z tym zmiana nie wpłynie na sprawozdanie finansowe Grupy.

Grupa zamierza wdrożyć powyższe regulacje w terminach przewidzianych do zastosowania przez standardy lub interpretacje.

10.1. Wdrożenie MSSF 16

W styczniu 2016 roku Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości wydała Międzynarodowy Standard Sprawozdawczości Finansowej 16 *Leasing* („MSSF 16”), który zastąpił MSR 17 *Leasing*, KIMSF 4 *Ustalenie, czy umowa zawiera leasing*, SKI 15 *Leasing operacyjny – specjalne oferty promocyjne* oraz SKI 27 *Ocena istoty transakcji wykorzystujących formę leasingu*. MSSF 16 określa zasady ujmowania dotyczące leasingu w zakresie wyceny, prezentacji i ujawniania informacji.

MSSF 16 wprowadza jednolity model rachunkowości leasingobiorcy i wymaga, aby leasingobiorca ujmował aktywa i zobowiązania wynikające z każdego leasingu z okresem przekraczającym 12 miesięcy, chyba że bazowy składnik aktywów ma niską wartość. W dacie rozpoczęcia leasingobiorca ujmuje składnik aktywów z tytułu prawa do użytkowania bazowego składnika aktywów oraz zobowiązanie z tytułu leasingu, które odzwierciedla jego obowiązek dokonywania opłat leasingowych.

Leasingobiorca odrębnie ujmuje amortyzację składnika aktywów z tytułu prawa do użytkowania i odsetki od zobowiązania z tytułu leasingu.

Leasingobiorca aktualizuje wycenę zobowiązania z tytułu leasingu po wystąpieniu określonych zdarzeń (np. zmiany w odniesieniu do okresu leasingu, zmiany w przyszłych opłatach leasingowych wynikającej ze zmiany w indeksie lub stawce stosowanej do ustalenia tych opłat). Co do zasady, leasingobiorca ujmuje aktualizację wyceny zobowiązania z tytułu leasingu jako korektę wartości składnika aktywów z tytułu prawa do użytkowania.

Grupa jest leasingobiorcą w przypadku umów najmu powierzchni biurowych, maszyn oraz samochodów, co szerzej opisano w notce 18.

MSSF 16 wymaga, zarówno od leasingobiorcy jak i od leasingodawcy, dokonywania szerszych ujawnień niż w przypadku MSR 17.

Leasingobiorca ma prawo wyboru pełnego bądź zmodyfikowanego podejścia retrospektywnego, a przepisy przejściowe przewidują pewne praktyczne rozwiązania.

MSSF 16 obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2019 roku i później. Wcześniejsze zastosowanie jest dozwolone w przypadku jednostek, które stosują MSSF 15 od daty lub przed datą pierwszego zastosowania MSSF 16. Grupa nie zdecydowała się na wcześniejsze zastosowanie MSSF 16.

Grupa planuje wdrożenie MSSF 16 z zastosowaniem zmodyfikowanej metody retrospektywnej.

Grupa szacuje, że nowy standard będzie miał istotny wpływ na jej sprawozdanie finansowe. Na koniec 2018 roku Grupa jest leasingobiorcą w 3 umowach leasingu operacyjnego, najmu i dzierżawy hal i powierzchni administracyjnych zawartych na okresy od 2 do 4 lat, na podstawie których przysługuje jej prawo do użytkowania w wartości 1 158 tys. PLN. Pozostałe umowy leasingu operacyjnego są na samochody, których umowy zawarte są głównie na okres dwuletni. Wartość prawa z tych umów jest na wartość 1 031 tys. PLN.

Grupa planuje wdrożenie MSSF 16 przy zastosowaniu zmodyfikowanej metody retrospektywnej, tj. bez przekształcania danych porównawczych, z ujęciem łącznego efektu pierwszego zastosowania standardu jako korekty bilansu otwarcia zysków zatrzymanych w dniu pierwszego zastosowania. Ponadto Grupa zamierza zastosować następujące dopuszczone przez standard rozwiązania praktyczne:

- wartość prawa do korzystania z tytułu wszystkich umów sklasyfikowanych uprzednio przez Grupę jako leasing operacyjny zgodnie z MSR 17 na dzień pierwszego zastosowania MSSF 16 zostanie ustalona w kwocie zobowiązania z tytułu leasingu skorygowanego o opłaty i przedpłaty ujęte w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej bezpośrednio przed dniem pierwszego zastosowania,
- w ramach podejścia portfelowego dla wszystkich umów leasingu samochodów Grupa zastosuje jedną stopę dyskontową,
- umowy, których okres leasingu kończy się w 2019 roku, Grupa ujmuje jako koszty metodą liniową w okresie leasingu.

Grupa dokonała następujących założeń przy kalkulacji wpływu MSSF 16 na skonsolidowane sprawozdanie finansowe:

- przyjęte stopa procentowa do 4,5 p.p.
- długość okresu najmu dla umów leasingu samochodów, zgodny z okresem z umowy, bez opcji wykupu/przedłużeni,
- okres racjonalnie pewny dla umów najmu i dzierżawy powierzchni biurowych i hal analizowany indywidualnie pod względem występujących zachęt w umowach, opłat na rynku w podobnych lokalizacjach, strategii Grupy dla danego segmentu, a także kondycji finansowej podmiotu wynajmującego.

Podsumowując, Grupa oczekuje, że wpływ wdrożenia MSSF 16 będzie następujący na dzień 1 stycznia 2019 roku:

	<i>w tysiącach PLN</i>
Aktywa	2 189
Aktywa trwałe użytkowane na podstawie umowy	2 189
Aktywa razem	2 189
Zobowiązania długoterminowe z tytułu użytkowania środków trwałych na podstawie umowy	1 208
Zobowiązania krótkoterminowe z tytułu użytkowania środków trwałych na podstawie umowy	981
Zobowiązania razem	2 189
Wpływ netto na kapitał własny, w tym:	
Zyski zatrzymane	-

10.2. Wdrożenie pozostałych standardów i interpretacji

Na dzień zatwierdzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego do publikacji Zarząd nie zakończył jeszcze prac nad oceną wpływu wprowadzenia pozostałych standardów oraz interpretacji na stosowane przez Grupę zasady (politykę) rachunkowości w odniesieniu do działalności Grupy lub jej wyników finansowych.

11. Segmenty operacyjne

Dla celów zarządczych Grupa została podzielona na części w oparciu o wytwarzane produkty i świadczone usługi. Istnieją zatem następujące segmenty operacyjne:

- Segment systemów przeladunkowych;
- Segment konstrukcji stalowych;
- Segment budownictwa przemysłowego;
- Segment pozostały, który obejmuje m.in. wynajem i dzierżawę nieruchomości.

Jednostka dominująca prowadzi działalność we wszystkich wskazanych segmentach. Spółki zależne prowadzą działalność w segmencie systemów przeladunkowych, konstrukcji stalowych oraz budownictwa przemysłowego. Żaden z segmentów operacyjnych Grupy nie został połączony z innym segmentem w celu stworzenia segmentów sprawozdawczych.

Zasady rachunkowości zastosowane w segmentach sprawozdawczych są takie same jak polityka rachunkowości Grupy. Zysk segmentów to zysk wygenerowany przez poszczególne segmenty bez alokacji pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych, przychodów i kosztów finansowych oraz kosztów z tytułu podatku dochodowego.

Niealokowane aktywa obejmują inwestycje długoterminowe, aktywa na odroczonego podatek dochodowy, inne należności niż z tytułu dostaw i usług, inwestycje krótkoterminowe, rozliczenia międzyokresowe.

Osobom decyzyjnym nie są przedstawiane informacje na temat zobowiązań poszczególnych segmentów. Informacje wskazane w powyższej tabeli są sporządzane dla osób decydujących o przydziale zasobów i oceniających wyniki finansowe segmentów.

Podział sprzedaży w ujęciu geograficznym

<i>Wyszczególnienie</i>	<i>rok zakończony 31 grudnia 2018</i>	<i>rok zakończony 31 grudnia 2017</i>
Kraj (Polska)	138 744	78 306
Zagranica	123 147	120 884
Razem	261 892	199 190

<i>Segmenty operacyjne</i>	<i>System przeladunkowy</i>	<i>Konstrukcje stalowe</i>	<i>Budownictwo przemysłowe</i>	<i>Pozostałe</i>	<i>Niealokowane</i>	<i>Ogółem</i>
<i>za okres od 01-01 do 31-12-2018</i>						
Przychody						
Przychody od klientów zewnętrznych	125 265	35 187	99 327	2 114	-	261 892
Sprzedaż między segmentami	-	-	-	-	-	-
Przychody ogółem	125 265	35 187	99 327	2 114	-	261 892
Amortyzacja	1 879	1 415	35	6	-	3 336
Wynik operacyjny segmentu	8 547	-1 496	6 012	581	-	13 644
Aktywa segmentu sprawozdawczego	69 853	58 896	12 031	26 419	21 471	188 670

GRUPA KAPITAŁOWA PROJPRZEM MAKRUM S.A.
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony 31 grudnia 2018 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach PLN)

<i>Segmenty operacyjne</i>	<i>System przeladunkowy</i>	<i>Konstrukcje stalowe</i>	<i>Budownictwo przemysłowe</i>	<i>Pozostałe</i>	<i>Niealokowane*</i>	<i>Ogółem</i>
<i>za okres od 01-01 do 31-12-2017</i>						
Przychody						
Przychody od klientów zewnętrznych	110 398	60 532	25 029	3 232	-	199 190
Sprzedaż między segmentami	-	-	-	-	-	-
Przychody ogółem	110 398	60 532	25 029	3 232	-	199 190
Amortyzacja	2 189	1 694	61	140	-	4 084
Wynik operacyjny segmentu	12 570	-4 085	-811	1 107	-	8 781
Aktywa segmentu sprawozdawczego	68 630	67 889	12 275	28 871	9 209	186 874

*W tym aktywa nabytej Spółki MODULO Sp. z o.o.

<i>Uzgodnienie wyników segmentów operacyjnych z wynikiem jednostki przed opodatkowaniem</i>	<i>od 01-01 do 31-12-2018</i>	<i>od 01-01 do 31-12-2017</i>
Wynik operacyjny segmentów	13 644	8 781
Pozostałe przychody nie przypisane do segmentów	7 273	6 144
Pozostałe koszty nie przypisane do segmentów (-)	-4 343	-265
Zysk (strata) ze sprzedaży jednostek zależnych (+/-)	-	869
Zysk (strata) z tytułu oczekiwanych strat kredytowych	142	-966
Pozostałe przychody i koszty razem	3 072	5 782
Zysk/(strata) z działalności operacyjnej	16 716	14 563
Przychody finansowe	341	817
Koszty finansowe (-)	-2 113	-1 298
Zysk z okazynego nabycia	-	9
Zysk/(strata) przed opodatkowaniem	14 943	14 091

Przychody Grupy w podziale na regiony geograficzne oraz linie produktowe, wraz z uzgodnieniem do przychodów poszczególnych segmentów prezentuje poniższa tabela:

Segmenty	Okres od 01.01 do 31.12.2018				Razem
	przeladunki	konstrukcje	budownictwo	pozostałe	
Region					
Kraj	18 598	18 706	99 327	2 114	138 744
Eksport	106 666	16 481	-	-	123 147
Razem	125 265	35 187	99 327	2 114	261 892
Linia produktu					
pomosty przeladunkowe	86 502	-	-	-	86 502
parkingi	-	5 889	-	-	5 889
uszczelnienia	16 627	-	-	-	16 627
termośluzы	5 391	-	-	-	5 391
maszyny i kruszarki Makrum	-	29 298	-	-	29 298
budownictwo przemysłowe	-	-	99 327	-	99 327
części i materiały	16 744	-	-	-	16 744
pozostałe	-	-	-	2 114	2 114
Razem	125 265	35 187	99 327	2 114	261 892

Segmenty	przeladunki	konstrukcje	budownictwo	pozostałe	Razem
Termin przekazania dóbr i usług					
w określonym momencie	125 265	-	-	2 114	127 378
w miarę upływu czasu	-	35 187	99 327	-	134 514
Razem	125 265	35 187	99 327	2 114	261 892

GRUPA KAPITAŁOWA PROJPRZEM MAKRUM S.A.
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony 31 grudnia 2018 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach PLN)

Segmenty	Okres od 01.01 do 31.12.2017				Razem
	przeladunki	konstrukcje	budownictwo	pozostałe	
Region					
Kraj	23 944	26 101	25 029	3 232	78 306
Eksport	86 454	34 431			120 885
Razem	110 398	60 532	25 029	3 232	199 190
Linia produktu					
pomosty przeladunkowe	78 345	-	-	-	78 345
parkingi	-	2 334	-	-	2 334
uszczelnienia	12 056	-	-	-	12 056
termośluzы	5 487	-	-	-	5 487
konstrukcje stalowe	-	35 698	-	-	35 698
maszyny i kruszarki Makrum	-	22 499	-	-	22 499
budownictwo przemysłowe	-	-	25 029	-	25 029
części i materiały	14 509	-	-	-	14 509
pozostałe	-	-	-	3 232	3 232
Razem	110 398	60 532	25 029	3 232	199 190

Segmenty	przeladunki	konstrukcje	budownictwo	pozostałe	Razem
Termin przekazania dóbr i usług					
w określonym momencie	110 398	-	-	3 232	113 630
w miarę upływu czasu	-	60 532	25 029	-	85 560
Razem	110 398	60 532	25 029	3 232	199 190

Przychody Spółki w segmencie systemów przeladunkowych oraz pozostałe rozpoznawane są w momencie czasu. Przychody w segmencie konstrukcji stalowych oraz budownictwa przemysłowego rozpoznawane są w miarę upływu czasu proporcjonalnie do stopnia całkowitego spełnienia zobowiązania do wykonania świadczenia związanego z danym kontraktem i korzyści przekazywanych klientowi.

Segment konstrukcji stalowych odnotował w roku 2018 stratę na poziomie operacyjnym w wysokości 1,5 mln PLN (wobec straty segmentu w roku 2017 w wysokości 4,1 mln PLN). W stosunku do roku poprzedniego zmieniła się struktura przychodów segmentu, w związku ze sprzedażą we wrześniu 2017 roku zakładu konstrukcji stalowych w Sępólnie Krajeńskiej oraz przejściu kontroli nad MAKRUM Project Management Sp. z o.o. od kwietnia 2017 roku (i późniejszym połączeniem z PROJPRZEM MAKRUM S.A.) oraz wyższymi przychodami związanymi z parkingami automatycznymi MODULO.

Pomimo wyższej rentowności produkcji maszyn własnych pod marką MAKRUM niż w poprzednim roku na stratę segmentu wpłynął wynik na sprzedaży parkingów automatycznych. Perspektywy segmentu, są w ocenie Zarząd pozytywne - zmiana modelu funkcjonowania i związane z tym ograniczenie kosztów stałych oraz planowana wyższa sprzedaż i rentowność parkingów automatycznych.

Przychody z umów z klientami w kwocie 260 920 tys. PLN (198 029 tys. PLN za 2017 rok) są prezentowane w segmentach przeladunki, konstrukcje stalowe, budownictwo przemysłowe oraz w części w segmencie pozostałe. Kwota 971tys. PLN (1 161 tys. PLN za 2017 rok) ujęta w segmencie pozostałe stanowi zgodnie z MSR 17 przychód z wynajmu nieruchomości.

12. Przychody i koszty

12.1. Koszty według rodzajów

	<i>od 01-01 do 31-12-2018</i>	<i>od 01-01 do 31-12-2017</i>
Amortyzacja oraz odpisy aktualizujące rzeczowe aktywa trwałe oraz aktywa niematerialne	3 336	4 084
Zużycie materiałów i energii	108 837	100 929
Usługi obce	99 791	47 390
Podatki i opłaty	1 163	1 505
Koszty świadczeń pracowniczych	37 886	34 056
Pozostałe koszty rodzajowe	1 981	2 726
Wartość sprzedanych towarów i materiałów	2 868	1 358
<i>Koszty według rodzajów ogółem, w tym:</i>		
Pozycje ujęte w koszcie własnym sprzedaży	208 657	154 482
Pozycje ujęte w kosztach sprzedaży	19 348	17 131
Pozycje ujęte w kosztach ogólnego zarządu	20 242	18 796
Zmiana stanu produktów	-7 616	-976
Koszt wytworzenia świadczeń na własne potrzeby	8	8

Wzrost kosztów usług obcych jest związany z wysokim wzrostem sprzedaży w segmencie budownictwa przemysłowego (PROJPRZEM Budownictwo Sp. z o.o.), z czego wynika wzrost zakupu usług podwykonawstwa.

12.2. Pozostałe przychody operacyjne

	<i>od 01-01 do 31-12-2018</i>	<i>od 01-01 do 31-12-2017</i>
Zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych	47	-
Wycena nieruchomości inwestycyjnych do wartości godziwej	4 980	43
Zysk ze sprzedaży ZCP w Sępólnie Krajeńskim	-	4 588
Rozwiązanie niewykorzystanych rezerw	1 174	672
Otrzymane kary i odszkodowania	571	-
Dotacje otrzymane	-	2
Różnice inwentaryzacyjne	-	353
Umorzone zobowiązania	114	-
Zakończone umowy najmu/leasingu	261	486
Pozostałe przychody operacyjne	126	-
<i>Pozostałe przychody operacyjne razem</i>	7 273	6 144

12.3. Pozostałe koszty operacyjne

	<i>od 01-01 do 31-12-2018</i>	<i>od 01-01 do 31-12-2017</i>
Strata ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych	-	95
Wycena aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	4 179	-
Zapłacone kary i odszkodowania	-	119
Darowizny	43	-
Koszty sądowe, komornicze, windykacyjne	-	15
Niedobory inwentaryzacyjne	23	-
Inne koszty	98	36
<i>Pozostałe koszty operacyjne razem</i>	4 343	265

Pozostałe koszty operacyjne w okresie od stycznia do grudnia 2018 roku osiągnęły poziom 4 343 tys. PLN. Dotyczyły głównie dokonanej wyceny aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży w kwocie 4 179 tys. PLN. Więcej na ten temat opisano w nocie 20.

12.4. Przychody finansowe

	<i>od 01-01 do 31-12-2018</i>	<i>od 01-01 do 31-12-2017</i>
Przychody z tytułu odsetek bankowych	214	196
Dodatnie różnice kursowe	121	56
Inne przychody finansowe per saldo	6	215
Zysk z realizacji instrumentów finansowych per saldo	-	350
<i>Przychody finansowe ogółem</i>	341	817

12.5. Koszty finansowe

	<i>od 01-01 do 31-12-2018</i>	<i>od 01-01 do 31-12-2017</i>
Odsetki od kredytów bankowych	550	264
Odsetki od innych zobowiązań	84	120
Koszty finansowe z tytułu umów leasingu finansowego	140	168
Ujemne różnice kursowe	299	223
Inne koszty finansowe	129	13
Strata z realizacji instrumentów finansowych per saldo	502	-
Dyskonto należności i zobowiązań	-	206
Prowizje bankowe	410	304
<i>Koszty finansowe ogółem</i>	2 113	1 298

13. Podatek dochodowy

13.1. Uzgodnienie efektywnej stawki podatkowej

Uzgodnienie podatku dochodowego od zysku/ (straty) brutto przed opodatkowaniem według ustawowej stawki podatkowej, z podatkiem dochodowym liczonym według efektywnej stawki podatkowej Grupy za rok zakończony 31 grudnia 2018 roku i 31 grudnia 2017 roku przedstawia się następująco:

	<i>rok zakończony 31 grudnia 2018</i>	<i>rok zakończony 31 grudnia 2017 (przekształcony)</i>
Wynik przed opodatkowaniem	14 944	14 091
Stawka podatku stosowana przez Spółkę dominującą	19%	19%
Podatek dochodowy wg stawki krajowej Spółki dominującej	2 839	2 677
<i>Uzgodnienie podatku dochodowego z tytułu:</i>		
Stosowania innej stawki podatkowej w spółkach Grupy (+/-)	627	247
Przychodów nie podlegających opodatkowaniu (-)	-291	-1 366
Kosztów trwale nie stanowiących kosztów uzyskania przychodów (+)	1 188	2 321
Wykorzystania uprzednio nierozpoznanych strat podatkowych (-)	-466	-72
Korekta obciążenia podatkowego za poprzednie okresy	-	-210
Podatek dochodowy	3 897	3 597
Zastosowana średnia stawka podatkowa	26%	26%

13.2. Odroczonego podatek dochodowy

Odroczony podatek dochodowy wynika z następujących pozycji:

<i>Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego</i>	<i>Saldo na początek okresu</i>	<i>Zmiana stanu: rachunek zysków i strat</i>	<i>Saldo na koniec okresu</i>
<i>Aktywa:</i>			
Różnica między wartością bilansową i podatkową aktywów niematerialnych	49	-49	-
Różnica między wartością bilansową i podatkową rzeczowych aktywów trwałych	230	-230	-
Odpis na zapasy	852	-394	458
Odpis aktualizujący wartość należności	502	-13	489
Aktywo z tytułu strat z zysków kapitałowych	-	14	14
Wycena należności	-	16	16
<i>Zobowiązania:</i>			
Rezerwy na świadczenia pracownicze	235	35	270
Zmiana stanu rezerw	639	-225	414
Pochodne instrumenty finansowe	-	11	11
Wycena bilansowa zobowiązań	117	-75	41
Wycena bilansowa kredytów i pożyczek - naliczone odsetki od pożyczek	6	1	7
Inne zobowiązania	96	334	430
<i>Inne:</i>			
Nierozliczone straty podatkowe	22	475	497
Razem	2 747	-99	2 648

<i>Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego</i>	<i>Saldo na początek okresu</i>	<i>Zmiana stanu: rachunek zysków i strat</i>	<i>Saldo na koniec okresu</i>
<i>Aktywa:</i>			
Różnica między wartością bilansową i podatkową aktywów niematerialnych	-	302	302
Różnica między wartością bilansową i podatkową rzeczowych aktywów trwałych	-	653	653
Nieruchomości inwestycyjne	958	205	1 163
Pochodne instrumenty finansowe	70	-70	-
Kontrakty budowlane	212	-110	102
Inne aktywa	152	-48	104
<i>Zobowiązania:</i>			
Leasing majątku	1 543	-370	1 173
Wycena bilansowa kredytów i pożyczek	-	57	57
Razem	2 934	620	3 555

Rozliczenie straty podatkowej w PROMStahl Sp. z o.o. nastąpi z przyszłych dochodów podatkowych z działalności operacyjnej zgodnie z prognozami finansowymi opracowanymi dla tej Spółki i w terminie umożliwiającym rozliczenie tych strat zgodnie z przepisami podatkowymi.

14. Majątek socjalny oraz zobowiązania ZFŚS

Ustawa z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych z późniejszymi zmianami stanowi, że Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych tworzą pracodawcy zatrudniający powyżej 50 pracowników na pełne etaty. Grupa odstąpiła od tworzenia funduszu i zaprzestała dokonywania okresowych odpisów. Obecnie Fundusz dotyczy rozliczenia pożyczek udzielonych jej pracownikom w latach ubiegłych.

Tabele poniżej przedstawiają analitykę aktywów, zobowiązań oraz kosztów Funduszu.

	<i>31 grudnia 2018</i>	<i>31 grudnia 2017</i>
Odpisy na ZFŚS	2 172	2 170
Pożyczki udzielone pracownikom	-26	-17
Środki pieniężne	254	269
Zobowiązania z tytułu Funduszu	-1 706	-1 750
Saldo po skompensowaniu	186	134

15. Zysk przypadający na jedną akcję

Zysk podstawowy przypadający na jedną akcję oblicza się poprzez podzielenie zysku netto za okres przypadającego na zwykłych akcjonariuszy jednostki dominującej przez średnią ważoną liczbę wyemitowanych akcji zwykłych występujących w ciągu okresu.

Zysk rozwodniony przypadający na jedną akcję oblicza się poprzez podzielenie zysku netto za okres przypadającego na zwykłych akcjonariuszy (po potrąceniu odsetek od umarzalnych akcji uprzywilejowanych zamiennych na akcje zwykłe) przez średnią ważoną liczbę wyemitowanych akcji zwykłych występujących w ciągu okresu skorygowaną o średnią ważoną liczbę akcji zwykłych, które zostałyby wyemitowane na konwersji wszystkich rozwadniających potencjalnych instrumentów kapitałowych w akcje zwykłe.

Poniżej przedstawione zostały dane dotyczące zysku oraz akcji, które posłużyły do wyliczenia podstawowego i rozwodnionego zysku na jedną akcję:

	<i>rok zakończony 31 grudnia 2018</i>	<i>rok zakończony 31 grudnia 2017</i>
Liczba akcji stosowana jako mianownik wzoru		
Średnia ważona liczba akcji zwykłych	5 983	5 983
Rozwadniający wpływ opcji zamiennych na akcje	-	-
Średnia ważona rozwodniona liczba akcji zwykłych	5 983	5 983
Działalność kontynuowana		
Zysk (strata) netto z działalności kontynuowanej	11 047	10 494
Podstawowy zysk (strata) na akcję (PLN)	1,85	1,75
Rozwodniony zysk (strata) na akcję (PLN)	1,85	1,75

Rozwodnienie liczby akcji

Grupa w okresie od 1 stycznia 2018 roku do 31 grudnia 2018 roku oraz od 1 stycznia 2017 do 31 grudnia 2017 roku nie realizowała programu motywacyjnego. Nie wystąpiły też inne potencjalne akcje rozwadniające.

16. Dywidendy wypłacone i zaproponowane do wypłaty

W dniu 29 maja 2018 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie Spółki Dominującej uchwaliło wypłatę dywidendy w wysokości 6 581 tys. PLN (to jest 1,10 PLN na jedną akcję). Pozostała część zysku za rok 2017 zgodnie z powyższą uchwałą została przeznaczona na kapitał zapasowy jednostki Dominującej. Na dzień 31 grudnia 2018 roku uchwalona dywidenda została w całości wypłacona.

Ponadto Zwyczajne Walne Zgromadzenie Jednostki Dominującej podjęło w dniu 29 maja 2018 roku uchwałę o pokryciu straty netto w kwocie 4 645 tys. PLN za 2016 rok z kapitału rezerwowego Spółki oraz przeniesieniu kwoty 2 000 tys. PLN rezerwowego na kapitał zapasowy.

Zarząd będzie rekomendował Walnemu Zgromadzeniu i Radzie Nadzorczej przeznaczenie na dywidendę ok 50% zysku Spółki Dominującej za rok 2018.

17. Rzeczowe aktywa trwałe

	<i>Grunty</i>	<i>Budynki i budowle</i>	<i>Maszyny i urządzenia</i>	<i>Środki transportu</i>	<i>Pozostałe środki trwałe</i>	<i>Rzeczowe aktywa trwałe w trakcie wytwarzania</i>	<i>Ogółem</i>
za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2018 roku							
Wartość bilansowa netto na dzień 01.01.2018 roku	386	13 647	12 633	1 089	631	754	29 140
Zwiększenia (nabycie, wytworzenie, leasing)	-	12	322	261	151	916	1 662
Zmniejszenia (zbycie, likwidacja) (-)	-	-	-	-17	-	-	-17
Przekwalifikowanie do aktywów trwałych zaklasyfikowanych jako przeznaczone do sprzedaży (-)	-	-	-5 568	-	-	-	-5 568
Inne zmiany (reklasyfikacje, przemieszczenia itp.)	-	-	-	-	-	-703	-703
Amortyzacja (-)	-	-571	-1 546	-352	-275	-	-2 745
Różnice kursowe netto z przeliczenia (+/-)	-	-	1	-	3	-	5
Wartość bilansowa netto na dzień 31 grudnia 2018	386	13 087	5 841	982	510	967	21 773
za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2017							
Wartość bilansowa netto na dzień 1 stycznia 2017	430	14 929	5 162	879	409	7 385	29 193
Nabycie przez połączenie jednostek gospodarczych	-	839	11 162	-	277	406	12 685
Zwiększenia (nabycie, wytworzenie, leasing)	-	5 402	2 369	836	235	-6 796	2 046
Zmniejszenia (zbycie, likwidacja) (-)	-	-	-56	-69	-3	-241	-369
Przekwalifikowanie do aktywów trwałych zaklasyfikowanych jako przeznaczone do sprzedaży (-)	-44	-6 802	-4 050	-106	-47	-	-11 048
Amortyzacja (-)	-	-722	-1 954	-450	-234	-	-3 360
Różnice kursowe netto z przeliczenia (+/-)	-	-	-1	-	-6	-	-8
Wartość bilansowa netto na dzień 31 grudnia 2017	386	13 647	12 633	1 089	631	754	29 140

Pozycja zwiększenia w kwocie 1.662 tys. PLN dotyczy przyjętych do używania środków trwałych, zarówno tych które były pokazywane uprzednio jako wartość środków trwałych w budowie oraz nabyte w ciągu roku.

Zmiany wartości w omawianym okresie

W okresie objętym sprawozdaniem zakończonym 31 grudnia 2018 roku, wartość rzeczowych aktywów trwałych wyniosła 21 773 tys. PLN. Wartość w kwocie 5 841 tys. PLN dotyczy maszyn zaklasyfikowanych jako przeznaczone do sprzedaży. Reklasyfikacja jednej pary wytaczaro-wiertarek CNC wynika z definitywnie wdrożonej pod koniec 2018 roku zmiany modelu funkcjonowania w zakresie produkcji maszyn i urządzeń MAKRUM. Zmiana modelu polega na przejściu na model projektowo-inżynierski i produkcji maszyn głównie w

oparciu na podwykonawcach. Zarząd Spółki Dominującej zdecydował, iż druga para maszyn CNC będzie nadal wykorzystywana w okresie przejściowym i nie zdecydował o jej reklasyfikacji.

Rzeczowe aktywa trwale stanowiące zabezpieczenie zobowiązań

Hipoteka umowna ustanowiona na nieruchomości położonej w Bydgoszczy objętej KW nr BY1B/00093244/7 stanowiąca zabezpieczenie umowy kredytu w rachunku bieżącym nr 15/077/11/Z/VU z dnia 17.11.2011 r. oraz zabezpieczenie umowy na linię na gwarancje nr 15/076/11/Z/GX z dnia 04.11.2011 r. zawartych pomiędzy PROJPRZEM MAKRUM S.A. a mBankiem S.A., a także umowy na linię na gwarancje nr 15/055/18/2/GL z dnia 10.10.2018r. zawartej pomiędzy PROJPRZEM Budownictwo Sp. z o.o. a mBankiem.

Zastaw rejestrowy na rzeczach oznaczonych co do tożsamości tj. nożycach gilotynowych LVD MVS TS 20/40 stanowiący zabezpieczenie umowy kredytu w rachunku bieżącym nr 15/077/11/Z/VU z dnia 17.11.2011 r.

18. Leasing

18.1. Zobowiązania z tytułu umów leasingu finansowego i umów dzierżawy z opcją zakupu

Umowy leasingu finansowego dotyczą samochodów osobowych oraz maszyn i urządzeń i zostały zawarte na okres do 60 miesięcy. Na zakończenie umowy jednostki Grupy mają możliwość wykupienia przedmiotów leasingu po ustalonej wartości odkupu.

	Waluta	Oprocentowanie	Okres leasingu	Wartość bilansowa		Zobowiązanie	
				w walucie	w PLN	krótko-terminowe	długo-terminowe
Stan na 31 grudnia 2018							
Umowy leasingu powyżej 3 lat	PLN	zmienne	4 lata	-	649	153	496
Umowy leasingu powyżej 3 lat	PLN	zmienne w op. O. EURIBOR 1M	5 lat	-	2 005	2 005	
Umowy leasingu powyżej roku	PLN	zmienna w op. O WIBOR 1M	2 lata	-	29	15	15
Umowy leasingu powyżej 3 lat	EUR	zmienne w op. O. EURIBOR 1M	5 lat	-	660	218	442
Umowy leasingu powyżej 3 lat	PLN	zmienne	3 lata	-	236	81	155
Leasing finansowy na dzień 31 grudnia 2018					- 3 579	2 472	1 107
Stan na 31 grudnia 2017							
Umowy leasingu do 1 roku	PLN	zmienna w op. o WIBOR 1M	1 rok	-	7	7	
Umowy leasingu powyżej 3 lat	PLN	zmienne	4 lata	-	768	268	500
Umowy leasingu powyżej 3 lat	PLN	zmienne w op. o WIBOR 1M	3 lata	-	2 653	648	2 005
Umowy leasingu do 1 roku	PLN	zmienne w op. o WIBOR 1M	1 rok	-	898	898	
Umowy leasingu powyżej 3 lat	EUR	zmienne w op. o EURIBOR 1M	5 lat	196	866	216	650
Umowy leasingu do 3 lat	PLN	zmienne	3 lata	-	304	209	96
Leasing finansowy na dzień 31 grudnia 2017					196 5 496	2 246	3 250

Do najistotniejszych umów leasingu finansowego należą:

- Umowa generalna leasingu zawarta w listopadzie 2012; przedmiot – flota samochodowa; okres trwania 48 miesięcy na poszcz. auta; wartość bilansowa floty leasingowanej na 31.12.2018 roku 649 tys. PLN; oprocentowanie zmienne;
- Umowa leasingu zawarta w grudniu 2016; przedmiot – Robot Spawalniczy zrobotyzowane stanowisko spawalnicze; wartość na dzień zawarcia umowy leasingu 348 tys. EUR, okres leasingowy 60 miesięcy, zabezpieczenie weksel in blanco wraz z deklaracją wekslową; oprocentowanie zmienne w oparciu o EURIBOR 1M; wartość bilansowa przedmiotu leasingu na dzień 31.12.2018 roku 148 tys. EUR
- Umowa leasingu zawarta we wrześniu 2016; przedmiot – wycieczarka dwukolumnowa; wartość na dzień zawarcia umowy leasingu 6.230 tys. zł; okres leasingu- 35 miesięcy; zabezpieczenie: hipoteka na

- nieruchomościach, weksel in blanco wraz z deklaracją wekslową; oprocentowanie zmienne w oparciu o WIBOR 1M; wartość bilansowa przedmiotu leasingu na dzień 31.12.2018 roku: 2 005 tys. PLN
- Umowa leasingu zawarta w październiku 2018; przedmiot – odkurzacz przemysłowy; wartość na dzień zawarcia umowy leasingu 31 tys. PLN; okres leasingu - 24 miesiące; zabezpieczenie: weksel in blanco z deklaracją wekslową; oprocentowanie zmienne w oparciu o WIBOR 1M; wartość bilansowa przedmiotu leasingu na dzień 31.12.2018 r.: 28 tys. PLN.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku oraz na dzień 31 grudnia 2017 roku przyszłe minimalne opłaty leasingowe z tytułu tych umów oraz wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych netto przedstawiają się następująco:

	<i>Oplaty z tytułu umów leasingu finansowego płatne w okresie:</i>			
	<i>do 1 roku</i>	<i>od 1 roku do 5 lat</i>	<i>powyżej 5 lat</i>	<i>razem</i>
<i>Stan na 31 grudnia 2018</i>				
Przyszłe minimalne opłaty leasingowe	2 540	1 118	-	3 657
Koszty finansowe (-)	-68	-10	-	-78
Wartość bieżąca przyszłych minimalnych opłat leasingowych	2 472	1 107	-	3 579
<i>Stan na 31 grudnia 2017</i>				
Przyszłe minimalne opłaty leasingowe	2 349	3 367	-	5 716
Koszty finansowe (-)	-152	-67	-	-220
Wartość bieżąca przyszłych minimalnych opłat leasingowych	2 196	3 299	-	5 496

W roku zakończonym 31 grudnia 2018 warunkowe opłaty leasingowe ujęte jako koszt danego okresu obrotowego wyniosły 78 tys. PLN (w okresie zakończonym dnia 31 grudnia 2017 roku opłaty te wyniosły 220 tys. PLN).

Wartość godziwa nie odbiega istotnie od wartości bieżącej.

19. Nieruchomości inwestycyjne

Grupa kwalifikuje posiadane nieruchomości inwestycyjne do kategorii inwestycyjnych ze względu na przyrosty ich wartości i/lub korzyści otrzymane z tytułu przychodów z najmu/dzierżawy.

	<i>31 grudnia 2018</i>	<i>31 grudnia 2017</i>
<i>Bilans otwarcia na dzień 1 stycznia</i>	22 038	26 134
Zmiany stanu:		
- nabycie nieruchomości inwestycyjnych	-	-
- aktywowane nakłady	703	-
- nabycie jednostki zależnej	-	-
- przeszacowanie do wartości godziwej	4 177	166
- przeniesienie do aktywów dostępnych do sprzedaży	-10 347	-1 200
- transfery z aktywów trwałych	-	-
- zbycie nieruchomości inwestycyjnych	-	-3 062
<i>Bilans zamknięcia na dzień 31 grudnia</i>	16 571	22 038

Wartość nieruchomości inwestycyjnych na dzień 31 grudnia 2018 roku wynosiła 16 571 tys. PLN.

W dniu 10 sierpnia 2018 roku dokonano sprzedaży części nieruchomości przy ulicy Bydgoskich Olimpijczyków o wartości 3 277 tys. PLN. W wyniku tej sprzedaży Spółka odnotowała zysk w kwocie 27 tys. PLN. W dniu 14 grudnia 2018 roku Emitent dokonał sprzedaży nieruchomości inwestycyjnej przy ulicy Bernardyńskiej o wartości

7 186 (należność główna stanowiła kwotę 7 006 tys. PLN, wartość sprzedaży stanowiły również nakłady inwestycyjne w kwocie 180 tys. PLN).

Na dzień 31.12.2018 roku Zarząd dokonał wyceny nieruchomości inwestycyjnych. Analizie poddano porównywalne ceny transakcyjne gruntów o podobnej lokalizacji i potencjale co pozwoliło w oparciu o ocenę rzeczoznawcy przeszacować wartość o kwotę (+) 4 177 tys. PLN. Zmiana wartości nieruchomości inwestycyjnych oprócz dokonanych przez Zarząd wycen wynikał również z nakładów inwestycyjnych w kwocie 703 tys. PLN.

Przeznaczeniem nieruchomości gruntowych jest osiągnięcie przyszłych korzyści ekonomicznych związanych ze wzrostem wartości tych aktywów przeznaczonych do sprzedaży.

Przy wycenie do wartości godziwej wg metody porównawczej uwzględnia się takie cechy danej działki jak: położenie i ekspozycja, sąsiedztwo, infrastruktura techniczna, dostęp komunikacyjny, wielkość, kształt i status planistyczny i nadaje się im odpowiednie wagi.

Opis metod wyceny oraz kluczowych danych wejściowych użytych do wyceny nieruchomości inwestycyjnych do wartości godziwej:

<i>Nieruchomości inwestycyjne na dzień 31.12.2018 roku</i>	<i>wartość w PLN</i>	<i>Metoda wyceny</i>	<i>Istotne nieobserwowalne dane wejściowe</i>	<i>Przedział (średnia ważona)</i>
Bydgoszcz, ul. Bydgoskich Olimpijczyków, 40 320 m ²	16 571 234	Podjęcie porównawcze, metoda porównywania parami	Ceny transakcyjne nieruchomości o podobnej lokalizacji i potencjale	od 316 PLN/m ² do 500 PLN/m ²
Razem	16 571 234			

20. Aktywa trwale zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży

Na dzień 31.12.2018 roku wystąpiły aktywa zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży.

Zmiany w aktywach zaklasyfikowanych jako przeznaczone do sprzedaży

<i>Aktywa zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży</i>	<i>Od 01-01 do 31-12-2018</i>	<i>Od 01-01 do 31-12-2017</i>
Wartość na początek roku	1 077	-
Rzeczowe aktywa trwale zaklasyfikowane w okresie	5 568	11 133
Wycena rzeczowych aktywów trwałych zaklasyfikowanych do sprzedaży	(-4 179)	-
Rzeczowe aktywa trwale sprzedane w okresie	-	(11 133)
Nieruchomości Inwestycyjne zaklasyfikowane w okresie	10 347	3 953
Wycena nieruchomości inwestycyjnych zaklasyfikowanych do sprzedaży	803	(123)
Nieruchomości Inwestycyjne sprzedane w okresie	(11 339)	(2 753)
Wartość na koniec roku	2 278	1 077

Ostateczna cena sprzedaży za nieruchomość przy ulicy Kieleckiej w Bydgoszczy wynosiła 1.080 tys. PLN.

W dniu 6 marca 2018 roku Zarząd Spółki Dominującej podpisał przedwstępną umowę sprzedaży nieruchomości inwestycyjnej zlokalizowanej przy ulicy Kieleckiej w Bydgoszczy. Sprzedaż nieruchomości nastąpiła w dniu 26 kwietnia 2018 roku, w wyniku podpisanego w tym dniu aktu notarialnego na sprzedaż w/w nieruchomości.

W dniu 10 sierpnia 2018 roku Grupa dokonała sprzedaży części nieruchomości inwestycyjnej gruntowej przy ul. Bydgoskich Olimpijczyków o powierzchni ok.0,79ha wraz z udziałem w gruntach obejmujących drogi wewnętrzne spółce celowej z Grupy Kapitałowej Immoblie S.A. w celu realizacji projektu deweloperskiego. Wartość ceny sprzedaży strony ustaliły na kwotę netto 3 277 tys. PLN. Cena ta obejmowała sprzedaż trzech działek przeznaczonych pod budowę budynków mieszkalnych oraz udziału prawa własności (na poziomie ok 30%) dwóch z trzech działek obejmujących drogi wewnętrzne. Wartość pozostała na saldzie udziałów prawa własności wynosi 888 tys. PLN.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku Grupa dokonała aktualizacji wartości maszyny przemysłowej, która została zaklasyfikowana jako aktywo trwale przeznaczone do sprzedaży. Aktualizacja związana była z ustaleniem wartości ceny po której maszyna zostanie sprzedana, która odpowiada wartości godziwej. Grupa zawarła umowę wstępną na sprzedaż tej maszyny, co zostało opisane szerzej w notcie nr 17 Rzeczowe aktywa trwale. Cenę sprzedaży ustalono na poziomie 1 246 tys. PLN. Sprzedaż ma nastąpić I kwartale 2019 roku.

W dniu 14 grudnia 2018 roku Grupa dokonała sprzedaży nieruchomości inwestycyjnej przy ulicy Bernardyńskiej w Bydgoszczy. Sprzedaż nieruchomości nastąpiła na rzecz spółki zależnej. Cena sprzedaży została ustalona na poziomie 7 186 tys. PLN netto.

21. Aktywa niematerialne

	<i>Znaki towarowe</i>	<i>Know-how</i>	<i>Oprogramowa nie komputerowe</i>	<i>Wartości niematerialne w trakcie wytwarzania</i>	<i>Ogółem</i>
za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2018					
Wartość bilansowa netto na dzień 1 stycznia 2017	1 705	2 508	387	-	4 600
Zwiększenia (nabycie, wytworzenie, leasing)	-	-	28	659	687
Amortyzacja (-)	-	-395	-196	-	-591
Wartość bilansowa netto na dzień 31 grudnia 2018	1 705	2 113	220	659	4 696
za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2017					
Wartość bilansowa netto na dzień 1 stycznia 2017	-	-	978	-	978
Nabycie przez połączenie jednostek gospodarczych	1 705	2 508	133	-	4 346
Amortyzacja (-)	-	-	-724	-	-724
Wartość bilansowa netto na dzień 31 grudnia 2017	1 705	2 508	387	-	4 600

Dla znaku towarowego MAKRUM Grupa przeprowadziła test na utratę wartości, którego założenia zostały przedstawione w notcie nr 22.

22. Wartość firmy

Na dzień 31 grudnia 2018 roku wartość firmy wynosi 31 070 tys. PLN i nie uległa zmianie w stosunku do 31 grudnia 2017 roku.

Grupa, w związku z nabyciem w dniu 23 marca 2017 roku 100 % udziałów w Spółce MAKRUM Project Management Sp. z o.o. oraz dokonaniem w dniu 01 grudnia 2017 roku połączeniem w trybie art. 492 § 1 pkt1) ksh, art. 515 § 1ksh w związku z art. 516 § ksh poprzez przeniesienie całego majątku przejmowanej Spółki MAKRUM Project Management Sp. z o.o. rozpoznała wartość firmy w wysokości 31.1 mln PLN.

Prezentowana wartość firmy wynika z prognozowanych synergii wynikających z połączenia MAKRUM Project Management Sp. z o.o. ze Spółką dominującą oraz stanowi nadwyżkę kosztu przejęcia nad wartością godziwą możliwych do zidentyfikowania aktywów netto (środków trwałych i aktywów niematerialnych i prawnych, aktywów obrotowych oraz przejętych zobowiązań) przejętej jednostki. Wartość firmy została alokowana do ośrodków generujących przepływy pieniężne i jest przypisana do segmentu konstrukcje stalowe.

Zgodnie z przyjętymi zasadami rachunkowości, wartość firmy nie podlega amortyzacji, a Grupa przeprowadziła test na utratę wartości.

Test na utratę wartości

Podstawą testu są przygotowane przez Spółkę dominującą prognozy na lata 2019 - 2023 zdyskontowanych przyszłych przepływów finansowych związanych z nabytym przedsiębiorstwem oparte na profesjonalnym osądzie Zarządu oraz analizie potencjalnego popytu na oferowane produkty, aktualnego portfela zamówień, zmienności warunków rynkowych oraz trendów koniunkturalnych związanych z produkowanymi urządzeniami.

Prognozy obejmują przepływy z działalności kontynuowanej przejętego podmiotu oferowane pod marką MAKRUM oraz przepływy związane z automatycznymi systemami parkingowymi oferowanymi pod marką MODULO.

W teście założono średnioroczną stopę wzrostu CAGR (Compound Annual Growth Rate) na poziomie 9,43%, na co składa się głównie prognozowany wzrost przychodów z parkingów automatycznych wsparty efektem niskiej bazy. Prognoza została wsparta analiza potencjalnego popytu na oferowane produkty w wybranych segmentach odbiorców, analizą podmiotów konkurencyjnych oraz dynamicznie rosnącym portfelem zamówień.

Dla testu przyjęto następujące założenia:

- Zastosowano model zdyskontowanych przepływów pieniężnych oparty na szczegółowej prognozie na lata 2019-2023 przepływów pieniężnych związanych z nabytym przedsiębiorstwem opracowanej przez Spółkę,
- Dla oszacowania wartości rezydualnej biznesu nabytego przedsiębiorstwa założono 1,9 % stopę wzrostu po okresie szczegółowej prognozy,
- Stopa dyskontowa została oszacowana na podstawie średnioważonego kosztu kapitału i jest zgodna z modelem WACC (Weighted Average Cost of Capital),
- Koszt kapitału własnego został wyznaczony na podstawie oczekiwanej stopy zwrotu portfela zgodnie z modelem CAMP (Capital Assets Pricing Model) przy założeniu:
- Stopę wolną od ryzyka przyjęto na poziomie 2,80%, co odpowiada rentowności 10 letnich obligacji skarbowych,
- Premię za ryzyko w całym okresie prognozy przyjęto na poziomie 6.78%, a wskaźnik beta na poziomie 1,01 bazując w obu przypadkach na publikacjach A. Damodorana,
- Koszt kapitału obcego przyjęto na poziomie stopy wolnej od ryzyka powiększonej o marż 1,7%,
- Przyjęto założenie, iż w perspektywie długoterminowej struktura finansowania będzie oparta w 77% o kapitał własny, a w 23% o kapitał obcy,
- Dla powyższych założeń średni wazony koszt kapitału WACC wynosi 9.71%

Analiza wrażliwości szacowanej wartości użytkowej ośrodka generującego przepływy pieniężne

zmiana WACC	Zmiana stopy wzrostu FCF po okresie szczegółowej prognozy				
	-1.00%	-0.50%	0.00%	0.50%	1.00%
-1.00%	45 435	47 719	50 338	53 373	56 930
-0.50%	42 728	44 701	46 944	49 516	52 496
0.00%	40 328	44 330	43 983	46 186	48 712
0.50%	38 185	39 691	41 378	43 281	45 445
1.00%	36 260	37 589	39 068	40 725	42 594

Na podstawie uzyskanych wyników test Grupa uznała, iż szacowana wartość użytkowa ośrodka generującego przepływy pieniężne jest wyższa od sumy zaangażowanych aktywów o wartości 40 830 tys. PLN, obejmujących wartość firmy, znak towarowy, aktywa trwałe oraz aktywa obrotowe netto.

23. Pozostałe aktywa finansowe

	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
<i>Pozostałe długoterminowe aktywa finansowe</i>	-	-
<i>Pozostałe krótkoterminowe aktywa finansowe</i>	5	91
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży		
- Bank Ochrony Środowska S.A.	-	4
- Stalexport S.A.	-	75
- PHZ "Bumar" Sp. z o.o.	-	5
Inne krótkoterminowe	5	6
Środki o ograniczonej możliwości dysponowania	-	-
Razem	5	91

24. Pożyczki

Zestawienie pożyczek na dzień 31 grudnia 2018 r.

Oprocentowanie	Waluta	Wartość	Odpis	Wartość	Termin
		bilansowa brutto w tys. PLN		w tys. PLN	
WIBOR1M+6p.p.	PLN	5 920	-	5 920	12/2019
WIBOR1M+3p.p.	PLN	42	-	42	12/2018
5%	PLN	20	-	20	12/2020
Razem		5 982	-	5 982	
Długoterminowe	PLN	11	-	11	
Krótkoterminowe	PLN	5 971	-	5 971	

Zestawienie pożyczek na dzień 31 grudnia 2017 r.

Oprocentowanie	Waluta	Wartość	Odpis	Wartość	Termin
		bilansowa brutto w tys. PLN		w tys. PLN	
WIBOR1M+3p.p.	PLN	591	-	591	12/2018
Razem		591	-	591	

W 2018 roku Spółka MODULO Parking Sp. z o.o. udzieliła podmiotom powiązanim nie objętym konsolidacją pożyczki z terminem ich spłaty do dnia 31 grudnia 2018 roku, ze zmiennym oprocentowaniem WIBOR 1M + 3p.p., natomiast spółki PROJPRZEM MAKRUM S.A. oraz PROJPRZEM Budownictwo Sp. z o.o. udzieliły podmiotom powiązanim nie objętym konsolidacją pożyczki z terminem ich spłaty do dnia 31 grudnia 2019 roku, ze zmiennym oprocentowaniem WIBOR 1M + 6p.p. Pożyczki zostały udzielone w oparciu o bieżące warunki rynkowe przy zawieraniu tego typu transakcji.

25. Świadczenia pracownicze

25.1. Programy akcji pracowniczych

Na dzień 31 grudnia 2018 roku oraz na 31 grudnia 2017 roku Grupa nie posiadała programu akcji pracowniczych.

25.2. Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych

	<i>Zobowiązania i rezerwy krótkoterminowe</i>		<i>Zobowiązania i rezerwy długoterminowe</i>	
	<i>31 grudnia 2018</i>	<i>31 grudnia 2017</i>	<i>31 grudnia 2018</i>	<i>31 grudnia 2017</i>
<i>Krótkoterminowe świadczenia pracownicze:</i>				
Zobowiązania z tytułu wynagrodzeń	3 932	2 589	-	-
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń społecznych	2 448	952	-	-
Rezerwy na niewykorzystane urlopy	1 235	1 099	-	-
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze	7 615	4 640	-	-
<i>Inne świadczenia pracownicze:</i>				
Rezerwy na odprawę emerytalną	-	-	328	290
Pozostałe rezerwy	-	-	-	-
Inne świadczenia pracownicze	-	-	328	290
Zobowiązania i rezerwy z tytułu świadczeń pracowniczych razem	7 615	4 640	328	290

25.3. Świadczenia emerytalne oraz inne świadczenia po okresie zatrudnienia

Jednostki Grupy wypłacają pracownikom przechodzącym na emerytury kwoty odpraw emerytalnych w wysokości określonej przez Kodeks pracy.

Podsumowanie świadczeń pracowniczych netto, kwotę rezerwy oraz uzgodnienie przedstawiające zmiany stanu w ciągu okresu obrotowego przedstawiono w poniższej tabeli:

	<i>Świadczenia emerytalne i rentowe</i>	<i>Razem</i>
Bilans otwarcia na 1 stycznia 2018 roku	290	290
Koszty bieżącego zatrudnienia	21	21
Zyski i straty aktuarialne	28	28
Wypłacone świadczenia	-11	-11
Bilans zamknięcia na 31 grudnia 2018 roku	328	328
Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych netto krótkoterminowe	328	328
Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych netto długoterminowe	328	328

GRUPA KAPITAŁOWA PROJPRZEM MAKRUM S.A.
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony 31 grudnia 2018 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach PLN)

	<i>Świadczenia emerytalne i rentowe</i>	<i>Razem</i>
<i>Bilans otwarcia na 1 stycznia 2017 roku</i>	212	212
Koszty bieżącego zatrudnienia	78	78
<i>Bilans zamknięcia na 31 grudnia 2017 roku</i>	<i>290</i>	<i>290</i>
Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych netto krótkoterminowe		
Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych netto długoterminowe	290	290

26. Zapasy

	<i>31 grudnia 2018</i>	<i>31 grudnia 2017</i>
Materiały (według ceny nabycia)	14 097	10 434
Produkcja w toku (według kosztu wytworzenia)	11 183	11 124
Produkty gotowe	10 938	5 924
Towary	1 261	1 032
Zapasy ogółem	37 479	28 514

Odpisy aktualizujące zapasy	<i>31 grudnia 2018</i>	<i>31 grudnia 2017</i>
Stan na początek okresu	2 250	3 157
Odpisy ujęte jako koszt w okresie	586	267
Odpisy odwrócone w okresie (-)	-424	-1 174
Stan na koniec okresu	2 413	2 250

Odpisy aktualizujące wartość zapasów obciążały koszt własny sprzedanych produktów. Kwota odwróconych odpisów w kwocie 424 tys. PLN również została ujęta w koszcie własnym sprzedanych produktów (per saldo). Głównym powodem rozwiązania odpisów jest sprzedaż towarów deweloperskich.

W dniu 14.09.2017 roku Jednostka Dominująca podpisała aneks do umowy kredytu w rachunku bieżącym zmieniający zabezpieczenie Banku. Jednostka Dominująca w tym dniu m.in. ustanowiła zastaw rejestrowy na zapasach materiałów zlokalizowanych w Zakładzie Produkcyjnym w Koronowie o wartości 5.000 tys. PLN. Na dzień 31 grudnia 2018 roku Grupa nie zabezpieczała zobowiązań zapasami.

27. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności

	<i>31 grudnia 2018</i>	<i>31 grudnia 2017 (dane przekształcone)</i>
<i>Aktywa finansowe:</i>		
Należności z tytułu dostaw i usług	54 461	63 872
Odpisy aktualizujące wartość należności z tytułu dostaw i usług (-)	-17 162	-17 983
Należności z tytułu dostaw i usług netto	37 299	45 889
<i>Należności ze sprzedaży aktywów trwałych</i>		
Kwoty zatrzymane (kaucje) z tytułu umów o usługę budowlaną	3 065	4 300
Kaucje wpłacone z innych tytułów	-	-
Inne należności	1 036	461
Odpisy aktualizujące wartość pozostałych należności finansowych(-)	-	-
Należności finansowe	41 401	50 649
<i>Aktywa niefinansowe:</i>		

GRUPA KAPITAŁOWA PROJPRZEM MAKRUM S.A.
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony 31 grudnia 2018 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach PLN)

Należności z tytułu podatków i innych świadczeń	282	747
Przedpłaty i zaliczki	296	198
Pozostałe należności niefinansowe	9	1 031
Odpisy aktualizujące wartość należności niefinansowych (-)	-	-
<i>Należności niefinansowe</i>	588	1 976
Należności krótkoterminowe razem	41 989	52 625

	<i>31 grudnia 2018</i>	<i>31 grudnia 2017</i>
Kwoty zatrzymane (kaucje) z tytułu umów o usługę budowlaną	2 561	2 098
Pozostałe należności		
<i>Należności długoterminowe</i>	2 561	2 098

Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności na 31 grudnia 2018 roku wyniosły 41 989 tys. PLN. W przeważającej części składają się z należności w tytułu dostaw i usług (37 299 tys. PLN). Inne istotne pozycje to kaucje związane z świadczonymi usługami budowlanymi (3 065 tys. PLN) oraz inne należności finansowe, głównie to należność z tytułu sprzedaży spółki zależnej.

Należności z tytułu dostaw i usług nie są oprocentowane i mają zazwyczaj termin płatności w przedziale od 14 do 45 dni. Wyjątek stanowią wpłacone kaucje z tytułu gwarancji wykonania robót, których okres spłaty w niektórych przypadkach przekracza 12 miesięcy od dnia bilansowego. Kaucje są dyskontowane przy wykorzystaniu rentowności 2-, 5- lub 10-letnich krajowych obligacji skarbowych dla należności krajowych oraz rentowności 2-, 5- lub 10-letnich niemieckich obligacji skarbowych dla należności w walucie euro oraz uwzględniając ryzyko kredytowe klienta.6

Wartość należności przeterminowanych wynosiła na koniec 2018 roku 14 336 tys. PLN. Wartość odpisu na należności handlowe na koniec roku obrotowego wynosiła 17 483 tys. PLN.

Grupa dokonała oceny należności ze względu na utratę ich wartości zgodnie ze stosowaną polityką rachunkowości. W ramach wdrożenia MSSF9 w sprawozdaniu z całkowitych dochodów została wyodrębniona pozycja: straty (zyski) z tytułu oczekiwanych strat kredytowych. Pozycja ta obejmuje zmiany w ciągu roku dokonane na odpisach aktualizujących należności oraz pożyczki.

	<i>od 01-01 do 31-12-2018</i>	<i>od 01-01 do 31-12-2017 (dane przekształcone)</i>
<i>Stan na początek okresu</i>	17 983	16 400
Odpisy ujęte jako koszt w okresie	686	2 398
Odpisy odwrócone ujęte jako przychód w okresie (-)	-895	-1 576
Odpisy wykorzystane (-)	-291	-21
Odpisy z nabycia spółek zależnych		784
<i>Stan na koniec okresu</i>	17 483	17 983

Poniżej przedstawiono analizę należności z tytułu dostaw i usług, które na dzień 31 grudnia 2018 roku i 31 grudnia 2017 roku były przeterminowane, ale nie uznano ich za nieściągalne i nie objęto odpisem.

	31 grudnia 2018		31 grudnia 2017	
	Należności z tytułu dostaw i usług	Pozostałe należności finansowe	Należności z tytułu dostaw i usług	Pozostałe należności finansowe
<i>Należności krótkoterminowe zaległe:</i>				
do 1 miesiąca	5 574	-	1 996	-
od 1 do 6 miesięcy	3 092	-	3 426	-
od 6 do 12 miesięcy	1 598	-	310	-
powyżej roku	-	-	58	-
Zaległe należności finansowe	10 264	-	5 790	-

27.1. Bieżące i zaległe krótkoterminowe należności finansowe

	31 grudnia 2018		31 grudnia 2017	
	Bieżące	Zaległe	Bieżące	Zaległe
<i>Należności krótkoterminowe:</i>				
Należności z tytułu dostaw i usług	27 036	27 425	40 099	23 773
Odpisy aktualizujące wartość należności z tytułu dostaw i usług (-)	-	-17 162	-	-17 983
Należności z tytułu dostaw i usług netto	27 036	10 264	40 099	5 790
Pozostałe należności finansowe	4 102	-	4 761	-
Odpisy aktualizujące wartość pozostałych należności (-)	-	-	-	-
Pozostałe należności finansowe netto	4 102	-	4 761	-
Należności finansowe	31 137	10 264	44 859	5 790

27.2. Rozrachunki z tytułu umów

	Stan na 31 grudnia 2018	Stan na 31 grudnia 2017
Szacowane wyniki z umów o usługę budowlaną		
Kwota przychodów z usług budowlanych początkowo ustalona w umowie	113 298	135 116
Koszty umowy poniesione do dnia bilansowego	83 396	44 674
Koszty pozostające do realizacji umowy	21 744	77 253
Szacunkowe łączne koszty umowy	105 140	121 927
Szacunkowe łączne wyniki z umów o usługę budowlaną, w tym:	8 158	13 189
Zyski (+)	8 391	13 301
Straty (-)	-233	-112

	Stan na 31 grudnia 2018	Stan na 31 grudnia 2017
Koszty umowy poniesione w roku bilansowym	83 396	44 674
Zysk brutto ujęty do dnia bilansowego (+)	6 547	5 004
Straty narastająco ujęte do dnia bilansowego (-)	-	-
Przychody z umowy narastająco ujęte do dnia bilansowego	89 943	49 678
Kwoty zafakturowane do dnia bilansowego (faktury częściowe)	78 583	41 587
Rozliczenie z tytułu umów na dzień bilansowy (per saldo), w tym:	11 360	8 092
Aktywa z tytułu umów	11 811	9 111
Odpis na aktywa z tytułu umów	-127	-
Zobowiązania z tytułu umów	7 632	9 832
w tym zaliczki:	7 181	8 812

28. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Na dzień 31 grudnia 2018 roku i 31 grudnia 2017 roku suma środków pieniężnych zgromadzonych przez Jednostki Grupy Kapitałowej wynosiła odpowiednio 12 501 tysięcy złotych i 5 321 tysięcy złotych.

Suma środków pieniężnych denominowanych w EUR, posiadanych przez krajowe jednostki wchodzące w skład Grupy Kapitałowej, wyniosła na 31 grudnia 2018 roku 1 522 tys. PLN (na koniec 2017 roku 1 588 tys. PLN). Ponadto wartość wymienionych środków pieniężnych w walucie euro zwiększają środki zgromadzone przez jednostkę zagraniczną PROMStahl GmbH z siedzibą w Niemczech w kwocie 2 559 tys. PLN (na koniec 2017 roku 2 947 tys. PLN). Na dzień bilansowy środki pieniężne w walucie zostały przeliczone po kursie średnim ogłaszanym przez NBP na ostatni dzień roku kalendarzowego.

Saldo środków pieniężnych i ich ekwiwalentów wykazane w skonsolidowanym sprawozdaniu z przepływów pieniężnych składało się z następujących pozycji:

	<i>31 grudnia 2018</i>	<i>31 grudnia 2017</i>
Środki pieniężne na rachunkach bankowych prowadzonych w PLN	6 957	247
Środki pieniężne na rachunkach bankowych walutowych	4 183	4 535
Środki pieniężne w kasie	44	42
Depozyty krótkoterminowe	1 302	498
Inne	15	
Razem	12 501	5 321

29. Wyjaśnienia do pozycji rachunek przepływów pieniężnych

<i>Należności z tyt. dostaw i usług (w tys. PLN)</i>	<i>od 01.01. do 31.12.2018</i>
Bilansowa zmiana stanu należności	10 173
Niezapłacone należności z tytułu sprzedaży nieruchomości inwestycyjnej Bernardyńskiej	7 186
Zmiana stanu należności w rachunku przepływów pieniężnych	17 359

<i>Zobowiązania (w tys. PLN)</i>	<i>od 01.01. do 31.12.2018</i>
Bilansowa zmiana stanu zobowiązań	1 134
Wartość spłaconych zobowiązań z tytułu zakupu spółek zależnych w 2017 roku	1 298
Zmiana stanu zobowiązań w rachunku przepływów pieniężnych	2 431

<i>Zmiana salda z tytułu kredytów i pożyczek (w tys. PLN)</i>	<i>od 01.01. do 31.12.2018</i>
Saldo kredytów i pożyczek na początek okresu	17 115
Zmiana salda kredytów w rachunku bieżącym, w tym zwiększenie salda w PKO BP	5 811
Spłata kredytu, w tym kredytu obrotowego nieodnawialnego w PKO BP	-5 082
Spłata pożyczki do GKI	-2
Saldo kredytów i pożyczek na koniec okresu	17 842

30. Kapitał podstawowy i kapitały zapasowe/ rezerwowe

30.1. Kapitał podstawowy

Informacje o kapitale podstawowym zostały zaprezentowane w tabeli

	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
Liczba akcji	5 982 716	5 982 716
Wartość nominalna akcji (PLN)	1	1
Kapitał podstawowy	5 982 716	5 982 716

W ciągu roku obrotowego nie dokonano zmian w kapitale zakładowym Spółki.

	od 1 stycznia do 31 grudnia 2018	od 1 stycznia do 31 grudnia 2017
<i>Akcje wyemitowane i w pełni opłacone:</i>		
Liczba akcji na początek okresu	5 982 716	5 982 716
Liczba akcji na koniec okresu	5 982 716	5 982 716

Na dzień publikacji sprawozdania finansowego ogólna liczba głosów na Walnym Zgromadzeniu równa jest ilości akcji i wynosi 5.982.716 głosów. Z ogólnej liczby akcji 5.982.716 sztuk, 541.750 sztuk akcji serii A było akcjami imiennymi (bez uprzywilejowania), a pozostała część akcji serii A, akcje serii A-1, B, C, D oraz E, tj. łącznie 5.440.966 sztuk akcji było akcjami zwykłymi na okaziciela.

Akcje wszystkich serii nie są w żaden sposób uprzywilejowane.

Jedynym Akcjonariuszem posiadającym na dzień publikacji sprawozdania finansowego ponad 5 % w ogólnej liczbie głosów jest Grupa Kapitałowa IMMOBILE S.A, która wraz z podmiotami zależnymi posiada 3.932.370 sztuk akcji stanowiących 65.73 % kapitału akcyjnego i dających 65.73% głosów w ogólnej liczbie głosów na Walnym Zgromadzeniu.

30.1.1. Wartość nominalna akcji

Wszystkie wyemitowane akcje posiadają wartość nominalną wynoszącą 1PLN i zostały w pełni opłacone.

30.1.2. Prawa akcjonariuszy

Na dzień bilansowy wszystkie wyemitowane akcje mają takie same prawa co do głosu, a liczba akcji równa się liczbie głosów i wynosi 5.985.716 głosów.

Akcje wszystkich serii nie są w żaden sposób uprzywilejowane.

30.1.3. Akcjonariusze o znaczącym udziale

	Liczba akcji zwykłych	Ilość głosów	% głosów na WZ
<i>Stan na 31.12.2018</i>			
Grupa Kapitałowa Immobile S.A. wraz z podmiotami zależnymi	3 932 370	3 932 370	65,73%
Pozostali akcjonariusze	2 050 346	2 050 346	34,27%
Razem	5 982 716	5 982 716	100%
<i>Stan na 31.12.2017</i>			
Grupa Kapitałowa Immobile S.A. wraz z podmiotami zależnymi	3 932 370	3 932 370	65,73%
Pozostali akcjonariusze	2 050 346	2 050 346	34,27%
Razem	5 982 716	5 982 716	100%

Grupa Kapitałowa IMMOBILE S.A. (wraz z podmiotami zależnymi)	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
- udział w kapitale	65,73%	65,73%
- udział w głosach	65,73%	65,73%

31. Pozostałe kapitały

31.1. Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej

Kapitał zapasowy został utworzony z nadwyżki wartości emisyjnej nad nominalną w kwocie 52.991 tys. złotych.

31.2. Pozostałe kapitały

Pozostałe kapitały na dzień 31.12.2018 roku

	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
Kapitał z aktualizacji wyceny nieruchomości	1 220	4 333
Kapitał rezerwowy	25 193	31 838
Kapitał zapasowy	3 898	438
Różnice kursowe z konsolidacji (z przeliczenia sprawozdań zagranicznych jednostek zależnych)	-62	-280
Razem pozostałe kapitały na koniec okresu	30 249	36 329

31.3. Niepodzielony zysk/(strata) oraz ograniczenia w wypłacie dywidendy

Zysk niepodzielony obejmuje również kwoty, które nie podlegają podziałowi, to znaczy nie mogą zostać wypłacone w formie dywidendy.

Statutowe sprawozdanie finansowe Emitenta jest przygotowywane zgodnie z MSSF. Dywidenda może być wypłacona w oparciu o zysk ustalony w jednostkowym rocznym sprawozdaniu finansowym przygotowanym dla celów statutowych.

Zgodnie z wymogami Kodeksu Spółek Handlowych, Grupa jest zobowiązana utworzyć kapitał zapasowy na pokrycie straty. Do tej kategorii kapitału przelewa się co najmniej 8% zysku za dany rok obrotowy wykazanego w jednostkowym sprawozdaniu spółki dominującej, dopóki kapitał ten nie osiągnie co najmniej jednej trzeciej kapitału podstawowego Spółki. O użyciu kapitału zapasowego i rezerwowego rozstrzyga Walne Zgromadzenie; jednakże części kapitału zapasowego w wysokości jednej trzeciej kapitału zakładowego można użyć jedynie na pokrycie straty wykazanej w jednostkowym sprawozdaniu finansowym PROJPRZEM MAKRUM S.A. i nie podlega ona podziałowi na inne cele.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku nie istnieją inne ograniczenia dotyczące wypłaty dywidendy.

32. Kredyty, pożyczki, inne instrumenty dłużne

	Zobowiązania krótkoterminowe		Zobowiązania długoterminowe	
	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
<i>Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu:</i>				
Kredyty w rachunku kredytowym	-	3 052	-	-
Kredyty w rachunku bieżącym	17 842	14 063	-	-
<i>Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu</i>	17 842	17 115	-	-
<i>Kredyty, pożyczki, inne instrumenty dłużne razem</i>	17 842	17 115	-	-

Wykaz zabezpieczeń ustanowionych na majątku:

Właściciel aktywa	Kredyto-biorca	Kredytodawca	Rodzaj transakcji	Data zakończenia	Zabezpieczenia (rodzaj, wartość)
GKI	PM	ING Lease Polska Sp. z o.o.	Leasing maszyny CNC	15.08.2019	Hipoteka łączna 5 140 tys. PLN
MKM DEV	PM	PKO BP S.A.	Limit kredytowy wielocelowy	09.05.2021	Hipoteka umowna łączna do kwoty 30 000 tys. PLN
NOBLES	PM	ING Lease Polska Sp. z o.o.	Leasing maszyny CNC	15.08.2019	Hipoteka łączna 5 140 tys. PLN
PM	PM	mBank S.A.	Kredyt w rachunku bieżącym	31.07.2019	Hipoteka umowna do kwoty 18.000 tys. PLN
PM	PM	mBank S.A.	Kredyt w rachunku bieżącym	31.07.2019	Zastaw rejestrowy na zapasach do kwoty 5.000 tys. PLN
PM	PM	mBank S.A.	Linia na gwarancje	31.07.2019	Hipoteka umowna do kwoty 18.000 tys. PLN
PM	PM	Santander Bank Polska S.A.	Multilinia	21.06.2019	Hipoteka umowna łączna do kwoty 22.500 tys. PLN
PM	PM	mBank S.A.	Kredyt w rachunku bieżącym	31.07.2019	Zastaw rejestrowy na rzeczach oznaczonych co do tożsamości, tj. nożycach gilotynowych LVD MVS - TS 20/40
PM	PB	mBank SA	Linia na gwarancje	09.09.2019	Hipoteka umowna do kwoty 3.600 tys. PLN

33. Pozostałe rezerwy

	Rezerwy na:				
	sprawy sądowe	naprawy gwarancyjne	premie dla pośredników sprzedaży	inne	razem
za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2018					
<i>Stan na początek okresu</i>	143	980	1 211	1 521	3 855
Zwiększenie rezerw ujęte jako koszt w okresie	257	1 787	1 232	222	3 497
Rozwiązanie rezerw ujęte jako przychód w okresie (-)	-	-	-14	-1 121	-1 136
Wykorzystanie rezerw (-)	-	-499	-866	-201	-1 566
Pozostałe zmiany (różnice kursowe netto z przeliczenia)	11	-	37	7	55
<i>Stan rezerw na dzień 31 grudnia 2018 roku</i>	411	2 268	1 600	427	4 706
za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2017					
<i>Stan na początek okresu</i>	497	880	-	1 589	2 966
Zwiększenie rezerw ujęte jako koszt w okresie	-	100	2 183	-	2 283
Rozwiązanie rezerw ujęte jako przychód w okresie (-)	-354	-	-	-203	-557
Wykorzystanie rezerw (-)	-	-	-972	135	-837
<i>Stan rezerw na dzień 31 grudnia 2017 roku</i>	143	980	1 211	1 521	3 855

Podjęto decyzję o rozwiązaniu części pozostałych rezerw w kwocie 1 121 tys. PLN, które obejmowały głównie rezerwy na zobowiązania prawne Spółki PROJPRZEM MAKRUM. Decyzja o rozwiązaniu rezerwy była wynikiem przeprowadzonej w 2018 roku kontroli, które nie wykazała nieprawidłowości.

33.1. Rezerwa na naprawy gwarancyjne

Grupa tworzy rezerwę na koszty przewidywanych napraw gwarancyjnych oraz zwrotów produktów sprzedanych w ciągu ostatnich lat obrotowych w oparciu o poziom napraw gwarancyjnych oraz zwrotów odnotowanych w latach ubiegłych. Przewiduje się, że większość tych kosztów zostanie poniesiona w następnym roku obrotowym, a ich całość w ciągu 2-5 lat od dnia bilansowego. Założenia zastosowane do obliczenia rezerwy na naprawy gwarancyjne i zwroty, oparte zostały na bieżących poziomach sprzedaży, historycznych oraz aktualnych dostępnych informacjach na temat zgłoszonych reklamacji w 2-5- letnim okresie gwarancyjnym na wszystkie sprzedane produkty.

Wartość rezerwy na koniec 2018 roku wynosi 2 268 tys. PLN.

34. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług, pozostałe zobowiązania i rozliczenia międzyokresowe

34.1. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe

	<i>31 grudnia 2018</i>	<i>31 grudnia 2017</i>
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	32 978	35 499
Kaucje	3 193	2 343
Inne zobowiązania finansowe	60	-
<i>Zobowiązania finansowe krótkoterminowe</i>	<i>36 231</i>	<i>37 842</i>

	<i>31 grudnia 2018</i>	<i>31 grudnia 2017</i>
Pozostałe zobowiązania finansowe (kaucje)	2 234	2 006
<i>Zobowiązania finansowe długoterminowe</i>	<i>2 234</i>	<i>2 006</i>

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług nie są oprocentowane i mają zazwyczaj termin płatności w przedziale od 14 do 45 dni. Wyjątek stanowią wpłacone kaucje z tytułu gwarancji wykonania robót, których okres spłaty w niektórych przypadkach przekracza 12 miesięcy od dnia bilansowego. Kaucje są dyskontowane za pomocą stopy średniej rentowności 2-, 5- lub 10-letnich krajowych obligacji skarbowych w przypadku zobowiązań krajowych oraz 2-, 5- lub 10-letnich niemieckich obligacji skarbowych dla zobowiązań zagranicznych z uwzględnieniem własnego ryzyka kredytowego.

34.2. Pozostałe zobowiązania niefinansowe

	<i>31 grudnia 2018</i>	<i>31 grudnia 2017</i>
Zobowiązania z tytułu podatków i innych świadczeń	2 024	2 472
Inne zobowiązania niefinansowe	4	14
<i>Zobowiązania niefinansowe krótkoterminowe</i>	<i>2 028</i>	<i>2 486</i>

Kwota wynikająca z różnicy pomiędzy zobowiązaniami a należnościami z tytułu podatku od towarów i usług jest płacona właściwym władzom podatkowym w okresach miesięcznych.

34.3. Rozliczenia międzyokresowe

	<i>31 grudnia 2018</i>	<i>31 grudnia 2017</i>
<i>Rozliczenia międzyokresowe kosztów z tytułu:</i>	155	186
Czynsze najmu	84	-
Inne	71	186
<i>Rozliczenia międzyokresowe przychodów z tytułu:</i>	-	75
Inne rozliczenia	-	75

35. Zobowiązania inwestycyjne

Na dzień 31 grudnia 2018 roku oraz 31 grudnia 2017 roku Grupa nie posiadała zobowiązań inwestycyjnych.

36. Zobowiązania i należności warunkowe

W ramach prowadzonej działalności gospodarczej Grupa Kapitałowa zawiera umowy o udzielenie gwarancji ubezpieczeniowych lub bankowych. Obejmują one w przeważającej mierze gwarancje dobrego wykonania kontraktu lub usunięcia wad i usterek i mają charakter typowy dla działalności budowlanej. Poniżej przedstawiono zestawienie gwarancji zakwalifikowanych w Grupie jako zobowiązania warunkowe, obowiązujących na dzień 31 grudnia 2018 roku oraz 31 grudnia 2017 roku:

	<i>31 grudnia 2018</i>	<i>31 grudnia 2017</i>
<i>Należności warunkowe</i>		
<i>Wobec jednostek powiązanych:</i>		
Otrzymane poręczenia	-	2 538
Razem jednostki powiązane	-	2 538
<i>Wobec pozostałych jednostek:</i>		
Gwarancje otrzymane	3 060	1 933
Pozostałe jednostki razem	3 060	1 933
<i>Należności warunkowe razem</i>	3 060	4 471
<i>Zobowiązania warunkowe</i>		
<i>Wobec jednostek powiązanych:</i>		
Przystąpienie do długu	-	2 836*
Razem jednostki powiązane	-	2 836
<i>Wobec pozostałych jednostek:</i>		
Poręczenie spłaty zobowiązań	8 220	8 000
Gwarancje udzielone	20 833	25 921
Pozostałe jednostki razem	29 053	33 921
<i>Zobowiązania warunkowe razem</i>	29 053	36 757

*W dniu 30.01.2018 r. został podpisany aneks do umowy kredytowej, na mocy którego zwolniono Jednostkę Dominującą z przystąpienia do długu.

Wzrost zobowiązań warunkowych wynika z rozwoju grupy oraz nabycia nowych podmiotów. Transakcje nabycia zostały opisane w notcie 37.1 Nabycie jednostek zależnych.

36.1. Sprawy sądowe

Poniżej przedstawiono sprawy PROJPRZEM MAKRUM S.A.:

Sprawa restrukturyzacyjna dłużnika PROJPRZEM MAKRUM S.A. tj. Dom M - 4 Sp. z o.o., która zgłosiła wniosek o otwarcie postępowania restrukturyzacyjnego w trybie przyspieszonym. PROJPRZEM MAKRUM S.A. ma zgłoszoną wierzytelność w wysokości 2 314 655,96 PLN. Propozycja układowa dłużnika w postępowaniu w stosunku do grupy wierzycieli, w której znajduje się Spółka jest redukcja należności głównej o 25% i wszystkich odsetek oraz kosztów procesu kosztów postępowania egzekucyjnego. W wyniku głosowania wierzycieli nad propozycją układu Sąd Rejonowy Bydgoszczy wydał postanowienie zatwierdzające przyjęcie układu. Zgodnie ze sprostowanym postanowieniem zatwierdzającym układ zredukowana należność powinna być uregulowana do dnia 31.03.2019r. W wyniku egzekucji poręczyciela hipotecznego dłużnika Spółka na poczet w/w wierzytelności otrzymała kwotę 350 298,83 PLN. Pozostała wierzytelność nie została uregulowana. PROJPRZEM MAKRUM S.A. wniosła o uchylenie układu podnosząc m.in., że układ nie jest realizowany. Sąd I instancji wniosek oddalił, a Sąd II instancji oddalił zażalenie Spółki. Sądy uzasadniły swoje orzeczenia przede wszystkim brakiem upływu terminu 31.03.2019r., w którym Dłużnik ma zrealizować postanowienia układu dot. Spółki.

36.2. Rozliczenia podatkowe

Rozliczenia podatkowe oraz inne obszary działalności podlegające regulacjom (na przykład sprawy celne czy dewizowe) mogą być przedmiotem kontroli organów administracyjnych, które uprawnione są do nakładania wysokich kar i sankcji. Brak odniesienia do utrwalonych regulacji prawnych w Polsce powoduje występowanie w obowiązujących przepisach niejasności i niespójności. Często występujące różnice w opiniach, co do interpretacji prawnej przepisów podatkowych zarówno wewnątrz organów państwowych, jak i pomiędzy organami państwowymi i przedsiębiorstwami, powodują powstawanie obszarów niepewności i konfliktów. Zjawiska te powodują, że ryzyko podatkowe w Polsce jest znacząco wyższe niż istniejące zwykle w krajach o bardziej rozwiniętym systemie podatkowym.

37. Połączenia jednostek

37.1. Nabycie jednostek zależnych

Nabycie MODULO Parking Sp. z o.o.

W dniu 21 grudnia 2017 roku Jednostka zależna PROMStahl Polska Sp. z o.o. zawarła ze spółką Grupa Kapitałowa IMMOBILE S.A. umowę zbycia udziałów, na podstawie której PROMStahl Polska Sp. z o.o. nabyła wszystkie 35 000 udziałów w spółce MODULO Parking Sp. z o.o. z siedzibą w Bydgoszczy za cenę 0,30 zł za jeden udział tj. łącznie 10 500 PLN. Umowa sprzedaży zawierała cenę warunkową (332 tys. PLN). Spełnienie warunków było wysoce prawdopodobne w związku z czym wartość ta została uwzględniona w rozliczeniu. Po dniu bilansowym cena warunkowa została zrealizowana.

Skutki transakcji nabycia udziałów MODULO Parking Sp. z o.o. przez Jednostkę zależną zostały rozliczone i ujęte w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym zgodnie z zasadami przewidzianymi w MSSF 3 dla połączeń biznesowych. Zdaniem Zarządu Jednostki Dominującej, takie ujęcie najlepiej odzwierciedla rzeczywisty wpływ tej transakcji na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Jednostki Dominującej.

W związku z tym, w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za 2017 rok Zarząd Jednostki Dominującej uwzględnił tymczasowe wartości pozycji wynikających ze sprawozdania finansowego MODULO Parking Sp. z o.o. na moment nabycia udziałów. Do dnia 31 grudnia 2018 roku Zarząd Jednostki Dominującej zakończył proces wyceny i ujmowania pozycji ujętych w sposób tymczasowy. W wyniku zakończenia tego procesu nie nastąpiły zmiany wielkości ujętych w rozliczeniu tymczasowym ani ujawnienie nowych aktywów i zobowiązań, a także nie uległa zmianie wielkość wartości firmy.

Wartość godziwa aktywów i zobowiązań spółki MODULO Parking Sp. z o.o. na dzień nabycia kształtowała się następująco:

AKTYWA	Wartość godziwa na dzień nabycia (w tysiącach PLN)
Wartości niematerialne	1 275
Rzeczowe aktywa trwałe	391
Pożyczki	42
Rozliczenia międzyokresowe	3
Zapasy	1 301
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	535
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	157
Aktywa razem	3 704
ZOBOWIĄZANIA	
Kredyty, pożyczki, inne instrumenty dłużne	1 423
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	28
Zobowiązania i rezerwy z tytułu świadczeń pracowniczych	28
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	1 934
Zobowiązania razem	3 413
Możliwe do zidentyfikowania aktywa netto w wartości godziwej	291
Wartość firmy	51

38. Informacje o podmiotach powiązanych

Grupa Kapitałowa PROJPRZEM MAKRUM S.A. posiada podmioty powiązane. Grupa od dnia 29 listopada 2016 roku funkcjonuje w ramach Grupy Kapitałowej Immobile S.A.

Następująca tabela przedstawia łączne kwoty transakcji zawartych z podmiotami powiązanymi:

Sprzedaż do	Przychody z działalności operacyjnej od 01.01.2018 do 31.12.2018	Należności na dzień 31.12.2018
Jednostka dominująca	221	1
Inne podmioty powiązane, w tym:	31 530	12 848
<i>Usługi budowlane</i>	20 888	4 038
Sprzedaż jednostki zależnej	-	631
Razem	31 752	12 849
Zakup od	Zakup (koszty) od 01.01.2018 do 31.12.2018	Zobowiązania na dzień 31.12.2018
Jednostka dominująca	2 962	825
Inne podmioty powiązane	2 016	340
Razem	4 979	1 165
Pożyczki	Udzielone	Otrzymane
Jednostka dominująca	5 012	-
Inne podmioty powiązane	939	-
Razem	5 951	-

38.1. Jednostka stowarzyszona

Na dzień 31 grudnia 2017 oraz 31 grudnia 2018 roku Grupa posiada 40% udziałów w IFP Transylwania S.R.L.

38.2. Wspólne przedsięwzięcie, w którym jednostka dominująca jest współnikiem

Na dzień 31 grudnia 2018 roku oraz 31 grudnia 2017 roku Grupa nie była współnikiem we wspólnym przedsięwzięciu.

38.3. Warunki transakcji z podmiotami powiązanymi

Warunki transakcji przeprowadzonych z podmiotami powiązanymi nie odbiegają od transakcji przeprowadzonych na zasadach rynkowych.

38.4. Pożyczka udzielona członkowi Zarządu

W okresie objętym sprawozdaniem Grupa nie udzieliła żadnemu członkowi Zarządu pożyczki.

38.5. Inne transakcje z udziałem członków Zarządu

Zgodnie z MSR 24.9 Grupa wykazuje transakcje z członkami Zarządu PROJPRZEM MAKRUM S.A.. Wynagrodzenie wypłacone lub należne członkom Zarządu Grupy oraz członkom Rady Nadzorczej Grupy zostały wykazane w notcie 38.6.1

Inne transakcje nie wystąpiły.

38.6. Wynagrodzenie wyższej kadry kierowniczej Grupy

38.6.1. Wynagrodzenie wypłacone lub należne członkom Zarządu oraz członkom Rady Nadzorczej Grupy

Wynagrodzenie członków Zarządu Spółki dominującej

<i>Okres od 1 stycznia 2018 do 31 grudnia 2018</i>	w Spółce dominującej Wynagrodzenie	w spółkach Grupy Wynagrodzenie	Razem
Goławski Andrzej (od 30.09.2018)	160	-	160
Szczeblewski Piotr - Prezes Zarządu	455	-	455
Szczechowski Dariusz - Prezes Zarządu	362	-	362
Razem	977	-	977

Wynagrodzenia członków Rady Nadzorczej Spółki dominującej

<i>Okres od 1 stycznia 2018 do 31 grudnia 2018</i>	w Spółce dominującej Wynagrodzenie	w spółkach Grupy Wynagrodzenie	Razem
Jerzy Rafał	60	-	60
Winiecki Sławomir	60	-	60
Marczuk Marcin	60	-	60
Kamiński Sławomir	78	-	78
Skrocki Dariusz	90	-	90
Fortuna Piotr	78	-	78
Razem	426	-	426

39. Informacje o wynagrodzeniu biegłego rewidenta lub podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych

Poniższa tabela przedstawia wynagrodzenie podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych wypłacone lub należne za rok zakończony 31 grudnia 2018 roku i 31 grudnia 2017 roku w podziale na rodzaje usług:

Rodzaj usługi	<i>od 01-01 do 31-12-2018*</i>	<i>od 01-01 do 31-12-2017*</i>
Obowiązkowe badanie jednostkowego i skonsolidowanego sprawozdania finansowego Projprzem Makrum S.A.	135	135
Przeгляд jednostkowego i skonsolidowanego skróconego sprawozdania finansowego Projprzem Makrum S.A.	65	50
Pozostałe usługi**	75	75
Razem	275	260

* odnosi się do Ernst & Young Audyt Polska spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k.

** procedury związane z weryfikacją pakietów sprawozdawczych w związku z badaniem skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy

40. Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym

Poza instrumentami pochodnymi, do głównych instrumentów finansowych, z których korzysta Grupa, należą kredyty bankowe, umowy leasingu finansowego i dzierżawy z opcją zakupu, środki pieniężne i lokaty krótkoterminowe. Głównym celem tych instrumentów finansowych jest pozyskanie środków finansowych na działalność Grupy. Grupa posiada też inne instrumenty finansowe, takie jak należności i zobowiązania z tytułu dostaw i usług, które powstają bezpośrednio w toku prowadzonej przez nią działalności.

Grupa zawiera również transakcje z udziałem instrumentów pochodnych, przede wszystkim walutowe kontrakty terminowe typu *forward*. Celem tych transakcji jest zarządzanie ryzykiem walutowym powstającym w toku działalności Grupy.

Zasadą stosowaną przez Grupę obecnie i przez cały okres objęty sprawozdaniem jest nieprowadzenie obrotu instrumentami finansowymi.

Główne rodzaje ryzyka wynikającego z instrumentów finansowych Grupy obejmują ryzyko stopy procentowej, ryzyko związane z płynnością, ryzyko walutowe oraz ryzyko kredytowe. Zarząd weryfikuje i uzgadnia zasady zarządzania każdym z tych rodzajów ryzyka – zasady te zostały w skrócie omówione poniżej. Grupa monitoruje również ryzyko cen rynkowych dotyczące wszystkich posiadanych przez nią instrumentów finansowych. Wielkość tego ryzyka w okresie została przedstawiona w nocie 40 i 41. Zasady rachunkowości Grupy dotyczące instrumentów pochodnych zostały omówione w nocie 8.

40.1. Ryzyko stopy procentowej

Narażenie Grupy na ryzyko wywołane zmianami stóp procentowych dotyczy przede wszystkim długoterminowych zobowiązań finansowych. Jednakże, z uwagi na stosunkowo niskie długoterminowe zobowiązania finansowe Grupy ryzyko to jest znikome.

40.2. Ryzyko walutowe

Znaczący udział sprzedaży w walucie euro w strukturze przychodów Grupy sprawia, że istotny wpływ na wyniki finansowe oraz na poziom rentowności kontraktów wywiera kształtowanie się kursu złotego względem tej waluty. Grupa w celu ograniczenia ryzyka walutowego stosuje instrumenty dostępne na rynku finansowym i korzysta przede wszystkim z terminowych instrumentów finansowych (typu *forward* lub *opcji*).

Aktywa oraz zobowiązania finansowe Grupy, inne niż instrumenty pochodne wyrażone w walutach EURO na dzień bilansowy przedstawiają się następująco:

	<i>31 grudnia 2018</i>	<i>31 grudnia 2017</i>
	<i>EUR</i>	<i>EUR</i>
Należności handlowe	456	2 421
Środki pieniężne	353	5
Zobowiązania handlowe	-1 829	-1 838
Kredyty	-198	
Leasing	-152	
<i>Ekspozycja brutto</i>	<i>-1 371</i>	<i>589</i>
Walutowe kontrakty		
<i>Ekspozycja netto</i>	<i>-1 371</i>	<i>589</i>

Poniższa tabela przedstawia wrażliwość zysku (straty) brutto (w związku ze zmianą wartości godziwej aktywów i zobowiązań pieniężnych) oraz całkowitych dochodów ogółem Grupy (z tytułu zmiany wartości godziwej kontraktów terminowych typu forward i zabezpieczeń inwestycji netto) na racjonalnie możliwe wahania kursu euro przy założeniu niezmienności innych czynników.

	Wahania kursu EUR	Wpływ na wynik finansowy:		Wpływ na inne dochody całkowite:	
		PLN	razem	PLN	razem
<i>Stan na 31 grudnia 2018</i>					
Wzrost kursu walutowego	<i>10%</i>	<i>-591</i>	<i>-591</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
Spadek kursu walutowego	<i>-10%</i>	<i>591</i>	<i>591</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
<i>Stan na 31 grudnia 2017</i>					
Wzrost kursu walutowego	<i>10%</i>	<i>246</i>	<i>246</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Spadek kursu walutowego	<i>-10%</i>	<i>-246</i>	<i>-246</i>	<i>0</i>	<i>0</i>

Na dzień 31 grudnia 2018 roku, Grupa posiadała kontrakty terminowe typu forward o wartości 5 230 tys. EUR. Wycena dokonana na dzień bilansowy wyniosła (-) 58 tys. PLN.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku, Grupa posiadała kontrakty terminowe typu forward o wartości 4 412 tys. EUR. Wycena dokonana na dzień bilansowy wyniosła 412 tys. PLN.

40.3. Ryzyko cen towarów

W Grupie nie występują istotne koncentracje ryzyka cen towarów.

40.4. Ryzyko kredytowe

Grupa zawiera transakcje wyłącznie z renomowanymi firmami o dobrej zdolności kredytowej. Wszyscy klienci, którzy pragną korzystać z kredytów kupieckich, poddawani są procedurom wstępnej weryfikacji. Ponadto, dzięki bieżącemu monitorowaniu stanów należności, narażenie Grupy na ryzyko nieściągalnych należności jest nieznaczne.

W odniesieniu do innych aktywów finansowych Grupy, takich jak środki pieniężne i ich ekwiwalenty, aktywa finansowe dostępne do sprzedaży oraz niektóre instrumenty pochodne, ryzyko kredytowe Grupy powstaje w wyniku niemożności dokonania zapłaty przez drugą stronę umowy, a maksymalna ekspozycja na to ryzyko równa jest wartości bilansowej tych instrumentów.

W Grupie nie występują istotne koncentracje ryzyka kredytowego.

Grupa stosuje model uproszczony kalkulacji odpisów z tytułu utraty wartości dla należności z tytułu dostaw i usług i aktywów z tytułu umów (bez względu na termin zapadalności). Oczekiwana strata kredytowa jest kalkulowana w momencie ujęcia należności w sprawozdaniu z sytuacji finansowej oraz jest aktualizowana na każdy kolejny dzień kończący okres sprawozdawczy, w zależności od ilości dni przeterminowania danej należności. Dla celów oszacowania oczekiwanej straty kredytowej dla należności od odbiorców Grupa wykorzystuje macierz rezerw oszacowaną w oparciu o historyczne poziomy spłacalności należności od kontrahentów.

W ramach należności z tytułu dostaw i usług, stanowiących najbardziej istotną klasę aktywów narażonych na ryzyko kredytowe, a także w przypadku aktywów z tytułu umowy, Grupa nie jest narażona na ryzyko kredytowe

w związku z pojedynczym znaczącym kontrahentem. W konsekwencji szacunki odpisów są dokonywane na zasadzie zbiorowej, a należności zostały pogrupowane według okresu przeterminowania oraz lokalizacji geograficznej dłużnika. Szacunek odpisu jest oparty przede wszystkim o historycznie kształtujące się przeterminowania i powiązanie zalegania z faktyczną spłacalnością z ostatnich 3 lat. Ponadto w modelu uwzględniono informacje dotyczące przyszłości obejmujące: prognozy PKB na kolejny rok oraz sytuację branży. Wartości brutto poszczególnych grup oraz wysokość odpisów kształtowały się na 31 grudnia 2018 roku następująco:

Ekspozycję Grupy na ryzyko kredytowe przedstawia poniższa tabela:

31 grudnia 2018 roku	Razem	Aktywa z tytułu umowy	Należności handlowe (w tym kaucje)				powyżej roku
			Bieżące	do 1 miesiąca	od 1 do 6 miesięcy	od 1 do 6 miesięcy	
Ryzyko wystąpienia niewykonania zobowiązania		1,2%	0,2%	1,4%	7,8%	25,2%	100,0%
Wartość brutto narażona na ryzyko	71 111	11 827	31 923	5 652	3 352	2 136	16 222
Odpis na oczekiwane straty kredytowe	17 305	143	64	78	260	538	16 222

40.5. Ryzyko związane z płynnością

Grupa monitoruje ryzyko braku funduszy przy pomocy narzędzia okresowego planowania płynności. Narzędzie to uwzględnia terminy wymagalności/ zapadalności zarówno inwestycji, jak i aktywów finansowych (np. konta należności, pozostałych aktywów finansowych) oraz prognozowane przepływy pieniężne z działalności operacyjnej.

Celem Grupy jest utrzymanie równowagi pomiędzy ciągłością a elastycznością finansowania, poprzez korzystanie z rozmaitych źródeł finansowania, takich jak kredyty w rachunku bieżącym, kredyty bankowe, obligacje, akcje uprzywilejowane, umowy leasingu finansowego oraz umowy dzierżawy z opcją zakupu.

Tabela poniżej przedstawia zobowiązania finansowe Grupy na dzień 31 grudnia 2018 roku według daty zapadalności na podstawie umownych niezdyktowanych płatności.

	Krótkoterminowe:		Długoterminowe:			Przepływy razem przed zdyskontowaniem
	do 6 m-cy	6 do 12 m-cy	1 do 3 lat	3 do 5 lat	powyżej 5 lat	
Stan na 31 grudnia 2018						
Kredyty w rachunku bieżącym	17 842	-	-	-	-	17 842
Dłużne papiery wartościowe						
Leasing finansowy	1 272	1 268	1 118	-	-	3 657
Pochodne instrumenty finansowe	58	-	-	-	-	58
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe	36 231	-	2 234	-	-	38 465
Ekspozycja na ryzyko płynności razem	55 345	1 268	3 352	-	-	60 023

GRUPA KAPITAŁOWA PROJPRZEM MAKRUM S.A.
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony 31 grudnia 2018 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach PLN)

	Krótkoterminowe:		Długoterminowe:			Przepływy razem przed zdyskontowaniem
	do 6 m-cy	6 do 12 m-cy	1 do 3 lat	3 do 5 lat	powyżej 5 lat	
Stan na 31 grudnia 2017						
Kredyty w rachunku kredytowym	3 052	-	-	-	-	3 052
Kredyty w rachunku bieżącym	14 063	-	-	-	-	14 063
Dłużne papiery wartościowe						
Leasing finansowy	1 201	1 197	3 317	-	-	5 716
Pochodne instrumenty finansowe	412	-	-	-	-	412
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe	37 842	-	2 006	-	-	39 848
Ekspozycja na ryzyko płynności razem	56 159	1 197	5 323	-	-	63 091

41. Instrumenty finansowe

41.1. Wartości godziwe poszczególnych klas instrumentów finansowych

Według oceny Grupy wartość godziwa środków pieniężnych, krótkoterminowych lokat, należności z tytułu dostaw i usług, zobowiązań z tytułu dostaw i usług, aktywa z tytułu umów, kredytów w rachunku bieżącym oraz pozostałych zobowiązań krótkoterminowych nie odbiega od wartości bilansowych głównie ze względu na krótki termin zapadalności.

Poniższa tabela przedstawia porównanie wartości bilansowych i wartości godziwych wszystkich instrumentów finansowych Spółki, w podziale na poszczególne klasy i kategorie aktywów i zobowiązań.

Klasa instrumentu finansowego	Od 01-01 do 31-12-2018	Od 01-01 do 31-12-2017
	Wartość bilansowa	Wartość bilansowa
<i>Aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie:</i>		
Pożyczki	5 991	591
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe	41 401	52 747
Pozostałe klasy pozostałych aktywów finansowych	5	-
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	12 501	5 321
<i>Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy:</i>		
Pochodne instrumenty finansowe	-	91
<i>Zobowiązania finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie:</i>		
Kredyty w rachunku kredytowym	-	3 052
Kredyty w rachunku bieżącym	17 842	14 063
Leasing finansowy	3 579	5 496
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe	38 465	39 848
<i>Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy:</i>		
Pochodne instrumenty finansowe	58	-

Wartości godziwe wymienionych wyżej instrumentów finansowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie nie odbiegają istotnie od wartości bilansowych.

AKTYWA I ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE WYCENIANE W WARTOŚCI GODZIWEJ WG POZIOMÓW WYCENY

<i>Hierarchia wartości godziwej</i>				
Klasa instrumentu finansowego	<i>Poziom 1</i>	<i>Poziom 2</i>	<i>Poziom 3</i>	<i>Razem wartość godziwa</i>
Stan na 31 grudnia 2018				
<i>Zobowiązania:</i>				
Instrumenty pochodne handlowe (-)	-	58	-	58
<i>Zobowiązania razem (-)</i>	-	58	-	58
Wartość godziwa netto		58		58
Stan na 31 grudnia 2017				
<i>Aktywa:</i>				
Akcje spółek notowanych	84	-	-	84
Instrumenty pochodne handlowe	-	418	-	418
<i>Aktywa razem</i>	84	418		502
<i>Zobowiązania:</i>				
Wartość godziwa netto	84	418		502

41.2. Ryzyko stopy procentowej

Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej koncentruje się na zminimalizowaniu wahań przepływów odsetkowych z tytułu aktywów oraz zobowiązań finansowych oprocentowanych zmienną stopą procentową. Grupa jest narażona na ryzyko stopy procentowej w związku z następującymi kategoriami aktywów oraz zobowiązań finansowych:

- pożyczki,
- dłużne papiery wartościowe (pozostałe aktywa finansowe),
- kredyty, pożyczki, inne instrumenty dłużne,
- leasing finansowy.

Poniżej przedstawiono analizę wrażliwości wyniku finansowego oraz pozostałych całkowitych dochodów w odniesieniu do potencjalnego wahania stopy procentowej w górę oraz w dół o 1%.

	Wahania stopy	Wpływ na wynik finansowy		Wpływ na inne całkowite dochody	
		<i>od 01-01 do 31-12-2018</i>	<i>od 01-01 do 31-12-2017</i>	<i>od 01-01 do 31-12-2018</i>	<i>od 01-01 do 31-12-2017</i>
Wzrost stopy procentowej	1%	-30	-208	-	-
Spadek stopy procentowej	-1%	30	208	-	-

Oprocentowanie instrumentów finansowych o zmiennym oprocentowaniu jest aktualizowane w okresach poniżej jednego roku. Odsetki od instrumentów finansowych o stałym oprocentowaniu są stałe przez cały okres do upływu terminu zapadalności/ wymagalności tych instrumentów. Pozostałe instrumenty finansowe Grupy, które nie zostały ujęte w powyższych tabelach, nie są oprocentowane i w związku z tym nie podlegają ryzyku stopy procentowej.

41.3. Zabezpieczenia

W Grupie nie stosowano rachunkowości zabezpieczeń.

42. Zarządzanie kapitałem

Głównym celem zarządzania kapitałem Grupy jest utrzymanie dobrego ratingu kredytowego i bezpiecznych wskaźników kapitałowych, które wspierałyby działalność operacyjną Grupy i zwiększały wartość dla jej akcjonariuszy.

Grupa zarządza strukturą kapitałową i w wyniku zmian warunków ekonomicznych wprowadza do niej zmiany. W celu utrzymania lub skorygowania struktury kapitałowej, Grupa może zmienić wypłatę dywidendy dla akcjonariuszy, zwrócić kapitał akcjonariuszom lub wyemitować nowe akcje. W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2018 roku i 31 grudnia 2017 roku nie wprowadzono żadnych zmian do celów, zasad i procesów obowiązujących w tym obszarze.

	<i>31 grudnia 2018</i>	<i>31 grudnia 2017</i>
<i>Kapitał:</i>		
Kapitał własny	105 506	100 822
Kapitał	105 506	100 822
<i>Źródła finansowania ogółem:</i>		
Kapitał własny	105 506	100 822
Kredyty, pożyczki, inne instrumenty dłużne	17 842	17 115
Leasing finansowy	3 579	5 496
Źródła finansowania ogółem	126 927	123 433
Wskaźnik kapitału do źródeł finansowania ogółem		
<i>EBITDA</i>		
Zysk (strata) z działalności operacyjnej	16 716	14 563
Amortyzacja	3 336	4 084
EBITDA	20 053	18 647
<i>Dług:</i>		
Kredyty, pożyczki, inne instrumenty dłużne	17 842	17 115
Leasing finansowy	3 579	5 496
Dług	21 421	22 611
Wskaźnik długu do EBITDA *	1,07	1,21

*EBITDA to wynik z działalności przedsiębiorstwa, który jest osiągany przy wykorzystaniu kapitałów własnych, jak i finansowania zewnętrznego w postaci długu (pożyczki, kredyty) czy kredytu kupieckiego (zobowiązania handlowe o przedłużonym terminie płatności).

43. Struktura zatrudnienia

Przeciętne zatrudnienie w Grupie w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2018 roku i 31 grudnia 2017 roku kształtowało się następująco:

	<i>od 01-01 do 31-12-2018</i>	<i>od 01-01 do 31-12-2017</i>
Pracownicy umysłowi	185	189
Pracownicy fizyczni	175	198
Razem	360	387

44. Zdarzenia następujące po dniu bilansowym

Nie wystąpiły żadne istotne zdarzenia po dniu bilansowym.

Bydgoszcz, dn. 18 marca 2019 roku

Podpisy Zarządu:

Wiceprezes Zarządu
Dariusz Szczechowski

Prezes Zarządu
Piotr Szczęblewski

Wiceprezes Zarządu
Andrzej Goławski

Osoba, której powierzono sporządzenie Skonsolidowanego Sprawozdania Finansowego:

Grant Thornton Frąckowiak sp. z o.o. sp. k.